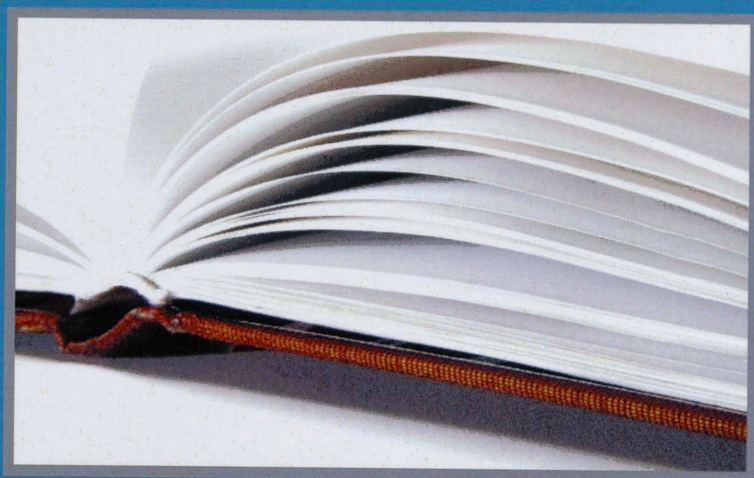

ISSN 1689-9482

Książnica Podlaska
im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku

GŁOS

BIBLIOTEK PUBLICZNYCH
Województwa Podlaskiego

BIULETYN
INFORMACYJNO-METODYCZNY

Białystok 2018

Nr 1 (18)

**GŁOS
BIBLIOTEK PUBLICZNYCH
Województwa Podlaskiego**

**BIULETYN
INFORMACYJNO-METODYCZNY**

Redaguje

zespół pracowników
Książnicy Podlaskiej:
Dział Instrukcyjno-Metodyczny
Biblioteka Powiatu Białostockiego

Korekta:

Marta Kozłowska

Redakcja zastrzega sobie prawo do adiustacji
i skracania tekstów.

Nadesłanych materiałów nie zwracamy.

Nakład 100 egz.

Adres redakcji:

Książnica Podlaska
im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku
15-097 Białystok, ul. Marii Skłodowskiej-Curie 14A
Tel. (85) 67-67-267
e-mail: instrukcyjny@ksiaznicapodlaska.pl
bpb@ksiaznicapodlaska.pl

Skład i druk:

Mariusz Śliwowski
ul. Hetmańska 42; 15-727 Białystok
tel. 602 766 304, 881 766 304
e-mail: prymat@biasoft.net, www.prymat.biasoft.net

SPIS TREŚCI

WARSZTAT

Grzegorz Zys

Badanie skutków połączenia biblioteki z inną instytucją
kultury w woj. podlaskim 5

Paulina Miłkowska

Ludzie z pasją – hobby bibliotekarzy Książnicy Podlaskiej 16

Marta Kozłowska

Czytanie leczy, czyli krótka rzecz o biblioterapii 29

SPRAWOZDANIA I RELACJE

Joanna Trusiuk

Z książką w podróż historyczną – projekt czytelniczy
2018 r. zrealizowany w ramach programu MKiDN
Partnerstwo dla książki 38

Joanna Trusiuk, Paulina Miłkowska

Pozabudżetowe źródła pozyskiwania środków
przez biblioteki publiczne województwa podlaskiego
na działalność bieżącą i inwestycje w 2017 r. 45

Anna Łukaszewicz

Ogólnopolski Zjazd Koordynatorów i Szkolenie
Moderatorów DKK w Warszawie 53

BIBLIOTEKI

Małgorzata Rokicka-Szymańska

Bibliotecznym tropem wydarzeń niepodległościowych
w bibliotekach powiatu białostockiego 59

Aleksandra Sękowska

Ćwierć wieku z Melpomeną 69

Katarzyna Pietryńczak

Pudełko pomysłów 72

Teresa Skrodzka	
Równamy szanse w gminie Kolno	75
Maria Jolanta Siwik	
Nietypowa Noc Bibliotek	78
Katarzyna Węclawska	
Podlaski Bibliotekarz Roku 2017	81

POMOCE METODYCZNE

Grzegorz Zys	
„Inżynier Ciućma – śrubka, młotek i przemądrzałe roboty”, czyli o robotach dla najmłodszych – zajęcia wykorzystujące robotę Photon oraz elementy kodowania	85
Paulina Miłkowska	
„Pingwiniada” – scenariusz zajęć bibliotecznych dla 5-6-latków	89
Marta Kozłowska	
Zwiedzamy Polskę z Koziołkiem Matołkiem	92
Izolda Hukałowicz, Paulina Miłkowska	
Kalendarz rocznic 2019	95

STATYSTYKA BIBLIOTECZNA

Sprawozdanie cyfrowe za rok 2017 – Książnica Podlaska	116
Sprawozdanie cyfrowe za rok 2017 – województwo podlaskie	117
Sprawozdanie cyfrowe za I półrocze 2018 r. – województwo podlaskie	120
Sprawozdanie cyfrowe za I półrocze 2018 r. – Książnica Podlaska	123

WARSZTAT

Grzegorz Zys
Książnica Podlaska

Badanie skutków połączenia biblioteki z inną instytucją kultury w województwie podlaskim

Nowelizacja Ustawy o bibliotekach z 2012 r. dopuściła możliwość łączenia bibliotek z innymi instytucjami kultury. Procedurę łączenia w województwie podlaskim podjęło ponad 20 samorządów, a połączenie nastąpiło w 8 gminach¹. Dziewiąty przypadek jest nieco odmienny, gdyż w Sejnach połączono dwie biblioteki: Powiatową BP z Miejską BP tworząc Bibliotekę Publiczną w Sejnach, która pełni również zadania biblioteki powiatowej².

W minionym roku WBP im. Witolda Gombrowicza w Kielcach opracowała ankietę *Badanie skutków połączenia biblioteki z inną instytucją kultury*, która została wysłana do wszystkich bibliotek wojewódzkich w Polsce. Ogólnopolskie wyniki badań ankietowych zostały zaprezentowane w październiku 2017 r. na Konferencji Dyrektorów Wojewódzkich Bibliotek Publicznych. Poniższe opracowanie dotyczy 8 przypadków łączenia bibliotek z ośrodkami kultury w województwie

¹ Stan na 31.12.2017 r.

² Na mocy porozumienia Urzędu Miasta ze Starostwem Powiatowym

podlaskim. Ankieta skierowana była do dyrektorów połączonych instytucji. Przewidziano również miejsce na wypowiedź opinię bibliotekarza.

O połączenie biblioteki we wszystkich analizowanych wypadkach wnioskował organizator – wójt/burmistrz lub rada gminy. W pięciu przypadkach nie konsultowano się wcześniej z dyrektorem biblioteki.

Wśród argumentów uzasadniających łączenie instytucji znajdowaliśmy m.in. takie argumenty jak:

- skomasowanie służb finansowo-księgowych i optymalizacja kosztów administracyjnych,
- efektywniejsze wykonywanie zadań własnych gminy w sferze kultury poprzez uproszczenie struktur zarządzania w samorządowych instytucjach kultury,
- elastyczne i efektywne wykorzystanie zasobów materialnych i osobowych w zakresie kultury,
- siedziba obu instytucji w jednym budynku.

Na pytanie, czy dyrektorzy bibliotek wyrażali swoją opinię na temat połączenia w sposób oficjalny 5 odpowiedzi było twierdzących. W dwóch wypadkach pojawiło się dopowiedzenie, iż były przeprowadzane rozmowy podczas spotkań komisji i sesji rady gminy i były to opinie ustne (nieudokumentowane). W ankietach nie pojawiła się informacja o opiniach pisemnych.

Również użytkownicy bibliotek nie wypowiadali się szeroko na temat planowanego połączenia. Na pytanie, czy wyrażali oni swoją opinię twierdząco odpowiadały 2 biblioteki, lecz były to również opinie ustne. W ankietach nie rozwinięto zagadnienia, więc nie wiemy czy opinie czytelników na temat łączenia były pozytywne czy negatywne.

We wszystkich ośmiu przypadkach organizatorzy przed połączeniem przygotowali projekty statutu (choć czasem na wyraźną prośbę Książnicy Podlaskiej).

Statut konsultowany był:

- z biblioteką wojewódzką – 2 odpowiedzi,
- na linii organizator – dyrektor/kierownik biblioteki – 2 odpowiedzi,
- z osobami reprezentującymi łączone instytucje oraz ich pracownikami – 1 odpowiedź,
- brak informacji o konsultacjach – 2 odpowiedzi,

- był przygotowany, ale nie był konsultowany z biblioteką – 1 odpowiedź.

Jednym z wymogów jakie nakłada nowelizacja Ustawy o bibliotekach na organizatorów w przypadku łączenia bibliotek jest zasięgnięcie opinii właściwej biblioteki wojewódzkiej³. Książnica Podlaska, poproszona o opinię na temat planowanego połączenia wydała:

- pozytywną opinię dla 3 bibliotek,
- negatywną również dla 3 bibliotek,
- w 2 przypadkach – najpierw była opinia negatywna, a po uwzględnieniu w nazwie biblioteki i przesłaniu projektu statutu nowotworzonej instytucji została wydana opinia pozytywna.

Ostateczną decyzję o łączeniu biblioteki podejmuje Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W województwie podlaskim działalność w nowej strukturze biblioteki łączone prowadzi od:

- 1.01.2014 – 1 biblioteka,
- 1.07.2014 – 1 biblioteka,
- 1.06.2015 – 1 biblioteka,
- 1.01.2016 – 1 biblioteka,
- 1.01.2017 – 4 biblioteki,

Łączenie dotyczyło w 7 przypadkach bibliotek z gmin wiejskich i w 1 przypadku biblioteki miejsko-wiejskiej.

Jakie skutki przyniosły połączenia bibliotekom?

Nazwa nowopowstałej instytucji:

W pięciu przypadkach⁴ w nazwach nowopowstałych instytucji jest słowo „biblioteka”, raz występuje „czytelnictwo”, dwukrotnie występuje jedynie „kultura” (Gminny Ośrodek Kultury oraz Gminne Centrum Kultury).

O nowej nazwie decydował:

- organizator, ale konsultował nazwę z biblioteką – 3 przypadki,
- organizator, bez konsultacji z biblioteką – 2 przypadki,

³ Drugi wymóg to opinia o łączeniu danej placówki wydana przez Krajową Radę Biblioteczną.

⁴ W 2 wypadkach po interwencji i uwagach Książnicy Podlaskiej.

- organizator, uwzględniając uwagi Książnicy Podlaskiej – 2 przypadki,
- biblioteka, po konsultacji z Książnicą Podlaską – 1 przypadek.

Książnica Podlaska wydając opinie na temat łączenia instytucji kultury starała się wymóc na organizatorach umieszczanie w nazwie nowych jednostek słowa „biblioteka” lub „czytelnictwo”, by biblioteka nie została wyparta ze świadomości lokalnych społeczności.

Zarządzanie nową instytucją i kadra:

W 5 przypadkach⁵ w nowo utworzonych instytucjach dyrektorem został dyrektor/kierownik biblioteki. W pozostałych 3 funkcję tę powierzono dyrektorom ośrodka kultury. Dwie osoby dotychczas zarządzające bibliotekami po połączeniu pełnią funkcję bibliotekarza. Jedna osoba przeszła na emeryturę.

Liczba etatów bibliotekarza uległa zmianie:

- zmniejszyła się o 1 etat – kierownik biblioteki został dyrektorem nowej instytucji,
- etat bibliotekarza zmniejszono do pół etatu,
- wydłużono czas pracy 2 filii bibliotecznych i co za tym idzie etatów bibliotekarzy z $\frac{3}{4}$ do całych etatów.

W pozostałych placówkach liczba etatów bibliotekarzy pozostała bez zmian. We wszystkich przypadkach bezpośrednim zarządzającym biblioteką jest dyrektor nowopowstałej instytucji, nie ma oddzielnego stanowiska kierownika biblioteki.

Obowiązki pracowników bibliotek zostały zmienione w 3 bibliotekach. Były to:

- dodane zadania obsługi świetlicy wiejskiej; dodatkowe obowiązki miały wpływ na uposażenie,
- w związku z wydłużeniem czasu pracy filii bibliotecznych, zwiększono zakresy obowiązków pracowników – dotyczą one poszerzenia działalności kulturalnej; zwiększenie czasu pracy miało wpływ na uposażenie,
- zadania bibliotekarzy nie zostały zmienione, rozszerzono natomiast zadania osoby kierującej placówką.

⁵ W tym 1, gdzie przed połączeniem dyrektor pełnił funkcję zarówno dyrektora biblioteki jak i ośrodka kultury.

W 5 przypadkach nie nastąpiły zmiany w zakresach obowiązków pracowników biblioteki. W ankietach pojawia się informacja, iż bibliotekarze wykonują te same zadania, co przed połączeniem. Są to też, oprócz typowo bibliotecznych obowiązków, prowadzenie szerokiej działalności kulturalnej. W jednym przypadku mamy informację, że czasem (w czasie wakacji) pracownik biblioteki jest delegowany do pracy w świetlicach.

W drugą stronę wygląda to podobnie. Na pytanie *czy od dnia połączenia biblioteki pracownicy innych komórek organizacyjnych oddelegowywani są do realizacji zadań bibliotecznych* twierdząco odpowiedziało 5 bibliotek. Te działania to przede wszystkim obsługa czytelników i pomoc przy organizacji imprez bibliotecznych, ale także zakup księgozbioru przez dyrektora.

Sieć biblioteczna, infrastruktura i wyposażenie:

Sieć biblioteczna nie uległa zmianom. Nie zlikwidowano, ani nie utworzono żadnych filii bibliotecznych. Działalność jednej filii bibliotecznej została zawieszona ze względu na fatalne warunki lokalowe do czasu znalezienia odpowiedniego lokalu lub wykonania remontu generalnego⁶.

W momencie połączenia żadna z bibliotek nie zmieniła swojej lokalizacji. Dwa przypadki wymagają jednak dopowiedzenia:

- W ramach dofinansowania z programu „Biblioteka+ Infrastruktura Bibliotek” rozbudowano i zaadaptowano budynek na potrzeby instytucji kultury. Biblioteka przeniosła się do nowego lokalu jeszcze przed połączeniem instytucji.
- Już po połączeniu uzyskano dofinansowanie w ramach *Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa Priorytet 2 Infrastruktura Bibliotek* na budowę nowej siedziby połączonej instytucji.

Jedna z gmin stara się o pozyskanie środków na rozbudowę placówki kultury.

Remonty przeprowadzono w dwóch placówkach oraz w jednej filii bibliotecznej. Nastąpiły również zmiany w wyposażeniu placówek:

⁶ Informacja z momentu wypełniania ankiety. W roku 2018 został dokonany remont generalny filii i od września 2018 r. ma ponownie funkcjonować.

- wymieniono na nowe półki na książki, biurko, zorganizowano kącik dla dzieci z małym stolikiem i małymi, dziecięcymi krzeselkami;
- zakupiono nowe regały (całkowita wymiana regałów) i sprzęt komputerowy;
- filia biblioteczna przeszła duży remont generalny – zakupiono nowe meble, wyposażenie i sprzęt komputerowy;
- pozyskano środki z „NPRC. Priorytet 2 Infrastruktura Bibliotek”. M.in.: całkowita wymiana mebli w całym budynku – profesjonalne lamy biblioteczne, szafy na materiały biblioteczne, regały, stanowiska komputerowe i multimedialne, stoły i krzesła, w oddziale dla dzieci dostosowane do różnego wieku czytelników;
- zakupiono mały stolik i krzeselka dla dzieci, również pufy; wymieniono na nowe półki na książki, biurko, szafy.

Sprzęt komputerowy wymieniono w dwóch placówkach. Jedna z nich uczestniczyła w programie „Kraszewski. Komputery dla bibliotek”.

Finanse:

Ważną sprawą w zakresie funkcjonowania bibliotek po połączeniu jest kwestia związana z finansami bibliotek, przede wszystkim z środkami przeznaczanymi na zakup nowości wydawniczych.

Na pytanie, czy *w budżecie są wyodrębnione środki na działalność biblioteczną, w szczególności na zakup nowości* wszystkie placówki odpowiedziały twierdząco. Budżet bibliotek na zakup nowości wydawniczych pozostał we wszystkich placówkach na tym samym poziomie co przed łączeniem lub wzrósł.

Środki pozabudżetowe⁷ pozyskało 3 biblioteki. Były to środki:

- w ramach programu „Równać Szanse” – 2 placówki,
- dotacja w ramach NPRC Infrastruktura bibliotek – 2 placówki,
- „Kraszewski. Komputery dla bibliotek” – 1 placówka.

Działalność biblioteki i współpraca:

Po połączeniu 3 biblioteki w zakresie prowadzonej przez siebie działalności odnotowały zmiany. Są to działania:

- Realizowanie zadań świetlicowych w zakresie organizacji spotkań kulturalnych integrujących lokalną społeczność.
- W wyniku połączenia i przejęcia lokalu (sala widowiskowa) i wyposażenia GOK-u biblioteka może organizować większe imprezy, których przed połączeniem była tylko współorganizatorem. W bibliotece funkcjonuje mała szkoła muzyczna (nauka gry na instrumentach klawiszowych i gitarze), powstał młodzieżowy zespół wokalnoinstrumentalny, dzieci i młodzież ćwiczą Zumbę.
- Utworzenie jednej instytucji wpłynęło pozytywnie na organizowanie działalności kulturalnej oraz na elastyczne i efektywne wykorzystanie zasobów osobowych (pracownicy) oraz materialnych (mienie obu instytucji), sprawniejszą organizację pracy. Połączenie umożliwiło wydłużenie czasu pracy placówki.

W liczbie czytelników i wypożyczeń nie widać większych różnic przed i po połączeniu instytucji kultury – panuje, niestety, tendencja spadkowa. Zanotowano natomiast wzrost liczby użytkowników i uczestników imprez.

Godziny pracy bibliotek przed i po połączeniu uległy małym zmianom:

- w 3 placówkach wydłużono czas pracy biblioteki lub filii bibliotecznych,
- w 2 przypadkach godziny pracy uległy małym zmianom kosmetycznym, np. biblioteka pracuje w godz. 10-17, a przed połączeniem pracowała w godz. 9-16,
- w 3 bibliotekach – nic się nie zmieniło.

Na pytanie czy *te zmiany organizacyjne zauważają użytkownicy i jak je oceniają* 5 bibliotek wpisało w ankietach *nie*, 3 placówki odpowiedziały:

- *Osoby odwiedzające bibliotekę w celu wypożyczenia książki nie odczuły zmiany organizacyjnej. Natomiast osoby poszukujące oferty zajęć pozalekcyjnych w naszych bibliotekach i świetlicy mogą uczestniczyć w kursach muzykowania, śpiewać w zespole, dzieci mogą brać udział w warsztatach plastycznych i modelarskich.*

⁷ Od momentu połączenia i dwa lata wstecz.

- Tak, szczególnie wydłużony czas pracy, umożliwia wypożyczenia w godzinach rannych.
- Tak, czytelnicy mogą dłużej korzystać ze zbiorów. Opinie są pozytywne.

Na pytanie, czy nastąpiła zmiana w zakresie współpracy z dotychczasowymi partnerami biblioteki otrzymano następujące odpowiedzi:

- 6 bibliotek odpowiedziało, że *NIE*, nic się nie zmieniło (w tym jedna z dopiskiem, iż partnerzy cały czas współpracują).
- Biblioteka zyskała partnerów zajmujących się działalnością kulturalną tj. ośrodki kultury.
- Zyskała – bez dopisywania kogo i w jakim zakresie.

Ocena połączenia:

Na koniec ankiety poproszono o ocenę połączenia.

1. Na pytanie jak ocenia Pani/Pan zmiany w funkcjonowaniu biblioteki 7 osób wypełniających ankiety⁸ odpowiedziały, że pozytywnie, w jednej ankiecie był brak odpowiedzi.

W uzasadnieniach do opinii czytamy:

- Połączenie instytucji usprawniło organizację pracy oraz nie spowodowało obniżenia dotychczasowego zatrudnienia i jakości świadczonych usług.
- Biblioteka tętni życiem. Poszerzyła swoją działalność. Postrzegana jest jako placówka aktywizująca społeczeństwo.
- Mniejsza „papierologia”.
- I tak robimy to, co robiliśmy wcześniej.
- Biblioteka jest jedną z wielu działalności Gminnego Centrum Kultury.
- Pozytywnie, udało się odświeżyć i wyremontować placówki, pozyskano nowe meble i sprzęt komputerowy.
- Wydłużone godziny pracy, dostępność księgozbioru dla mieszkańców, wsparcie osobowe i techniczne podczas wydarzeń kulturalnych i bibliotecznych co idzie za zwiększeniem poziomu usług i imprez.

⁸ Ankiety wypełniali dyrektorzy instytucji, więc nie zawsze bibliotekarze, opinia bibliotekarzy nieco niżej.

2. Na pytanie, jaki rodzaj zależności (jeśli w ogóle) jest pomiędzy biblioteką a ośrodkiem kultury po połączeniu odpowiadano następująco:

- a) dwie oddzielne, równorzędne placówki – brak odpowiedzi,
- b) biblioteka stała się częścią ośrodka kultury – 3 odpowiedzi,
- c) ośrodek kultury i biblioteka zachowały autonomię i prowadzą partnerską współpracę – 2 odpowiedzi,
- d) ośrodek kultury stał się częścią biblioteki, która prowadzi szerszą działalność kulturalną – 2 odpowiedzi
- trudno powiedzieć – 1 odpowiedź.

Część ankietowanych uzasadniła zmiany strukturalne następująco:

- Biblioteka i filie mieszczą się w strukturze organizacyjnej i zadania biblioteczne są na równi traktowane jak zadania kulturalne ośrodka kultury.
- Biblioteka prowadzi szerszą działalność, a ośrodek kultury stał się świetlicą biblioteki. Świetlica istnieje tylko dlatego, że nie posiadamy możliwości lokalowych pozwalających na całkowite przejęcie wyposażenia.
- Działalność biblioteczna jest nadal działalnością podstawową.
- Od kilku lat już prowadziliśmy szeroką działalność kulturalną, więc kwestia wchłonięcia ośrodka kultury jest oczywista.
- Pracownicy współuczestniczą zarówno w działalności domo-kulturowej (np. festynowej) jak i bibliotecznej (wypożyczanie zbiorów).
- Instytucje posiadają odrębne budżety. Współpracują, gdyż tworzą jedną całość. Biblioteka nie uczestniczy we wszystkich działaniach ośrodka kultury.

3. Czy połączenie spowodowało uszczerbek w funkcjonowaniu biblioteki?

Jednoznaczne i krótkie *NIE* znalazło się w 7 ankietach. Jedna odpowiedź była bardziej rozwinięta: Połączenie ośrodka kultury i biblioteki z jednej strony przyniosło pozytywną zmianę (dostępność), z drugiej strony mniej czasu (w związku z innymi obowiązkami), który pracownik biblioteki może przeznaczyć na działania związane tylko z biblioteką⁹.

⁹ Trudno się z tym nie zgodzić.

W ankiecie znalazło się również miejsce na ocenę połączenia przez pracownika biblioteki¹⁰. Z możliwości tej skorzystano w 6 placówkach. Żadna z nich nie jest bardzo kontrowersyjna, więc przytoczę je wszystkie:

- *W placówce jest nowozatrudniony bibliotekarz – nie ma wiedzy o stanie przed połączeniem.*
- *W związku z tym, że nie zaszły większe zmiany w strukturze i działalności bibliotek oraz zostały zachowane wszystkie stanowiska pracy, ocena połączenia jest pozytywna.*
- *Połączenie biblioteki nie wpłynęło w znaczący sposób na moją pracę. Po połączeniu mam możliwość korzystania ze świetlicy i organizacji w niej większych spotkań.*
- *Połączenie instytucji spowodowało większą dostępność udziału czytelników w imprezach ośrodka kultury oraz dostępność do placu zabaw.*
- *Wydłużone godziny pracy, dzięki temu dostępność księgozbioru jest większa. Mam wsparcie osobowe i techniczne podczas wydarzeń organizowanych przez bibliotekę.*
- *Szybki rozwój nauki i techniki przyczynia się do zmian w funkcjonowaniu bibliotek, tym samym pracy i oczekiwań wobec bibliotekarzy. Współczesne biblioteki to już nie tylko książki, są to instytucje kultury, które zaspokajają kulturalne potrzeby swojego społeczeństwa. Zarówno praca bibliotekarza w dzisiejszych czasach nie polega wyłącznie na gromadzeniu i ochronie zbiorów, bibliotekarz staje się animatorem kultury. Bibliotekarz – animator kultury są to zawody, które wzajemnie się dopełniają i w konsekwencji prowadzą do tego samego celu, który polega na aktywizacji społeczeństwa, pobudzeniu ich zainteresowań oraz pokazywaniu nowych metod spędzania czasu wolnego. Nasza biblioteka od momentu połączenia stała się właśnie taką instytucją kultury, której działalność zaspokaja praktycznie wszystkie potrzeby społeczeństwa. Natomiast dla nas bibliotekarzy połączenie to dało możliwość poszerzenia wiedzy i zdobycia doświadczeń wykraczających poza działalność bibliotekarską.*

¹⁰ Patrz przypis 9.

Nie da się jednoznacznie i ogólnie ocenić faktu łączenia wyżej opisywanych bibliotek. Do każdej placówki należałoby podejść indywidualnie, a w związku z anonimowością powyższego omówienia nie chcę oceniać poszczególnych placówek.

Trudno nam, jako bibliotece wojewódzkiej, pogodzić się z faktem łączenia bibliotek z ośrodkami kultury. Utrata samodzielności może prowadzić do spadku czytelnictwa, obniżenia prestiżu biblioteki jako instytucji i bibliotekarza jako zawodu. Z drugiej strony przytoczona powyżej wypowiedź jednej z bibliotekarek, o zmieniającym się świecie i stojących przed bibliotekami nowymi wyzwaniami i zadaniami, powoduje to, że nie można też zamknąć się w swoim świecie. Współczesna biblioteka prowadzi nie tylko działalność upowszechniającą czytelnictwo, lecz również często animuje życie kulturalne lokalnej społeczności. Wydaje mi się jednak, iż obie instytucje mogą i powinny działać obok siebie, wzajemnie ze sobą współpracując, niekoniecznie w jednej strukturze organizacyjnej.

Paulina Miłkowska

Książnica Podlaska

Ludzie z pasją – hobby bibliotekarzy Książnicy Podlaskiej

Bibliotekarz to zawód, który wiąże się z wieloma stereotypami. Bibliotekarka to najczęściej szara, znudzona, z okularami na nosie i kokiem na głowie, budząca strach pani siedząca za biurkiem. Stereotypy są krzywdzące! Bibliotekarze to bardzo często uśmiechnięte osoby, mające ciekawe pasje, odbiegające od stereotypowego postrzegania tej grupy zawodowej.

W 2017 r. Dział Instrukcyjno-Metodyczny Książnicy Podlaskiej przeprowadził badania ankietowe ph. *Bibliotekarzu, podziel się swoim hobby!*, których celem było pokazanie różnorodności pasji pracowników biblioteki wojewódzkiej w Białymstoku oraz wpływu tych zainteresowań na wykonywaną pracę. Do tej pory w Książnicy Podlaskiej nie były realizowane takie badania. Ostatnia ankieta przeprowadzona przez Dział Instrukcyjno-Metodyczny dotyczyła potrzeb szkoleniowych bibliotekarzy i obejmowała całe województwo podlaskie¹.

Ankieta poruszająca temat hobby bibliotekarzy była anonimowa. Składała się z 17 pytań zamkniętych z możliwością zaznaczenia więcej niż jednej odpowiedzi. W badaniach przyjęto, że pojęcie *hobby* oznacza wykonywanie pewnej czynności dla relaksu, rekreacyjnie, w czasie wolnym od obowiązków.

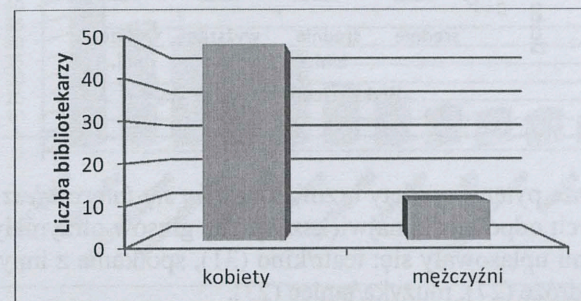
Charakterystyka respondentów

Ankieta *Bibliotekarzu, podziel się swoim hobby!* skierowano do wszystkich bibliotekarzy Książnicy Podlaskiej, tj. zatrudnionych w 16

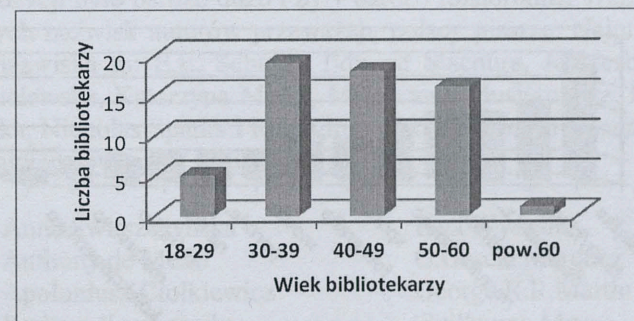
¹ Zobacz: Zys Grzegorz, *Potrzeby szkoleniowe bibliotekarzy woj. podlaskiego – badania ankietowe, 1 kwartał 2017*, „Głos Bibliotek Publicznych Województwa Podlaskiego”, 2017, nr 1(17), s. 5–14.

filiach KP oraz w agendach biblioteki głównej. Udział w ankiecie wzięło 60 osób: 50 kobiet (co stanowi 83% ankietowanych) i 10 mężczyzn (17%). Liczbową strukturę płci, wieku i wykształcenia ankietowanych przedstawiono na poniższych wykresach.

Wykres 1. Struktura płci ankietowanych bibliotekarzy.

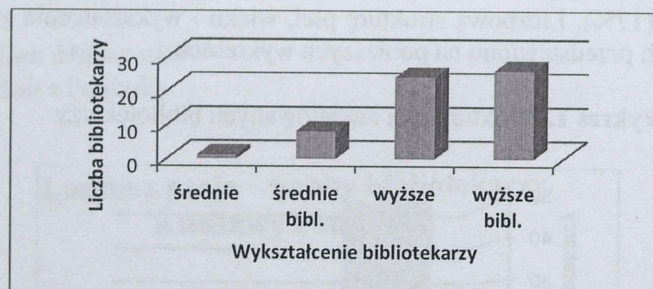

Wykres 2. Struktura wiekowa ankietowanych bibliotekarzy.

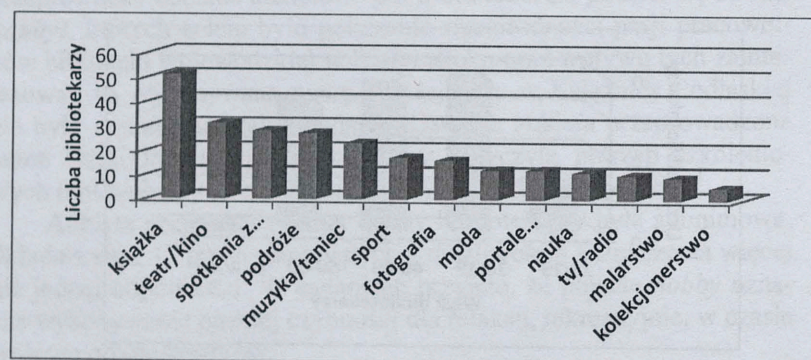
Najwięcej badanych znalazło się w przedziale wiekowym 30–39 (19 osób) i 40–49 (18 osób). Wśród respondentów wykształcenie wyższe bibliotekarskie wskazało 26 osób, wyższe 24, średnie bibliotekarskie 8, średnie 1. Nie wszyscy bibliotekarze wypełnili metryczkę w 100%, stąd suma poszczególnych wartości nie jest równa sumie wypełnionych ankiet (60 sztuk).

Wykres 3. Poziom wykształcenia ankietowanych bibliotekarzy.

Pierwsze pytanie ankiety brzmiało: *Czym się interesujesz?* Pośród zaznaczonych odpowiedzi największą liczbę głosów otrzymały książki (51). Za nimi uplasowały się: teatr/kino (31), spotkania z innymi ludźmi (28), podróże (27), muzyka/taniec (23).

Wykres 4. Zainteresowania ankietowanych bibliotekarzy.

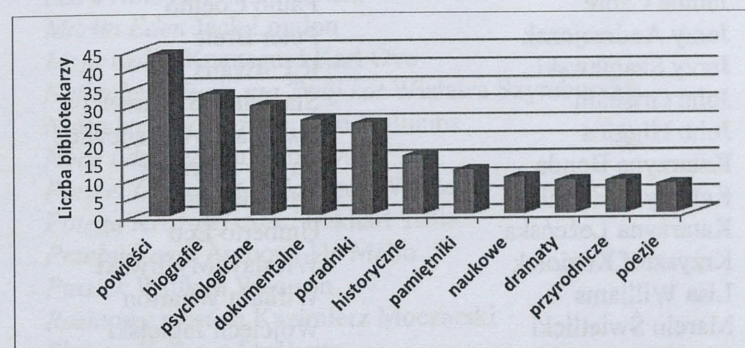

Literatura

Największym zainteresowaniem wśród bibliotekarzy KP cieszy się literatura, co jest kwestią oczywistą. Układający ankietę przewidzieli taki wybór, dlatego też kolejne pytania dotyczyły ulubionych autorów i pozycji książkowych. Przewagę zdobyły powieści. Na dru-

gim miejscu znalazły się biografie, a na trzecim książki psychologiczne.

Wykres 5. Preferencje czytelnicze badanych bibliotekarzy.

Kolejne pytanie dotyczyło autora i ulubionej książki. Miało ono charakter otwarty i każdy ankietowany mógł wpisać swoją pozycję. Propozycji było bardzo dużo i były bardzo różnorodne. Wśród wymienionych nazwisk autorów przeważają polscy pisarze. Najpopularniejsze nazwiska to: E.E. Schmitt, Edward Stachura, Jo Nesbo, Joanna Chmielewska, Katarzyna Miller, Małgorzata Musierowicz, Maria Nurowska, Nicholas Sparks i Remigiusz Mróz. Pozostali pisarze cieszący się zainteresowaniem ankietowanych to:

Anna Świrszczyńska
Anthony de Mello
Apoloniusz Ciołkiewicz
Barbara Kosmowska
Bolesław Prus
Camilla Lackberg
Charlotte Link
Danielle Steel
Deepak Chopra
Doris Lessing
Eckhart Tolle
Ernest Hemingway

Ewa Wydyłło
G.Garcia Marquez
George R.R.Martin
Guillaume Musso
Harlan Coben
Henning Mankell
Iwona Kienzler
J.C.Samoza
J.S. Wiśniewski
Jacek Dehnel
Jacek Hugo-Bader
Jan Jakub Kolksi

Jan Leończuk
Jan Sztaydynger
Jane Austen
Jarosław Ławski
Jaume Cabre
Jerzy Andrzejczak
Jerzy Szaniawski
John Grisham
John Higgins
Katarzyna Bonda
Katarzyna Enerlich
Katarzyna Leżeńska
Krzysztof Koziołek
Lisa Williams
Marcin Świetlicki
Marek Krajewski

Mariusz Szczygieł
Nikola Vujcic
Olga Rudnicka
Oskar Wilde
Paulo Coelho
Peter Brett
R.P. Evans
Stanisław Srokowski
Swiatłana Aleksijewicz
Taylor Eldridge
Tess Gerritsen
Umberto Eco
Wiesław Myśliwski
William Wharton
Wojciech Jagielski
Zbigniew Herbert

Zdarzało się, że jedna osoba wpisała kilku ulubionych autorów, a inna nie podała żadnego. To samo dotyczy ulubionych książek. Wiadomo, że nie każdy jest w stanie wskazać tylko jedną książkę, dlatego też tylko jedna pozycja w ankiecie powtórzyła się trzykrotnie. Jest nią *Mistrz i Małgorzata* Michaiła Bułchakowa. Inne wymienione przez ankietowanych tytuły książkowe przedstawiają się następująco:

Alchemik Paulo Coelho
Balzakiana Jacek Dehnel
Biblia
Biegnąca z wilkami C. P. Estes
Dewajtis Maria Rodziewiczówna
Doktor Żywago Borys Pasternak
Dzikie serce John Eldredge
Emancypantki Bolesław Prus
Fabula rasa Edward Stachura
Gra o tron George R.R. Martin
Granat poproszę Olga Rudnicka
Instrukcja 0066 Krzysztof Koziołek
Ironia i mistyka Jarosław Ławski

Jaskinia filozofów Jose Carlos Samoja
Kamień w sercu Katarzyna Leżeńska
Komu bije dzwon Ernest Hemingway
Lalka Bolesław Prus
Las 4 rano Jan Jakub Kolski
Martin Eden Jack London
Moja walka Knausgard Karl Ove
Najlepiej w życiu ma Twój kot Wisława Szymborska
Nieśmiertelność duszy Lisa Williams
Noce i dnie Maria Dąbrowska
Portret Doriana Greya Oscar Wilde
Potęga teraźniejszości Eckhart Tolle
Przebudzenie Anthony De Mello
Ptasiek William Wharton
Rozmowy z katem Kazimierz Moczarski
Służące Kathryn Stockett
Sońka Ignacy Karłowicz
Trawers Remigiusz Mróz
Trzymałam anioła za rękę Katarzyna Kozłowska
Urzekająca John Eldredge
W ogóle i w szczególe Anne Fadiman
Warunek Eustachy Rylski
Wszystko czerwone Joanna Chmielewska
Wyznaję Jaume Cabre
Zapiski na pudelku od zapalek Umberto Eco

Wskazane przez bibliotekarzy nazwiska autorów oraz tytuły książek stanowią ogromną różnorodność zarówno gatunkową jak i tematyczną: od klasyki do najnowszych pozycji. Zaistniała rozbieżność świadczy o tym, że bibliotekarze nie są sztapową grupą zawodową, że są dojrzałymi czytelnikami i interesują się wieloma gatunkami literackimi.

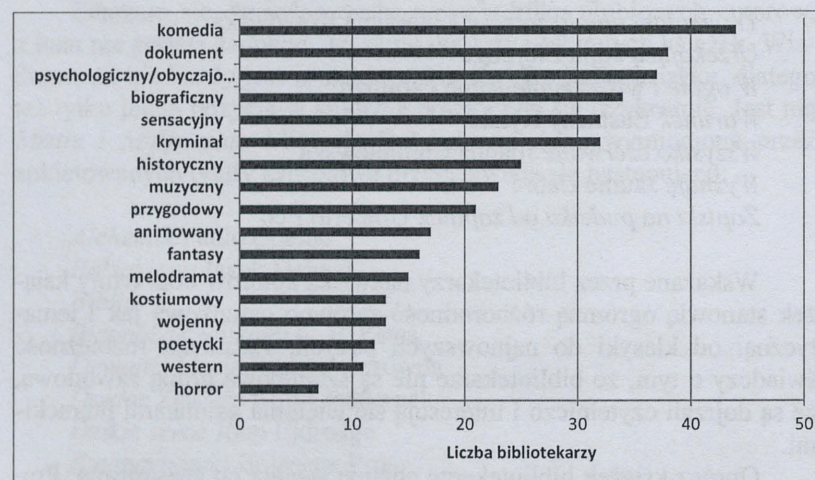
Oprócz książek bibliotekarze chętnie sięgają po czasopisma. Preferują czasopisma informacyjne, kulturalne i psychologiczne, chociaż wśród wymienianych tytułów znalazły się również czasopisma ezoteryczne, militarne i zawodowe. Pracownicy Książnicy Podlaskiej spośród tytułów dostępnych na rynku najczęściej czytają: „Charaktery”, „Politykę”, „Newsweek” oraz „Twój styl”.

Respondenci prócz zamiłowania do słowa pisanego mają różne inne zainteresowania i realizują się w wielu ciekawych dziedzinach.

Film

Drugie miejsce wśród zainteresowań badanych zajął teatr i kino. Na pytanie: *Który film zrobił na Tobie największe wrażenie?*, ankietowani najczęściej wskazywali *Avatar* Jamesa Camerona z 2009 r. Poza nim popularnością cieszyły się: *Mamma Mia* Phyllida Lloyd z 2008 r., *Noce i dnie* Jerzego Antczaka z 1975 r., *Gladiator* Ridleya Scotta z 2000 r., *Sami swoi* Sylwestra Chęcińskiego z 1967 r. oraz *Forrest Gump* Roberta Zemekisa z 1994 r. Bibliotekarze preferują ambitne światowe kino, ogólnie uznane przez krytyków i nagradzane w świecie filmowców.

Wykres 6. Gatunki filmowe wskazane przez ankietowanych.

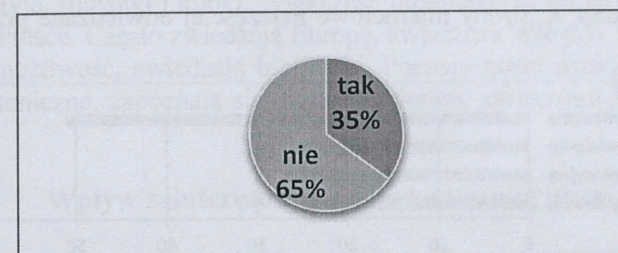

Na powyższym wykresie widać, że badani preferują różne gatunki filmowe. Najchętniej oglądają komedie, filmy dokumentalne i psychologiczno-obyczajowe. Najmniej osób sięga po horrory. Podobnie było w przypadku książek. Najmniejsza liczba osób czyta horrory, ale spora część lubi książki psychologiczne i dokumentalne.

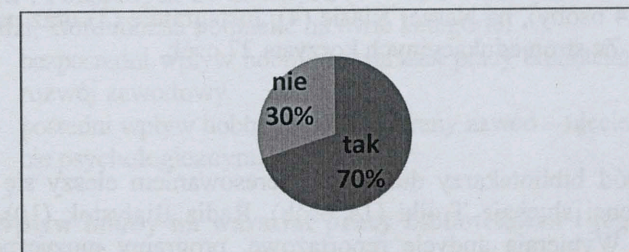
Sport

Na pytanie *Czy uprawiasz czynnie jakiś sport?* pozytywnie odpowiedziało 35% ankietowanych i aż 70% potwierdziło, że aktywnie kibicuje.

Wykres 7. Aktywność sportowa.

Wykres 8. Aktywni kibice.

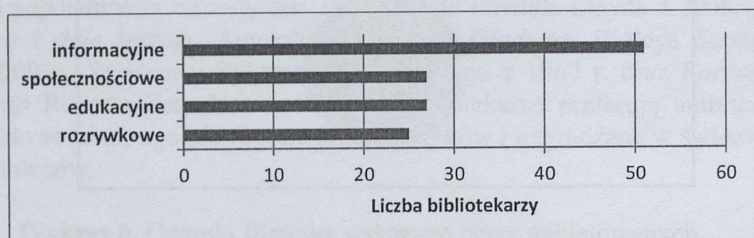

10 bibliotekarzy jeździ na rowerze, 5 lubi spacerować, 3 osoby pływają i 3 biegają, 2 osoby uprawiają nordic walking i 2 chodzą na gimnastykę. Poza tym ankietowani wskazali curling, zapasy, wspinaczkę, siatkówkę, szachy, piłkę nożną i łyżwiarstwo. Najwięcej respondentów kibicuje Jagiellonii Białystok. Na wsparcie ankietowanych mogą liczyć polscy sportowcy (bez określenia dyscypliny sportowej), piłkarze (bez określenia klubu) oraz skoczkowie narciarscy. Bibliotekarze KP kibicują lokalnym sportowcom oraz swoim znajomym. Z ankiety wynika, że najlepszym miejscem do kibicowania jest dom, rzadziej stadion.

Portale społecznościowe i Internet

We współczesnym świecie, aby być na bieżąco z informacjami oraz z wydarzeniami kulturalnymi lub pochwalić się swoimi osiągnięciami, należy korzystać z Internetu. Bibliotekarze najczęściej odwiedzają strony informacyjne.

Wykres 9. Strony internetowe najczęściej odwiedzane przez badanych.

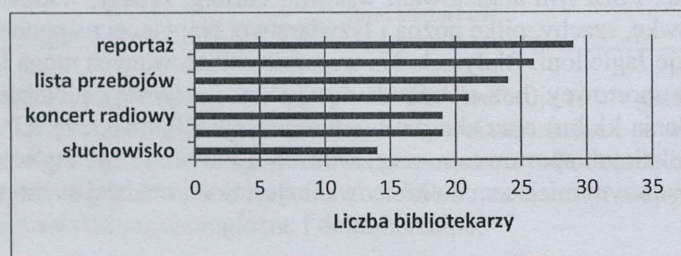

Połowa ankietowanych bibliotekarzy posiada swój profil na Facebooku (24 osoby), na Naszej Klasie (4), Instagramie (3) oraz na Twitterze (2). Ze stron edukacyjnych korzysta 27 osób.

Radio

Wśród bibliotekarzy dużym zainteresowaniem cieszy się radio. Respondenci słuchają Trójki (14 osób), Radia Białystok (10), RMF FM (8). Wybierają audycje reportażowe, programy muzyczne oraz listy przebojów.

Wykres 10. Audycje radiowe najczęściej wybierane przez ankietowanych.

Kolekcjonerstwo i podróże

Jedno z pytań ankietowych brzmiało *Czy kolekcjonujesz jakieś zbiory?* 37 osób odpowiedziało, że nie zajmuje się kolekcjonowaniem zbiorów, 16 że owszem: 8 bibliotekarzy kolekcjonuje książki, 5 nagrania muzyczne, 4 filmy, 2 znaczki pocztowe, 2 pamiątki z podróży. Oprócz tego zbierają pocztówki, wojenne gry planszowe, modlitewniki, motyle, filiżanki i kubki. Większość bibliotekarzy preferuje podróże po Polsce. Często zwiedzają Europę, zwłaszcza Włochy. Jeśli zaistnieje możliwość, zwiedzają biblioteki. Poznają nowe rozwiązania architektoniczne, zapoznają się z księgozbiorem, systemami bibliotecznymi.

Wpływ zainteresowań na wykonywaną pracę

W jaki sposób Twoje hobby wpływa na wykonywany przez Ciebie zawód bibliotekarza? – to ostatnie pytanie skierowane do ankietowanych. 27 bibliotekarzy nie odpowiedziało na to pytanie, 6 wpisało „nie wpływa”. Pozostałych 27 badanych (w tym 2 mężczyzn) udzieliło odpowiedzi, które można podzielić na dwie kategorie:

- bezpośredni wpływ hobby na warsztat pracy bibliotekarza i jego rozwój zawodowy,
- pośredni wpływ hobby na wykonywany zawód – ujęcie w aspekcie psychologicznym.

Wpływ hobby na warsztat pracy bibliotekarza i jego rozwój zawodowy

14 osób stwierdziło, że ich hobby, które wiąże się ze znajomością literatury, ułatwia kontakt z czytelnikiem np. przez trafny dobór lektur. 4 pracowników biblioteki napisało, że ich pasje pozwalają poszerzyć wiedzę na różnorodne tematy, a wymiana doświadczeń zawodowych pomaga nabyte w teorii wiadomości wykorzystać w praktyce oraz lepiej zorganizować swoje stanowisko pracy.

Wybrane wypowiedzi pracowników Książnicy Podlaskiej²:

² W cytowanych wypowiedziach ankietowych zachowano oryginalne brzmienie i pisownię.

„Pobudza wyobraźnię, dostarcza wiedzy i umiejętności, stanowi odskocznię od pracy, poprawia nastrój, dostarcza pozytywnych emocji”

(kobieta, przedział wiekowy 50–60 lat)

„Poszerzają moją wiedzę, mogą teorię wykorzystać w praktyce”

(kobieta, przedział wiekowy 18–29 lat)

„Uczą dbania o porządek, korzystania z komputera”

(mężczyzna, przedział wiekowy 30–39 lat)

Wpływ hobby na wykonywany zawód – aspekt psychologiczny

9 ankietowanych bibliotekarzy zwróciło uwagę, że hobby wpływa na ich samopoczucie i dobry nastrój, co później przekłada się pozytywnie na wykonywanie obowiązków i pracę z czytelnikiem. Hobby odpręża i relaksuje, wyzwala energię i siłę. Jednocześnie uczy cierpliwości i uspokaja wewnętrznie. Jest doskonałym odpoczynkiem od codziennej pracy.

Wybrane wypowiedzi pracowników Książnicy Podlaskiej:

„Rozwija intelektualnie, psychologicznie, duchowo, dają radość, odskocznię od pracy, ubogacają wiedzę, pomocne do prowadzenia zajęć z dziećmi”

(kobieta, przedział wiekowy 30–39)

„Siła, energia, radość”

(kobieta, przedział wiekowy 30–39)

„Praca przy roślinach odpręża i relaksuje”

(kobieta, przedział wiekowy 30–39)

„Obcowanie z przyrodą zmniejsza stres, uczy cierpliwości, rozwija wyobraźnię. Motywuje do zdobywania nowych wiadomości i umiejętności”

(kobieta, przedział wiekowy 50–60 lat)

„Pomagają, rozszerzają percepcję, wiedzę, empatię”

(kobieta, przedział wiekowy 50–60)

„Czynią mnie lepszym, pełniejszym człowiekiem”

(mężczyzna, przedział wiekowy 30–39)

„Jestem otwarta na ludzi”

(kobieta, przedział wiekowy 50–60)

Pracownikom biblioteki trudność sprawiła ocena wpływu ich zajęć w czasie wolnym na wykonywany zawód, o czym świadczy liczba nieudzielonych odpowiedzi. 27 ankietowanych nie napisało nic, pozostawiając pustą rubrykę. Być może pracownicy biblioteki nigdy nie analizowali tak sformułowanego problemu, tym samym zasadne było przeprowadzenie takich badań w Książnicy Podlaskiej. Jak wynika z ankiety, kobietom łatwiej było dokonać takiej oceny, udzielić obszerniejszych odpowiedzi, z których wynika, że to, co dzieje się w naszym życiu po pracy z pewnością wywiera wpływ na to, jak pracujemy.

Zaskakujące i nietypowe – takie są zainteresowania pracowników Książnicy Podlaskiej. Piszą, fotografują, haftują, kolekcjonują, malują, śpiewają i robią wiele innych ciekawych rzeczy. Każdy człowiek jest inny i posiada swoje potrzeby.

Czym jest hobby dla bibliotekarzy? To forma relaksu, metoda rozwoju i doskonalenia posiadanych umiejętności. Często jest formą, dzięki której czują się spełnieni w życiu. *To, co dzieje się w naszym życiu po pracy przekłada się na to, jak pracujemy z czytelnikiem.* W większości taki właśnie wniosek został wyciągnięty przez uczestników ankiety. Jednakże 6 osób uznało, że ich hobby w żaden sposób nie wpływa na pracę.

Praca bibliotekarza jest pracą, która nie polega tylko na wypożyczaniu książek i podawaniu ich czytelnikom. Jak twierdzi Józef Korpała³, bibliotekarz jest „powiernikiem tajemnych wzruszeń, zachwytów lub sprzeciwów”. „Bibliotekarz to trochę taki psycholog, na którego ramiona można zrzucić swoje problemy, podzielić się smutkami i rado-

³ Józef Korpała (1905–1989) – badacz literatury i organizator bibliotekarstwa.

ściami (...) słowem bibliotekarz jak gąbka – przyjmie wszystko. Dlatego nie jest to łatwy zawód, nie każdy się do tego nadaje”⁴.

Według bibliotekarzy ich hobby rozwija osobowość, pobudza wyobraźnię. Daje ogromną radość, odpręża, relaksuje, dostarcza pozytywnych emocji, przez co stanowi doskonałą odskocznnię od pracy. Pasje dostarczają pomysłów do działań zawodowych. Wyczytaną z książek teorię mogą zastosować w praktyce. Znajomość literatury i kultury pomaga m.in. w doborze materiałów i lektur dla czytelników. Dzięki podróżom pozyskują nowe znajomości, następuje wymiana doświadczeń, bo jak powszechnie wiadomo „podróże kształcą”. Obcowanie z przyrodą zmniejsza stres, haftowanie uczy cierpliwości, praca w ogródku uspokaja. Ale są również tacy, którzy czują potrzebę ekstremalnych doznań i niedobór adrenaliny podnoszą skokami spadochronowymi, wspinaczką, czy biegami w maratonach.

Każde z wymienionych hobby wiąże się z niezapomnianymi wrażeniami. Bez względu na to, czy będzie to wyhodowanie własnego zielnika na balkonie, spotkanie z wybitnym aktorem, autorska wystawa, dojazd do mety podczas zawodów, czy lądowanie na drzewie podczas skoków spadochronowych. Ważne, że bibliotekarze znajdują własne miejsce na ziemi, potrafią cieszyć się życiem i znaleźć równowagę między pracą a czasem wolnym.

⁴ Więcej na: <https://miloscdoczytania.wordpress.com/2017/02/03/zawod-bibliotekarz-czyli-konfrontujemy-marzenia-z-rzeczywistoscia/>

Marta Kozłowska

Książnica Podlaska

Czytanie leczy, czyli krótka rzecz o biblioterapii

„Nie każda książka znajdzie swojego czytelnika,
ale każdy czytelnik znajdzie swoją książkę”.

(Irena Borecka)

Trochę historii

Biblioterapia to pojęcie wywodzące się z dwóch greckich słów: *biblion* – książka oraz *therapeo* – leczę i wbrew pozorom nie jest ono nowe. Swoimi korzeniami sięga już czasów starożytnych, kiedy to nad wejściem do Biblioteki Aleksandryjskiej widniały słowa: „Lekarstwo duszy”. Zarówno w Aleksandrii, jak i w Grecji chorym zalecano lekturę Homera i Hezjoda. W 1272 roku w szpitalu Al-Mansur w Kairze stosowano czytanie Koranu w ramach terapii. Europa nieco później doceniła zbawienną moc książki: w XVIII i XIX wieku terapię polegającą na czytaniu świeckich i religijnych książek stosowano w szpitalach w Anglii, Francji, Niemczech i Szkocji. W XX wieku opracowano metodę leczenia literaturą, czyli biblioterapię. Pojęcie to po raz pierwszy zostało użyte w 1916 roku przez Samuela McChorda Cothersa. Podstawy biblioterapii zaś stworzył Nikołaj Rubakin, który od 1919 r. w Instytucie Bibliopsychologii w Lozannie zapoczątkował badania nad indywidualnymi reakcjami czytelników. Ale oficjalną definicję biblioterapii Amerykańskie Stowarzyszenie Bibliotekarzy przyjęło dopiero w 1966 roku i brzmiała ona: „jest to użycie wyselekcjonowanych materiałów czytelnicznych jako pomocy terapeutycznej w medycynie, psychiatrii, psychologii i pedagogice, a także poradnictwo w rozwiązywaniu problemów osobistych poprzez ukierunkowane czytanie”. W Polsce termin biblioterapia pojawił się już w latach trzydziestych XX wie-

ku, ale jej rozkwit zaczął się w latach dziewięćdziesiątych. Irena Borecka definiuje biblioterapię jako dyscyplinę naukową, zajmującą się badaniem funkcjonowania człowieka chorego, niepełnosprawnego jako czytelnika oraz badaniem jego związków z różnego rodzaju tekstami upowszechnianymi za pomocą słowa drukowanego lub przekazu mówionego. Jest też niezbędna do wsparcia rodzin osób poszkodowanych na zdrowiu lub rodzin osób uzależnionych¹. Jednakże ta dyscyplina naukowa nie jest nastawiona na leczenie, a jej celem jest jedynie wsparcie psychiczne.

Cele, zadania i podział biblioterapii

Biblioterapia polega głównie na wykorzystaniu terapeutycznych wartości literatury, która odpowiednio włączona w proces leczenia może przyczynić się do zmniejszenia stresu powstałego w wyniku choroby, pobytu w szpitalu czy też niepełnosprawności. Dodatkowo, zdaniem psychologów i psychiatrów, zapewnia pacjentowi wsparcie psychiczne, redukuje napięcie, stany lękowe, zmniejsza agresję, niesie ulgę w cierpieniu, a także pomaga zaakceptować siebie i swoją sytuację. Jednakże z powodzeniem można ją również stosować w życiu codziennym, czego nie zawsze jesteśmy świadomi. Badania nad wpływem książki na czytelnika dowodzą, że biblioterapia zmniejsza negatywne napięcie emocjonalne, pomaga wzmacniać poczucie własnej wartości, nastawia optymistycznie do świata i otoczenia, podnosi poczucie bezpieczeństwa, umożliwia przeżywanie trudnych sytuacji w poczuciu bezpieczeństwa, podaje wzorce zachowań i nadaje im znaczenie. Ponadto czytanie pomaga budować relacje między ludźmi, a także rozwiązywać problemy, dzięki gotowym przykładom zawartym w książkach. Ważną rolę czytania jest także integracja osób niepełnosprawnych i nieprzystosowanych społecznie, pomoc w samoaktywacji, procesie rozwoju, pomoc osobom samotnym, nieśmiałym, zakompleksionym.

Według R. J. Rubin biblioterapię dzielimy na:

- instytucjonalną – oznacza zastosowanie literatury (głównie dydaktycznej) do potrzeb indywidualnego „zinstytucjonalizo-

¹ Borecka I., *Biblioterapia teoria i praktyka. Poradnik*, Warszawa 2001, s. 13.

wanego” pacjenta. Jej celem jest informowanie chorego i zapewnienie mu odpowiedniej rekreacji. Prowadzona jest przede wszystkim przez lekarzy, którzy stosują tzw. materiały „wglądowe” (z zakresu biblioterapii klinicznej);

- kliniczną – polega na stosowaniu literatury wyobraźniowej i dotyczy grupy pacjentów z problemami emocjonalnymi lub behawioralnymi. Jej głównym celem jest, aby pacjent uzyskał zdolność „wglądu” w siebie, co ma doprowadzić do zmiany jego sytuacji psychicznej. Zajęcia prowadzone są przez lekarzy wspólnie z bibliotekarzami zarówno w placówce leczniczej, jak i poza nią (np. w środowisku rodzinnym lub społecznym pacjenta), a pacjenci mogą uczestniczyć w tych zajęciach dobrowolnie.
- wychowawczą (rozwojową) – polega na stosowaniu książek wyobraźniowych i dydaktycznych dostosowanych do potrzeb użytkowników zdrowych w sensie fizycznym i psychicznym, ale mających do rozwiązania jakieś istotne dla nich problemy. Zajęcia mogą odbywać się w sali szpitalnej, sanatoryjnej, więziennej, w szkole, w różnych typach świetlic, a także w domu pacjenta².

By biblioterapia przyniosła oczekiwane skutki, należy wiedzieć, po jaki rodzaj literatury sięgnąć. Materiały biblioterapeutyczne zostały podzielone na cztery grupy: uspokajające, pobudzające, refleksyjne i religijne. Do literatury uspokajającej będą należały powieści młodzieżowe, fantasy, teksty humorystyczne, literatura przyrodnicza, baśnie, bajki. Literatura popularnonaukowa, powieści przygodowe, wojenne, książki podróżnicze mają właściwości pobudzające. Refleksje w czytelniku wywołują powieści obyczajowe, biograficzne, o wątku romansem, psychologiczne, czy socjologiczne. Materiały religijne zaś mają za zadanie powodować w czytelniku nie tylko silne wzruszenia natury religijnej, ale i takie, które powodują, że czytelnik w trakcie czytania dokonuje jakiegoś ważnego dla siebie odkrycia, pozwala łączyć się duchowo z Istotą Wyższą, przeżywać stan religijnej ekstazy.

W zależności od założonych celów, poruszanego problemu, uczestników grupy zajęciowej, oczekiwanych efektów oraz miejsca i czasu

² Zob. Tomasik E., *Czytelnictwo i biblioterapia w pedagogice specjalnej*, Warszawa 1994, s. 13.

zająć, zastosujemy różne techniki biblioterapeutyczne. Do najczęściej stosowanych należą:

- głośne, samodzielne czytanie tekstów przez uczestników,
- czytanie wyselekcjonowanych tekstów przez prowadzącego,
- słuchanie tekstów biblioterapeutycznych o charakterze relaksacyjnym lub aktywizującym,
- dyskusja o przeczytanych tekstach, powieści,
- list do bohatera literackiego,
- wymyślenie innego zakończenia tekstu,
- drama, czyli wchodzenie w rolę bohatera i przedstawianie scen inspirowanych sytuacjami z jego udziałem,
- wykonywanie prac plastycznych, ilustrujących emocje uczestników wywołane przeczytaniem tekstem³.

Bajkoterapia

Przy mówieniu o biblioterapii nie możemy pominąć bajkoterapii, która skierowana jest do najmłodszych czytelników. Jest to metoda profilaktyczna i terapeutyczna adresowana do dzieci w wieku od 4 do 9 lat. Polega ona na zapoznaniu słuchacza (tu nie wszystkie dzieci potrafią samodzielnie czytać) ze specjalnie w tym celu ułożonymi bajkami terapeutycznymi⁴. Ich zadaniem jest skuteczna pomoc w radzeniu sobie z trudnymi dla dziecka sytuacjami, które wzbudzają lęk, np. pierwsze dni w przedszkolu lub szkole, pobyt w szpitalu, śmierć zwierzątka, pojawienie się rodzeństwa, niepowodzenia szkolne, sytuacje kompromitujące, ból, choroba i wiele innych. Bajkoterapia jest dość prostą metodą, dzięki której efekty pracy z dziećmi są szybko widoczne, dlatego też jest bardzo popularną formą pracy z najmłodszymi. Bajki dostarczają dzieciom wiele radości, a jednocześnie redukują negatywne emocje i lęki. Bardzo często uczą nieznaną jeszcze wzorców zachowań, rozwijają wyobraźnię i osobowość dziecka, a przy tym pozwalają poznać rzeczywistość. Bajki terapeutyczne tym różnią się od innych tekstów edukacyjnych, że skupiają się przede wszystkim na

³ Zob. [online] <http://teresasturgulewska.blogspot.com/2008/01/podstawowe-techniki-biblioterapeutyczne.html> [dostęp: 10.07.2018]

⁴ Zob. Molicka M., *Biblioterapia i bajkoterapia. Rola literatury w procesie zmiany rozumienia świata społecznego i siebie*, Poznań 2011, s. 223 i n.

sytuacjach trudnych emocjonalnie, zawierają informacje, które obrazują wzory ich wyjaśniania, nadawania określonego znaczenia, nazywania emocji, wskazują na wagę wsparcia społecznego. Poprzez bajkę dziecko utożsamia się z bohaterem, kreując samego siebie. Dzięki temu przeżywa wiele przygód, emocji, oswaja się z sytuacjami, które się wydarzyły. Dziecko czuje się bezpieczne z chwilą, w której bohater znajdzie rozwiązanie problemu. Bajka powoduje, że dziecko odzyskuje nadzieję, poczucie siły, może również zastępczo zaspokoić swoje potrzeby psychiczne – poczuć się bezpieczne, kochane i akceptowane, mające wsparcie.

Wyróżniamy trzy rodzaje bajek terapeutycznych:

- psychoedukacyjna,
- psychoterapeutyczna,
- relaksacyjna.

Bajki psychoedukacyjne służą redukcji negatywnych stanów emocjonalnych, szczególnie lęków, poprzez ułatwienie zmiany w sposobie myślenia o sytuacji trudnej emocjonalnie. Celem jest wprowadzenie zmiany sposobu myślenia dziecka, zgodnie z koncepcją poznawczą, co ułatwi inne odczuwanie, a w rezultacie spowoduje zmianę w zachowaniu. Najczęściej wykorzystuje się tego rodzaju teksty, by „zaszczepić” dziecko przed nową, nieznaną, budzącą lęk sytuacją, np. dziecko boi się dentysty, chcemy je przygotować do pobytu w szpitalu, zmiany przedszkola lub szkoły. Ten typ bajek powinien dawać wzory innego sposobu myślenia o trudnej sytuacji, wskazywać na inne sposoby zachowania w trudnej sytuacji.

Bajki psychoterapeutyczne z kolei mają za zadanie zrównoważyć nieaspokojone potrzeby poczucia bezpieczeństwa, miłości, przynależności, akceptacji i uznania. Ich rola polega na redukcji lęków spowodowanych nieaspokojeniem emocjonalnych potrzeb, niskim poczuciem własnej wartości. Bajki psychoterapeutyczne wymagają dobrej analizy emocji dziecka, których ma dotyczyć, np. lęku, smutku. Mogą pomóc oswoić dziecko z trudną sytuacją, dać wzór do naśladowania lub przygotować dziecko do przeżycia jakiejś trudnej sytuacji, np. hospitalizacja, rozwód rodziców, pojawienie się rodzeństwa, pójście do szkoły. Bohater bajki musi być atrakcyjny dla dziecka i odnieść sukces.

Bajka relaksacyjna ma nieco inny charakter. Służy odprężeniu, relaksacji, regeneracji zasobów osobistych. Ten rodzaj bajki wspiera dziecko w rozwoju wizualizując pozytywne obrazy, które mają na celu

wywołanie uspokojenia, odprężenia. W strukturę bajki relaksacyjnej wchodzi stale elementy wzorowane na treningu autogennym. W początkowej części występują elementy uzasadniające zmęczenie, znużenie i elementy uspokajające, rozluźniające. W środkowej części powinny znaleźć się elementy opisujące stan bezpieczeństwa, spokoju, bezwładu, ciężaru, ciepła. I w ostatniej części powinny znaleźć się elementy wywołujące przyływ energii, rzeźkość, radość życia, poczucie piękna świata. Woda, kąpiel, wodospad, morze, picie wody ze strumyka, latanie, unoszenie się bardzo dobrze obrazują te elementy. By pogłębić relaks dziecka, niektóre elementy można powtarzać. Wizualizowane obrazy powinny zawierać następujące struktury: wzrokową, słuchową, czuciową, zapachową. W tworzonych wyobrażeniach powinien dominować kolor niebieski i zielony – to właśnie im przypisuje się kojące znaczenie. Zarówno opisywane zdarzenia, jak i bohater powinny kojarzyć się ze światem roślinnym, zwierzęcym, dobrze znanym dziecku. Elementy związane ze sferą słuchową powinny dotyczyć wolnego, niezbyt głośnego szumu fal, podmuchu wiatru, cichego śpiewania, delikatnego głosu echa. Sfera czuciowa powinna obejmować doznania zmysłowe związane z dotykiem, położeniem ciała, odczuwaniem jego wewnętrznego rytmu, węchowa zaś przywoływać znane i przyjemne zapachy. Bajki relaksacyjne są idealne do wykorzystania po trudnym dniu w szkole, jakimś przykrym i stresującym dla dziecka wydarzeniu. Tłem bajki są miejsca spokojne, przyjazne i bezpieczne. Otoczenie jest miłe, przyjemne i ciepłe, a celem jest rozluźnienie całego ciała, mięśni i kończyn. Osoba czytająca lub opowiadająca bajkę powinna być rozluźniona i spokojna. Bajkę relaksacyjną należy wcześniej przeciwżyć ze względu na utrzymanie rytmu, stosowanie przerw w odpowiednich momentach, dopasowanie oddechu. Chcąc wprowadzić dzieci w stan rozluźnienia, możemy zacząć od słów: „Teraz posłuchamy bajki. Usiądź wygodnie, jeszcze wygodniej, posłuchaj swego oddechu, możesz zamknąć oczy, wszystkie dźwięki oddalają się od ciebie”. Dodatkowym relaksującym elementem podczas czytania może być również muzyka relaksacyjna, np. szum morza, lasu, powiew wiatru, śpiew ptaków.

Bajkoterapia, niestety, nie ma działania natychmiastowego. Jest to proces długofalowy, który dokonuje się w dziecku po zrozumieniu bajki. Może też nie dokonać się wcale – dziecko może jej po prostu nie zrozumieć i odrzucić. Ale bywa też tak, że dziecko wraca do swojej

ulubionej bajki, co może być sygnałem o roli, jaką ona w sobie zawiera. Bajkoterapia, tak samo jak i biblioterapia, jest lekarstwem na różne lęki, smutki, sytuacje kryzysowe. Dzieci potrafią długo pamiętać przykre sytuacje, które mogą rzutować na ich dorosłe życie. W podświadomości mogą tkwić lęki z przeszłości, które mogą siać spustoszenie w zdrowiu fizycznym i psychicznym dziecka. Warto wspomnieć w tym miejscu, że dostępne są książki, które zachęcają rodziców do pisania bajek swoim dzieciom – *Bajki, które leczą* Doris Brett i *Bajki, które pomagają dzieciom* Corneli Nitsch. Doris Brett ponadto radzi, jak należy je pisać, by oddziaływały terapeutycznie, udziela również wskazówek odnośnie typu bohatera, zakończenia oraz problemu, jaki ma zostać rozwiązany⁵.

Subiektywna lista lektur terapeutycznych

Nie musimy uczestniczyć w zajęciach terapeutycznych z psychologiem, żeby pomóc sobie poprzez czytanie. W biblioterapii ważny jest dobór lektur i świadomość swego samopoczucia, nastroju, potrzeb, oczekiwań. Poniżej przedstawiam listę książek, które pomogły mi w różnych momentach życia. Jest to bardzo subiektywna lista, dlatego na pewno nie wszyscy zgodzą się z tym wyborem, ale mam nadzieję, że znajdą się również tacy, których ona zainspiruje. Bo najważniejsze jest, by pokochać książki i zrobić wszystko, by tą miłością zarazić innych.

Literatura refleksyjna:

- Lisa Genova: *Motyl, Lewa strona życia, Kochając syna, Sekret O'Brienów*;
- Richard P. Evans: *Bliżej słońca, Obietnica pod jemiolą, Zimowe sny, Kolory tamtego lata, Obiecay mi, Hotel pod jemiolą, List, Stokrotki w śniegu*;
- Karolina Wilczyńska: *Ta druga, Jeszcze raz, Nataszo, Właśnie dziś, właśnie teraz*, serie powieściowe „Stacja Jagodno” oraz „Rok na Kwiatowej”;
- Magdalena Kordel: *Okno z widokiem, Anioł do wynajęcia*, serie powieściowe „Uroczysko”, „Malownicze”, „Miasteczko”;

⁵ Zob. Nitsch C., *Bajki pomagają dzieciom. Opowieści, które uzdrawiają, pocieszają i dodają odwagi*, Warszawa 2001. Brett D., *Bajki, które leczą*, Gdańsk 2002.

- Magdalena Witkiewicz: *Po prostu bądź, Pracownia dobrych myśli, Ballada o ciotce Matyldzie, Czereśnie zawsze muszą być dwie, Cześć, co słyszać?*;
- Albena Grabowska: *Lot nisko nad ziemią, Coraz mniej olśnień, Lady M.*, seria powieściowa „Stulecie Winnych”;
- Jodi Picoult: *Bez mojej zgody, To, co zostało, Karuzela uczuć, Świadectwo prawdy, Krucha jak lód, Przemiana, Tam gdzie ty, Jesień cudów, Już czas*;
- Maria Nurowska: *Po tamtej stronie śmierci, Listy miłości, Sprawa Niny S., Miłość rano, miłość wieczorem, Dziesięć godzin, Wybór Anny*;
- Éric-Emmanuel Schmitt: *Dziecko Noego, Kiedy byłem dziełem sztuki, Małe zbrodnie małżeńskie, Oskar i pani Róża, Sekta egoistów, Tajemnica pani Ming, Zazdrośnice, Tektonika uczuć, Dziecko Noego*;
- Barbara Kosmowska: *Niebieski autobus, Ukrainka, Gorzko, Hermańce*;
- Anna Kamińska: *Simona. Opowieść o niezwykłym życiu Simony Kossak, Wanda. Opowieść o sile życia i śmierci. Historia Wandy Rutkiewicz*;
- Katarzyna Kołczewska: *Kto, jak nie ja?, Odzyskać utracone, Idealne życie, Wbrew sobie*.

Literatura uspokajająca:

- Tom Michell: *Lekcje z pingwinem*;
- Adam Wajrak: *Wilki*;
- Leigh Calvaz: *Rzecz o sowach*;
- Peter Wohlleben: *Sekretne życie drzew, Duchowe życie zwierząt*;
- Stanisław Lubieński: *Dwanaście srok za ogon*;
- Bernd Heinrich: *Wieczne życie. O zwierzęcej formie śmierci*;
- Noah Strycker: *Rzecz o ptakach*;
- Liz Kalaugher: *Kudłata nauka. Mądrość w świecie zwierząt*;
- Teresa Radziewicz: *Pełno światła, Sonia zmienia imię, Rzeczy proste*;
- Małgorzata Dobkowska: *Przełęcz*;
- Adam Nicolson: *Krzyk morskich ptaków*.

Literatura pobudzająca:

- Katarzyna Miller: *Nie bój się życia, Blaski życia, Królowe życia, Być kobietą i nie zwariować, Życie jest fajne, Zrób to kochanie*;
- Ewa Woydyło: *W zgodzie ze sobą*;
- Martyna Wojciechowska: *Kobieta na krańcu świata, Przesunąć horyzont*;
- Berenika Lenard: *Szepty kamieni. Historie z opuszczonej Islandii*;
- Marek Niedźwiecki: *Australijczyk*;
- Małgorzata Chmielewska: *Cerowanie świata; Dobro jako choroba zakaźna; Odlóż tę książkę i zrób coś dobrego; Sposób na (cholernie) szczęśliwe życie*.

Bibliografia:

1. Appel Barbara, *Książki, które pomagają żyć*, [w:] *Książki, które pomagają żyć. Rewalidacyjna i terapeutyczna funkcja książki w zakładach opieki zdrowotnej i społecznej*, Warszawa 2002.
2. Borecka Irena, *Biblioterapia. Teksty terapeutyczne, konspekty zajęć i scenariusze zajęć*, Gorzów Wielkopolski 2002.
3. Brett Doris, *Bajki, które leczą*, Gdańsk 2002.
4. Gostyńska Maria, *Terapia Wielkiego Ładu*, Kraków 1984.
5. Ippoldt Lidia, *Rola zajęć biblioterapeutycznych w przeciwdziałaniu osamotnieniu i poczucia mniejszej wartości osoby starszej*, [w:] *Biblioteki wobec potrzeb starzejącego się społeczeństwa. Materiały konferencyjne*, Warszawa 2006.
6. Konieczna Ewelina J. (red.), *Biblioterapia w praktyce. Poradnik dla nauczycieli, wychowawców i terapeutów*, Kraków 2005.
7. Molicka Maria, *Biblioterapia i bajkoterapia. Rola literatury w procesie zmiany rozumienia świata społecznego i siebie*, Poznań 2011.
8. Nitsch Cornelia, *Bajki pomagają dzieciom. Opowieści, które uzdrawiają, pocieszają i dodają odwagi*, Warszawa 2001.
9. Szeliga Katarzyna, *Historia Guziółka, czyli jak tworzyć i wykorzystywać bajki i opowiadania w biblioterapii oraz rozwoju aktywności twórczej dziecka w wieku przedszkolnym*, Kraków 2005.
10. Tomaszik Ewa, *Książki wspomagające leczenie*, [w:] *Książki, które pomagają żyć. Rewalidacyjna i terapeutyczna funkcja książki w zakładach opieki zdrowotnej i społecznej*, Warszawa 2002.
11. Woźniczka-Paruzel Bronisława, *Biblioterapia w Polsce i jej przemiany na tle rozwoju teoretycznych koncepcji światowych*, [w:] *Woźniczka-Paruzel Bronisława (red.), Biblioterapia i czytelnictwo w środowiskach osób niepełnosprawnych*, Toruń 2001.

SPRAWOZDANIA I RELACJE

Joanna Trusiuk
Książnica Podlaska

Z książką w podróż historyczną

projekt czytelniczy 2018 r. zrealizowany
w ramach programu MKiDN Partnerstwo dla książki

W dniach 19–20 października 2018 r. Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku zrealizowała projekt czytelniczy pn. *Z książką w podróż historyczną – podlaskie dni książki*, na który pozyskała dotację, w ramach programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego **Partnerstwo dla książki**.

Główną ideą tego dwudniowego przedsięwzięcia było niekonwencjonalne promowanie i inspirowanie kultury literackiej oraz czytelnictwa, a także edukacja historyczna, regionalna i obywatelska społeczności lokalnej.

20 wydarzeń i inicjatyw kulturalno-literackich (warsztaty: historyczno-plastyczne, teatralno-muzyczne, grywalizacyjne, bibliograficzne, literacko-historyczne, spotkania z autorami, lekcje żywej historii, spacer z przewodnikiem po mieście, kiermasz książek, a także wykład połączony z panelem dyskusyjnym) skupionych wokół książki, głównie o tematyce historycznej, odbyło się w siedzibie głównej biblioteki oraz na terenie kilku wybranych miejskich filii bibliotecznych (FB nr 3, 7, 15).

Wymienione akcje promujące czytelnictwo zrealizowane zostały

we współpracy z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, a mianowicie PTTK Regionalnym Oddziałem w Białymstoku oraz Stowarzyszeniem Bibliotekarzy Polskich Okręgu Podlaskiego.

Gośćmi podlaskich dni książki byli znani polscy autorzy książek, animatorzy grup muzycznych i tanecznych, pedagodzy, plastycy, księgarze, przewodnicy turystyczni, aktorzy, którzy w sposób atrakcyjny dla odbiorców – dzieci, młodzieży, dorosłych mieszkańców Białego-stoku i okolic, zaprezentowali swoje umiejętności i zaprosili uczestników w fascynującą podróż historyczną.

Pierwszy dzień imprezy *Z książką w podróż historyczną* adresowany był głównie do mieszkańców regionu, a szczególnie do nauczycieli, bibliotekarzy woj. podlaskiego, uczniów szkół podstawowych i średnich w mieście i regionie. Drugi dzień przedsięwzięcia był dniem rodzinnym. Książnicę Podlaską odwiedzili rodzice z dziećmi, dziadkowie, którzy wspólnie uczestniczyli w spotkaniach czytelniczych i innych atrakcjach.

W ramach dwudniowych działań w zakresie animowania kultury i życia społecznego, które odbywały się jednocześnie w kilku pomieszczeniach siedziby głównej Książnicy: auli, audytorium, sali komputerowej oraz w trzech filiach bibliotecznych na terenie miasta, zrealizowano następujące wydarzenia:

Przegląd wartościowej literatury historycznej polskiej – wykład wprowadzający w tematykę projektu, połączony z panelem dyskusyjnym, przeprowadziła dr Marta Białobrzaska – nauczyciel języka polskiego i wiedzy o kulturze. Prowadząca przedstawiła uczestnikom szkolenia najnowsze teksty o tematyce historycznej (beletrystyka, teksty popularnonaukowe, reportaże historyczne). Zapoznała także odbiorców z tendencjami we współczesnym polskim piśarstwie historycznym oraz sytuacją na rynku wydawniczym.

Wartości w literaturze dla dzieci – nowości książkowe łódzkiego Wydawnictwa Literatura omówiła, wspomagając się przygotowaną przez siebie prezentacją multimedialną, Wiesława Jędrzejczyk, redaktor naczelna Wydawnictwa.

Moja historyczna książka – warsztaty literacko-plastyczne

Grażyna Bąkiewicz, autorka książek historycznych dla dzieci, zaprosiła uczestników w podróż do przeszłości m.in. do czasów pano-

wania Władysława Jagiełły, Zygmunta Starego, królowej Bony, Zygmunta Augusta, czy też Kazimierza Wielkiego. Zaprezentowała bogato ilustrowaną serię *Ale historia...*, która z humorem przekazuje fakty historyczne i ciekawostki oraz ukazuje życie codzienne zwykłych ludzi i znanych postaci historycznych na przestrzeni różnych epok. Bardzo inspirujące dla młodych uczestników były warsztaty tworzenia interaktywnych książek w formie teczek, z wybranego okresu historii Polski. Zajęcia czytelnicze pozwoliły dzieciom twórczo spędzić czas, a także uzupełnić i uporządkować wiedzę z historii naszej ojczyzny.

Król też człowiek, czyli nieznane oblicza władców Polski – warsztaty historyczno-plastyczne

Warsztaty dla dzieci prowadzone w oparciu o książkę *Jagiello pod prysznicem* oraz serię *Zdarzyło się w Polsce*, zrealizował Paweł Wakuła – rysownik, a także autor i współautor książek historycznych. Prowadzący zaprezentował swoje książki uczestnikom spotkania, a następnie przeprowadził rozmowę z nimi o historii ojczyzny, wskazał dlaczego jest ważna oraz co zrobić, żeby nauka historii była przyjemnością, a nie nudnym obowiązkiem. Dzieci wspólnie z autorem wykonały prace historyczne, tj. wykorzystując książki autora, rysowały władców Polski w osobliwej odsłonie, np. Jana III Sobieskiego przy małej czarnej, Augusta II Mocnego jako kulturystę, Bolesława Chrobrego jako nieustępliwego obrońcę piłkarskiego. Dodatkowo został przeprowadzony szybki konkurs plastyczny, a na zwycięzców czekały atrakcyjne nagrody książkowe.

Spotkanie z Dorotą Combrzyńską-Nogalą – autorką m.in. książek historycznych dla dzieci i młodzieży. Pisarka zaprezentowała swoją twórczość, np. książki: *Bezsenność Jutki*, *Syberyjskie przygody Chmurki*, *Wysiedleni* oraz opowiadała, jak powstają książki o tematyce historycznej.

Śladami wspomnień – warsztat biograficzny

Warsztat przeznaczony dla młodzieży w wieku 13-17 lat ukazał znaczenie biografii i wspomnień w literaturze historycznej. Prowadzący zajęcia Mariusz Sokołowski – socjolog, nauczyciel historii i wiedzy o społeczeństwie, wykorzystując nowoczesne technologie oraz inne działania artystyczne (np. film, happening, street-art), zapoznał uczest-

ników z różnymi formami popularyzacji wspomnień w przestrzeni lokalnej. Dużym wyzwaniem dla młodzieży był udział w grze bibliotecznej na terenie Książnicy Podlaskiej.

Odkrywamy legendarne i historyczne miejsca Białegostoku – warsztaty teatralno-muzyczne inspirowane książką Marty Guśniowskiej *Piosenki do zwiedzania*

Zajęcia przeznaczone dla dzieci w wieku 7-12 lat i oparte na książce Marty Guśniowskiej *Piosenki do zwiedzania*, poprowadziła Łucja Grzeszczyk – aktorka Białostockiego Teatru Lalek. Jako tło muzyczne posłużyła płyta nagrana przez aktorów Białostockiego Teatru Lalek, która była piękną interpretacją *Piosenek do zwiedzania*. Posiłkując się poszczególnymi wierszami, uczestnicy stworzyli musical lalkowy. Na improwizowanej scenie zaprezentowano różne techniki teatru formy (pacynka, kukła, marionetka, jawajka), grę w masce z elementami pantomimy oraz techniki cieniowe, dzięki którym młodzi odbiorcy zgłębili podstawy warsztatu aktorskiego (dykcja, rytmika, taniec, interpretacja, gra lalką). Celem warsztatów było poszerzenie wyobraźni teatralnej, nauka podstaw gry aktorskiej poprzez zabawę, edukacja regionalna i rozbudzenie przywiązania do „małej ojczyzny” oraz popularyzacja książki i czytelnictwa. Zajęcia szczególnie zainteresowały najmłodszych, ponieważ na pamiątkę każdy uczestnik otrzymał mapę z samodzielnie naniesionymi naklejkami, przedstawiającymi kolejne obiekty opisane w grze, czyli najciekawsze miejsca Białegostoku.

Miasto, jakiego nie znamy – spacer historyczny po mieście

Spacer historyczny po Białymstoku był również inspirowany książką Marty Guśniowskiej *Piosenki do zwiedzania*. W przygotowanej trasie tematycznej wykorzystano jej literackie elementy. Dzieci poznały wyjątkowe historycznie i legendarnie miejsca Białegostoku, np. Pałac Branickich, rzeźbę psa Kawelina, a dzięki odpowiednio zbudowanej narracji prowadzącego oraz materiałom ikonograficznym i literackim, miały okazję poszerzyć wyobraźnię i „przenieść się w czasie” historii regionalnej. W wyniku współpracy partnerskiej z PTTK Regionalnym Oddziałem w Białymstoku spacer prowadziła Izabela Szymańska – doświadczony przewodnik, jak również bibliotekarz i historyk.

Spotkanie autorskie z Jackiem Komudą

Zaproszony pisarz, autor poczytnych powieści historycznych: *Banita*, *Krzyżacka zawierucha*, *Samozwaniec*, *Hubal*, *Galeony wojny*, w nieszablonowy sposób przybliżył odbiorcom wybrane okresy historii Polski, np. historię Rzeczypospolitej szlacheckiej. Pan Jacek szybko nawiązał kontakt z odbiorcami, gdyż swoją opowieść ubarwił humorem i talentem aktorskim, co spowodowało, że spotkanie autorskie było interesujące nie tylko dla regionalistów i miłośników historii, ale też dla innych uczestników.

Warsztaty plastyczne na bazie książki *Polskie symbole*

Warsztaty plastyczne adresowane do najmłodszych dzieci i ich rodziców lub dziadków, inspirowane były książeczką z serii Klub małego patrioty *Polskie symbole*, która została zakupiona na zajęcia. W czasie trwania warsztatów, zrealizowanych przez Dorotę Kluczyk – doświadczonego plastyka i specjalistę od zajęć kreatywnych, rodzice lub dziadkowie przybliżyli najmłodszym treść wydawnictwa, a następnie sugerując się tekstem, wykonali wspólnie prace plastyczne, obrazujące symbole narodowe. Warsztaty zostały zakończone szybkim konkursem, nagrodzono zwycięzców drobnymi upominkami książkowymi, a ich prace wyeksponowano na mini-wystawie.

Gra o historię – gra terenowa

Mieszkańcy Białegostoku mieli okazję uczestniczyć w niekonwencjonalnej formie edukacji regionalnej, jaką była gra terenowa, która połączyła w sobie elementy edukacyjne, krajoznawcze, integracyjne, rozrywkowe i dostarczyła wielu wrażeń. Gra miejska została przygotowana i zrealizowana przez jednego z przewodników PTTK Regionalnego Oddziału w Białymstoku, Katarzynę Pierwienis.

Lekcja żywej historii

Książnica Podlaska gościła Barbarę Pac, współzałożycielkę i prowadzącą wioskę tematyczną Przysiółek Szlachecki „Pacowa Chata” oraz Barbarę Kuprel, bibliotekarkę z Biblioteki Publicznej w Mońkach. Prowadzące – ubrane w stroje z czasów sarmackich – przeniosły najmłodszych uczestników zajęć w siedemnastowieczną rzeczywistość szlachecką, pokazując m.in. zwyczaje, zabawy, przedmioty codziennego użytku, broń z XVII wieku. Mamy nadzieję, że lekcja żywej historii

ociepliła wizerunek biblioteki, a zarazem zachęciła uczestników do sięgnięcia po literaturę, głównie historyczną. Przedstawicielki wioski tematycznej „Pacowa Chata” zaprezentowały również swoją ofertę **na stoisku historycznym** w siedzibie głównej Książnicy Podlaskiej, gdzie podzieliły się z uczestnikami swoją historyczną pasją, prezentując przedmioty codziennego użytku i broń oraz demonstrując sposób tkania na bardku, czy też własnoręczny wyrób bransoletek z muliny i laleczek z resztek tkanin i włóczki. Najmłodsi mieli również możliwość przymierzenia strojów z XVII w. i rekwizytów, aby zrobić sobie zdjęcie w dawnym przebraniu.

Kiermasz książek (głównie historycznych) i nie tylko

Zadaniu *Z książką w podróż historyczną* towarzyszył, zarówno w pierwszym jak i drugim dniu imprezy, kiermasz książek, głównie o tematyce historycznej, ale również gier edukacyjnych.

Pracownikom Działu Instrukcyjno-Metodycznego KP, koordynującym realizację projektu, zależało na tym, aby uczestnicy imprezy mieli możliwość zapoznania się z najnowszą i trochę starszą literaturą historyczną dla dzieci, młodzieży i dorosłych, a także zakupienia wartościowych wydawnictw. Odbiorcy imprezy mogli również nabyć ciekawe gry planszowe o tematyce historycznej.

Na kiermaszu gościliśmy m.in. Wydawnictwo Literatura, Wydawnictwo Niebieska Mrówka, Fundację Sąsiedzi, Księgarnię Selkar, Księgarnię dla Dzieci Trzy Kropki. Swoją ofertę wydawniczą zaprezentowały również następujące instytucje: Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego, Muzeum Wojska, PTTK Regionalny Oddział w Białymstoku, a także Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Białymstoku (przedstawił gry edukacyjne o tematyce historycznej).

Koncert Zespołu Muzyki i Tańca Dawnego „CAPELLA ANTIQUA BIALOSTOCIENSIS” uwieńczył i wzbogacił program dwudniowych podlaskich dni książki oraz był wspaniałym akcentem podsumowującym i kończącym realizację zadania ph. *Z książką w podróż historyczną*. Młodzi uczestnicy zespołu, na specjalnie przygotowanej scenie oraz w kostiumach wykonanych na wzór oryginalnych renesansowych i barokowych strojów dworskich, zaprezentowali program ph. *Zabawy dworskie*, w którym została podkreślona ważna rola książki w życiu codziennym na przestrzeni wieków.

Inne atrakcje przewidziane podczas podlaskich dni książki to mini-wystawa prac plastycznych dzieci nagrodzonych w dwóch konkursach, zrealizowanych przy okazji warsztatów: plastycznego i historyczno-plastycznego.

Zadanie *Z książką w podróż historyczną* popularyzowano poprzez media społecznościowe, jak Facebook oraz na stronie KP. Poza tym prowadzona była również kampania promocyjna przedsięwzięcia drogą elektroniczną i telefoniczną.

Dział Instrukcyjno-Metodyczny, pomysłodawca i organizator przedsięwzięcia, przygotował informację o imprezie do lokalnych mediów i prasy. Patronami medialnymi wydarzenia byli: Polskie Radio Białystok, TVP3 Białystok, Gazeta Wyborcza, BiałystokOnline – Portal Miejski.

Uczestnicy imprezy otrzymali materiały promocyjne, np. zakładki, długopisy, a także butony z logo programu i projektu.

Idea przedsięwzięcia wpisała się w obchody 100-lecia odzyskania przez Polskę Niepodległości.

Mamy głęboką nadzieję, że realizacja zadania *Z książką w podróż historyczną* była świetną okazją do zaprezentowania Książnicy Podlaskiej jako nowoczesnej instytucji kultury, przyjaznej dla wszystkich grup użytkowników, pełnej inwencji i wartościowych form rozrywki oraz edukacji. Liczymy, że ta dwudniowa akcja promująca książkę i czytelnictwo, zaowocuje większym zainteresowaniem literaturą, szczególnie historyczną, wśród mieszkańców Białegostoku i okolic.

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury

**Joanna Trusiuk
Paulina Milkowska**
Książnica Podlaska

Pozabudżetowe źródła pozyskiwania środków przez biblioteki publiczne województwa podlaskiego na działalność bieżącą i inwestycje w 2017 r.

Samorządy lokalne corocznie określają wielkość i strukturę budżetów instytucji kultury, działających na ich terenie. Organizatorzy ponoszą *odpowiedzialność* za organizację i *funkcjonowanie bibliotek*, jednak z powodu niedoborów finansowych, nie zawsze są w stanie zapewnić tym jednostkom wystarczających środków. Od kilku lat, funkcjonuje nowa forma finansowania instytucji kultury, a mianowicie pozyskiwanie środków pozabudżetowych, jeśli biblioteki przygotowują konkretny programy, włączają się do realizacji szerszego projektu, zdobędą grant. Działania takie wymagają od bibliotek kreatywności, umiejętności zaprezentowania swoich instytucji i działań, a także wiedzy, aby z powodzeniem sprzedać swój pomysł i pozyskać sponsora.

Książnica Podlaska w Białymstoku oraz biblioteki samorządowe województwa podlaskiego w 2017 roku, podobnie jak w latach ubiegłych, czyniły starania o dodatkowe środki finansowe na działalność w zakresie upowszechniania książki i czytelnictwa oraz rozwój swoich instytucji, biorąc udział w wielu projektach i konkursach.

Książnica Podlaska była koordynatorem następujących projektów i programów adresowanych do bibliotek terenowych: zakup nowości wydawniczych w ramach Programu Biblioteki Narodowej, Dyskusyjne Kluby Książki, szkolenia dla bibliotekarzy ph. *Biblioteka – KULTURALna przystań.*

Dotację na **zakup nowości wydawniczych** w minionym roku otrzymało 117 bibliotek woj. podlaskiego. Kwota przyznana dla placówek zorganizowanych w formie instytucji kultury to 683 275 zł. Dzięki pozyskanym środkom finansowym biblioteki województwa podla-

skiego zakupiły 31195 woluminów książek oraz 718 jednostek zbiorów specjalnych.

Kontynuowano program dotacyjny **Dyskusyjne Kluby Książki**, realizowany przez Instytut Książki przy współpracy z bibliotekami wojewódzkimi. W 2017 roku Książnica Podlaska otrzymała dofinansowanie w kwocie 52 380 zł, które pozwoliło na zakup książek do 45 klubów w województwie oraz organizację szkoleń i spotkań autorskich dla klubowiczów.

W ramach zadania **Szkolenia dla bibliotekarzy 2017** Książnica Podlaska pozyskała dofinansowanie z programów własnych Instytutu Książki (finansowanych ze środków MKiDN) w kwocie 15 000 zł na realizację projektu szkoleniowego ph. *Biblioteka – KULTURALna przystań*. Głównym celem proponowanego doskonalenia zawodowego było uzyskanie przez bibliotekarzy publicznych woj. podlaskiego wiedzy i nowych umiejętności w zakresie animacji i promocji czytelnictwa, kształtowania kultury czytelniczej i uruchamiania własnego potencjału z kreatywności, a poprzez to wzmocnienie funkcji biblioteki w środowiskach lokalnych jako kulturalnej przystani zwłaszcza dla młodych użytkowników, ale także dla całych rodzin. Zrealizowano następujące bloki tematyczne: *Zabawa i edukacja w bibliotece, Prezentacja i autoprezentacja w bibliotece, Aktywna biblioteka (stacjonarnie i wirtualnie), Książka w dialogu z przyrodą, NIEcodzienna biblioteka, Biblioteka historyczna i patriotyczna*, z których skorzystało ponad 200 bibliotekarzy z bibliotek terenowych oraz z Książnicy Podlaskiej.

Ponadto Książnica Podlaska kontynuowała realizację projektu w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014–2020, pod nazwą **Skarbiec Dziedzictwa Kulturowego**. Dostosowano budynek Książnicy Podlaskiej do potrzeb osób niepełnosprawnych (ciągi komunikacyjne, tyflografika, tablice informacyjne w jęz. Braille'a), zakupiono wyposażenie sali audiowizualnej, sprzęt umożliwiający digitalizację zbiorów. Dokonano konserwacji 10 starodruków. Zakupiono meble do Skarbcza znajdującego się w Dziale Zbiorów Specjalnych, akcesoria do przechowywania cennych zbiorów, urządzenia specjalistyczne do utrzymania odpowiedniego klimatu, urządzenia czyszczące do zbiorów, zestaw do prezentacji cennych zbiorów. W ramach projektu zakupiono również komorę fumigacyjną (kompleksowe stanowisko do dezynfekcji akt, archiwaliów, zbiorów

bibliotecznych) oraz przeprowadzono roboty budowlane obejmujące wydzielenie i przystosowanie pomieszczenia w siedzibie Książnicy Podlaskiej do jej instalacji. Prace obejmowały m.in. branżę sanitarną, konstrukcyjną i elektryczną. Całkowita wartość projektu to 1 854 611 zł brutto.

Biblioteka wojewódzka w Białymstoku zakończyła w 2017 r. realizację projektu *Naukowa edycja krytyczna „Pism rozproszonych” Zygmunta Glogera*. Ten naukowy projekt, na który Książnica pozyskała dofinansowanie z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, realizowany był w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki.

Kilkanaście bibliotek terenowych w minionym roku opracowało i złożyło wnioski o dofinansowanie zadań ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

W ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa. Priorytet 2. Infrastruktura Bibliotek 2016–2020 fundusze otrzymały następujące biblioteki:

Miejska Biblioteka Publiczna w Bielsku Podlaskim – dotacja w kwocie 153 969 zł przeznaczona została na remont windy;

Miejska Biblioteka Publiczna w Zambrowie – na modernizację siedziby głównej biblioteka pozyskała środki w wysokości 654 400 zł;

Biblioteka Publiczna Gminy Łomża z siedzibą w Podgórzu – na budowę biblioteki w Kupiskach i rozbudowę placówki bibliotecznej w Wygodzie otrzymała dofinansowanie w kwocie 2 000 000 zł. Inwestycje będą realizowane w latach 2018–2020.

W ramach programu MKiDN *Partnerstwo dla książki* dofinansowanie pozyskały wymienione poniżej biblioteki:

Miejska Biblioteka Publiczna w Bielsku Podlaskim dotację w kwocie 7 600 zł przeznaczyła na projekt *Bielski kramik czytelnicy*, który miał na celu popularyzację historii kultury miasta i regionu oraz promocję czytelnictwa;

Gminna Biblioteka Publiczna w Czerwonem pozyskała środki w wysokości 12 800 zł na dofinansowanie przedsięwzięcia *Literackie i historyczne wspomnienie Józefa Piłsudskiego w 150. rocznicę urodzin Marszałka*, którego ideą było uczczenie rocznicy urodzin wielkiego Polaka Marszałka Józefa Piłsudskiego;

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Łapy otrzymała 10 280 zł na realizację inicjatywy *Laboratorium słowa*. Celem zadania była popularyzacja literatury i czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży;

Biblioteka Publiczna w Mońkach na projekt *Biblioteczny budzik* pozyskała środki w wysokości 18 600 zł. Zamierzeniem przedsięwzięcia było zwiększenie atrakcyjności oferty bibliotek publicznych powiatu monieckiego oraz podwyższenie kompetencji ich pracowników;

Biblioteka Publiczna w Suwałkach otrzymała dofinansowanie w kwocie 30 150 zł na zadanie ph. *Listopadowe prześmiechy w bibliotece*. Ideą wydarzenia była aktywizacja społeczności lokalnej wokół biblioteki i jej usług.

W ramach programu MKiDN *Promocja czytelnictwa* dofinansowanie otrzymały biblioteki:

Biblioteka Publiczna w Suwałkach pozyskała kwotę 36 550 zł na projekt *Scena Literatury Dziecięcej* oraz kwotę 16 000 zł na projekt *Kapelusze Marii Konopnickiej*. Przedsięwzięcia miały na celu popularyzację literatury wśród dzieci, młodzieży i dorosłych;

Biblioteka Publiczna Gminy Łomża z siedzibą w Podgórzu otrzymała środki w wysokości 30 000 zł na projekt czytelniczy *Szlakiem Wisły*, zrealizowany z okazji roku Rzeki Wisły.

W ramach konkursu Wojewódzkiego Ośrodka Animacji Kultury ph. *Zapraszamy do gry – Lokalne projekty Edukacji Kulturowej* (Podlaski Pomost Kultury 2017) wsparcie finansowe otrzymały następujące biblioteki województwa podlaskiego:

Centrum Biblioteczno-Kulturalne w Sztabinie na realizację projektu *Półmisek Kultury* pozyskało kwotę 8 160 zł, która pozwoliła na zorganizowanie różnorodnych warsztatów dla społeczeństwa lokalnego. Młodzież wzięła udział w zajęciach kulinarnych, fotograficznych, malarskich i komputerowych, których efektem było m.in. wydanie kalendarza na 2018 r.;

Biblioteka Publiczna Gminy Jaświły dotację w kwocie 5 880 zł przeznaczyła na realizację projektu *Gmina Jaświły – nasz piękny dom*. Pozyskane środki umożliwiły organizację warsztatów dla młodzieży i dorosłych, które miały na celu promocję wiedzy o małej ojczyźnie.

Biblioteki terenowe brały również udział w Programie Równać Szanse Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, który jest realizowany przez Polską Fundację Dzieci i Młodzieży. Beneficjenci programu to następujące placówki:

Centrum Biblioteczno-Kulturalne w Sztabinie otrzymało dotację w kwocie 8 500 zł na realizację zadania *My wśród innych*. Dzięki pozyskanym środkom młodzież wzięła udział w warsztatach z psychologiem, historykiem, prokuratorem, przygotowała happening poświęcony innym kulturom oraz film o zagładzie Żydów;

Biblioteka Publiczna w Rajgrodzie pozyskała dotację 8 500 zł, przeznaczyła na realizację projektu *Klub młodego quizowicza*, który miał na celu edukację regionalną dzieci i młodzieży;

Biblioteka – Centrum Kultury w Szczuczynie otrzymała 8 500 zł na wydarzenie *Odjazdowa gmina – zorganizowanie trasy rowerowej*. Jego głównym celem było wyrównywanie szans na dobry start w dorosłe życie młodzieży z małych miejscowości poprzez podnoszenie ich kompetencji i rozwój umiejętności społecznych;

Miejsko-Gminne Centrum Kultury i Sportu w Choroszczy zrealizowało projekt *Jestem dziennikarzem!*, na który otrzymało kwotę 8 300 zł. Przedsięwzięcie to pozwoliło młodzieży skorzystać z bezpłatnych warsztatów dziennikarskich i fotograficznych;

Gminna Biblioteka Publiczna w Czerwonem na przedsięwzięcie *Tu moje miejsce, tu jest mój dom* pozyskała kwotę 7 900 zł. Ideą wydarzenia było stworzenie dla młodzieży aktywnych i atrakcyjnych form poznania historii swojej miejscowości;

Gminna Biblioteka Publiczna w Krypie Kościelnym pozyskała kwotę 8 500 zł na zadanie *Tańcząc w płomieniach*. Celem projektu był rozwój umiejętności współpracy w grupie oraz skutecznego planowania poprzez naukę tańca, kuglarstwa i fireshow;

Biblioteka Publiczna Gminy Kuźnica otrzymała dofinansowanie w wysokości 8 500 zł na przedsięwzięcie ph. *Wszystko zaczyna się w bibliotece*, które pozwoliło młodzieży utrwalić wiedzę o zabytkach i historii gminy;

Gminna Biblioteka Publiczna w Mielniku pozyskała środki w wysokości 8 500 zł na działanie projektowe pn. *Razem podbijamy świat*, dzięki któremu młodzież gminy wzbogaciła swoją wiedzę na temat tańca, teatru, fotografii oraz występów publicznych;

Biblioteka Publiczna w Mońkach realizowała inicjatywę *Domy, które mówią – poznajemy historię Moniek*, na którą otrzymała kwotę 8 500 zł. Przedsięwzięcie dotyczyło edukacji regionalnej młodzieży.

Program *Działaj Lokalnie* Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, realizowany przez Akademię Rozwoju Filantropii w Polsce, wsparł finansowo **Gminną Bibliotekę Publiczną w Kalnicy**, która zrealizowała inicjatywę *Pieczemy, gotujemy, smakujemy – jedzenie serwujemy* dofinansowaną kwotą 4 950 zł oraz Bibliotekę Publiczną w Kołakach Kościelnych kwotą 5 000 zł.

Biblioteki województwa podlaskiego w bardzo licznym gronie uczestniczyły w 5. edycji Programu **Kraszewski. Komputery dla bibliotek 2017**, który koordynuje Instytut Książki. Dofinansowanie na zakup komputerów, oprogramowania i komputerowych urządzeń peryferyjnych otrzymały następujące placówki:

- **Centrum Biblioteczno-Kulturalne w Sztabinie** – 12 835 zł,
- **Biblioteka Publiczna w Stawiskach** – 22 700 zł,
- **Gminna Biblioteka Publiczna w Kalnicy** – 23 387 zł,
- **Gminna Biblioteka Publiczna w Czerwonem** – 17 000 zł,
- **Centrum Kultury i Biblioteki Gminy Augustów w Żarnowie** – 29 900 zł,
- **Biblioteka Publiczna Gminy Kobylin Borzymy** – 15 946 zł,
- **Gminna Biblioteka Publiczna w Boćkach** – 10 000 zł,
- **Biblioteka Publiczna Gminy Trzcianne** – 15 000 zł,
- **Biblioteka Publiczna Gminy Jaświły** – 10 965 zł,
- **Miejska Biblioteka Publiczna w Łomży** – 28 760 zł,
- **Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Jedwabne** – 10 285 zł,
- **Gminna Biblioteka Publiczna w Bargłowie Kościelnym** – 10 183 zł,
- **Biblioteka Publiczna Gminy Zawady** – 10 000 zł.

Na organizację wypoczynku letniego dla dzieci **Gminna Biblioteka Publiczna w Czerwonem** otrzymała kwotę 14 820 zł z Krajowej Rady Izby Rolniczych.

Placówki kultury pozyskały również dodatkowe wsparcie finansowe od samorządu. Urząd Miejski w Sokółce dofinansował kwotą 10 000 zł inicjatywę **Biblioteki Publicznej w Sokółce** pn. *Książki, wiedźmy, czarodzieje – wyobraźnio dzisiaj rządzą!!!*, w ramach programu *Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym – wspieranie działań jednostek oświaty, kultury, sportu i pomocy społecznej*.

Miasto Suwałki przekazało **Bibliotece Publicznej w Suwałkach** środki na dofinansowanie następujących przedsięwzięć: *Luty pod znakiem miłości* (2 400 zł), konkurs *Suwałskie limeryki latem 2007–2017* (3 800 zł), projekt *Kapelusze Marii Konopnickiej*.

Miejska Biblioteka Publiczna w Grajewie pozyskała kwotę 45 000 zł z Sejmiku Województwa Podlaskiego na zakup sprzętu i nowości książkowych.

Biblioteki w Sztabinie, Choroszczy, Krypnie, Filipowie, Jedwabnem, Miastkowie, Czerwonem prowadziły profilaktyczne działania kulturalno-oświatowe, festyny oraz kupowały książki i materiały biurowe z funduszy gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Inicjatywy bibliotek wspierały również różne stowarzyszenia. Stowarzyszenie Samorządów Euroregionu Puszcz Białowieska dofinansowało kwotą 3 500 zł projekt *Rodzice na start*, zrealizowany przez nieformalną grupę Klubu Młodych Mam, funkcjonującą przy **Miejskiej Bibliotece Publicznej w Hajnówce** oraz dwa projekty **Gminnej Biblioteki w Dubiczach Cerkiewnych**: *Ach, co to był za ślub* (3 000 zł) oraz *Mama, Tata i Ja* (1 196 zł).

Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „LARIX” udostępniło nieodpłatnie kilku bibliotekom terenowym odtwarzacze cyfrowe książki mówionej dla osób niewidomych i słabo widzących.

Działania bibliotek w 2017 r. wsparły także następujące fundusze i fundacje:

Fundusz Sołecki przekazał **Gminnej Bibliotece Publicznej w Boćkach** kwotę 1 889 zł na zakup nowości książkowych;

Fundusz Współpracy Dwustronnej dofinansował udział trzech pracowników **Biblioteki Publicznej w Suwałkach** w projekcie *Promowanie różnorodności kulturowej i artystycznej w ramach europejskiego dziedzictwa kulturowego*. Wizyta studyjna w norweskich bibliotekach, pozwoliła bibliotekarzom zapoznać się m.in. z działalnością biblioteki w miejscowości Tromsø;

Fundacja na rzecz Rozwoju Powiatu Monieckiego wsparła **Miejsko-Gminną Bibliotekę Publiczną w Knyszynie** kwotą 400 zł;

Fundacja Sokółski Fundusz Lokalny dofinansowała kwotą 3 000 zł projekt Biblioteki Publicznej w Sokółce pn. *Z biblioteką można dużo i jeszcze więcej*.

Biblioteki pozyskały również fundusze w wyniku działań partnerskich z innymi instytucjami kultury. **Miejska Biblioteka Publiczna w Hajnówce** w ramach projektu Muzeum Historii Żydów Polskich Polin, otrzymała kwotę 2 000 zł na inicjatywę *Muzeum na kółkach*.

Zadania kulturalno-oświatowe bibliotek wspierały również banki, np. **Biblioteka Publiczna w Gródku** otrzymała kwotę 300 zł z Banku Spółdzielczego w Gródku na organizację warsztatów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży.

Ponadto realizacja wielu przedsięwzięć bibliotek nie byłaby możliwa bez wsparcia finansowego prywatnych sponsorów i lokalnych przedsiębiorstw. W 2017 sponsorzy komercyjni i prywatni dofinansowali następujące biblioteki: MBP w Kolnie – 8 828 zł, GBP w Kolnie – 625 zł, BP w Sokółce – 4 200 zł, MBP w Siemiatyczach – 9 833 zł, GBP w Mielniku – 11 900 zł, GBP w Siemiatyczach – 2 400 zł, BP w Gródku – 643 zł, BPMiG Łapy – 200 zł, GPB Poświętne – 1 615 zł, BPG Śniadowo – 2 000 zł.

Książnica Podlaska obserwuje, że z roku na rok zwiększa się liczba bibliotek w województwie podlaskim, które podejmują działania w kierunku pozyskania dodatkowych środków finansowych, m.in. przygotowując wnioski do programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Opracowano m.in. na podstawie materiałów przygotowanych przez biblioteki terenowe województwa podlaskiego na potrzeby Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Anna Łukaszewicz

Miejska Biblioteka Publiczna w Wasilkowie,
Filia Biblioteczna w Studziankach

Ogólnopolski Zjazd Koordynatorów i Szkolenie Moderatorów DKK w Warszawie relacja moderatorki z podlaskich Studzianek

Już od ponad 10 lat w ramach Dyskusyjnych Klubów Książki w całej Polsce toczą się intensywne dyskusje nad książką. W spotkaniach biorą udział osoby w różnym wieku, z różnym doświadczeniem życiowym, aktywne i nieaktywne zawodowo, uczące się, mające różne poglądy i przekonania, a jednak pomimo tylu różnic znajdują wspólną wartość w czytaniu i rozmowach o książce. Nad przebiegiem spotkań czuwają oczywiście moderatorzy Dyskusyjnych Klubów Książki, w których najczęściej, choć nie tylko, wcielają się bibliotekarze.

Każdy bibliotekarz wie, że doskonaląc siebie doskonalą swoje miejsce pracy, bo to właśnie my, bibliotekarze, stanowimy bardzo ważną część biblioteki (fakt, że biblioteka to nie tylko książki nadal dla niektórych bywa sporym zaskoczeniem). Dlatego nasza bibliotekarska społeczność wciąż powinna szukać okazji do podnoszenia poziomu swojej wiedzy i umiejętności oraz poszukiwać inspiracji do coraz to nowych działań. W dniach 9-10 listopada 2017 bibliotekarze – moderatorzy DKK mieli ku temu doskonałą okazję, uczestnicząc w Ogólnopolskim Szkoleniu Moderatorów Dyskusyjnych Klubów Książki, które odbyło się w stolicy razem ze Zjazdem Wojewódzkich Koordynatorów DKK.

Wydarzenie zorganizowane przez Instytut Książki odbyło się w warszawskim Centrum Konferencyjnym NIMBUS. Dwudniowy program szkolenia i wybór zaproszonych prelegentów odznaczał się bardzo wysokim poziomem i różnorodnością – każdy znalazł tu coś dla siebie. W szkoleniu wzięło udział ponad 150 moderatorów z całej Polski.

Moderatorzy z odleglejszych zakątków Polski do Warszawy przy-

jechali już 8 listopada. Pozostali uczestnicy od samego rana dnia następnego wyruszyli w podróż, aby o godzinie 11:00 spotkać się na rozpoczęciu szkolenia, na którym wszystkich przybyłych powitał Dyrektor Instytutu Książki Pan Dariusz Jaworski. Podczas przemówienia dyrektor m.in. zaprezentował działalność Dyskusyjnych Klubów Książki w liczbach (w Polsce mamy ich już niemal 1600) oraz podkreślił ważną rolę, jaką spełniają w rozwoju i promocji czytelnictwa. Dane z roku na rok przedstawiają coraz to większe liczby, co mówi samo za siebie – zapotrzebowanie na dyskusje o książkach jest i projekt Dyskusyjnych Klubów Książki będzie nadal wspierany ze strony Instytutu Książki. Następnie z moderatorami i koordynatorami DKK przywitał się Pan Dariusz Kawa – opiekun programu DKK z Instytutu Książki.

Po powitaniu rozpoczęła się część szkoleniowa, którą zainaugurował dr hab. Maciej Urbanowski z Uniwersytetu Jagiellońskiego. W swoim wykładzie pt. „Oblicza współczesnej literatury polskiej w migawkach” przedstawił wybór książkowych propozycji polskich autorów „z wyższej półki”, pośród których znalazło się wiele debiutanckich propozycji. Wykład był świetną podpowiedzią dla moderatorów klubów dedykowanych dorosłym, których członkowie stawiają na bardziej wymagającą literaturę.

Podsumowaniem inauguracji szkolenia w Warszawie była przerwka kawowa, o której wspominam jak najbardziej celowo. Kawa i poczęstunek pośród 150 bibliotekarzy z niemal każdego zakątka Polski były fantastyczną okazją do poznania się, rozmów i wymiany doświadczeń, zwłaszcza dla młodej bibliotekarki, jaką jest autorka niniejszego artykułu. Nawet krótkie rozmowy o naszych działaniach, metodach pracy w klubach DKK, porażkach i sukcesach były niezwykle cenne.

W następnej części szkolenia moderatorzy podzieleni na grupy wzięli udział w trzech równoległych panelach wykładowych: „Książki jako antidotum na dziecięce problemy?” dr Wandy Matras z Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, „O gatunkach (nie?)obecnych na spotkaniach DKK”, który poprowadził historyk literatury i krytyk literacki dr hab. Wojciech Kudyba, wykładowca Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie oraz „Literatura popularna z wyższej półki”, o której opowiedział dziennikarz i krytyk literacki Marcin Kube. Choć każdy z paneli brzmiał zachęcająco każdy uczestnik mógł wybrać tylko jeden, a o przydziale decydowała kolejność zgłoszeń na konkretny panel.

Spośród wymienionych paneli miałam okazję uczestniczyć w wykładzie dr Wandy Matras, w którym poruszyła wiele zagadnień z dziedziny biblioterapii. Nie zabrakło propozycji książkowych do pracy z młodszymi grupami DKK, które pomagają dziecku przezwyciężyć lęki, oswoić i lepiej zrozumieć emocje oraz przejść przez trudy dzieciństwa uwarunkowane różnymi czynnikami, które dla dziecka mogą być ogromnym wyzwaniem. Pamiętać jednak należy, że nieumiejętne wprowadzanie elementów biblioterapii do zajęć z dziećmi może mieć skutek odwrotny do zamierzonego, przed czym przestrzegła sama prowadząca, dlatego praca z książkami biblioterapeutycznymi wymaga solidnego przygotowania ze strony moderatora.

Po naładowaniu baterii przy obiedzie na moderatorów DKK czekały następne szkoleniowe atrakcje. Każdy z nas doskonale wie, jak funkcjonują Dyskusyjne Kluby Książki w Polsce, a jak przedstawia się sytuacja za granicą? Czy kluby książki działające w innych państwach różnią się od naszych? Na to pytanie moderatorzy dostali bardzo wyczerpującą odpowiedź z pierwszej ręki, dzięki zaproszonym przez Instytut Książki niecodziennym gościom. O klubach książki działających w Wielkiej Brytanii i Niemczech opowiedziały Karen Hellwell – znawczyni literatury dziecięcej, specjalistka związana z brytyjskim rynkiem wydawniczym i koordynatorka programów promujących czytelnictwo wśród najmłodszych oraz Josefine Mohrhard – znawczyni niemieckiego rynku książki pracująca w Fundacji *Stiftung Lesen*, gdzie odpowiedzialna jest za kluby czytelnicze, także koordynująca programy promujące czytelnictwo wśród dzieci i młodzieży.

Działalność klubów czytelniczych w Wielkiej Brytanii, która była inspiracją dla polskiego projektu DKK, i w Niemczech okazała się bardzo ciekawym aspektem szkolenia. Całą wypowiedź pań w języku angielskim można było usłyszeć po polsku dzięki tłumaczom symultanicznym. Wszyscy moderatorzy analizowali podobieństwa i różnice, które zaobserwowali pomiędzy klubami polskimi i zagranicznymi, chętnie zadawali naszym gościom pytania otrzymując precyzyjne odpowiedzi, wymieniali spostrzeżenia pomiędzy sobą. Dyskusję moderował pan Krzysztof Koehler – Zastępca Dyrektora Instytutu Książki.

Część merytoryczna pierwszego dnia szkolenia w stolicy zakończyła się późnym popołudniem. Nadal nie był to jednak koniec przygotowanego przez Instytut Książki programu. Przed kolacją uczestnicy obejrzeli film pt. „Republika czytających ludzi” – dokument poświęco-

ny projektowi Dyskusyjnych Klubów Książki. Film pełen humorystycznych wstawek wywoływał salwy śmiechu na sali. Zaprezentowane zostały w nim wypowiedzi moderatorów i klubowiczów z różnych polskich miast, m.in. Gdańska, Lublina czy Działdowa, przerywane fragmentami z kultowych polskich produkcji. Film wspaniale wyeksponował rolę Dyskusyjnych Klubów Książki, które we wspólnej, czytelniczej pasji łączą osoby tak bardzo różne od siebie. Film wart polecenia absolutnie dla wszystkich, a zwłaszcza dla tych, którzy nie doceniają walorów dyskusji o książce w szerszym gronie – uwaga, po obejrzeniu „Republiki czytających ludzi” mogą zmienić zdanie.

Na zakończenie pełnego emocji dnia na moderatorów czekał akcent muzyczny. Z repertuarem przepięknej i poruszającej poezji śpiewanej wystąpił zespół *Dobre Ludzie*. Przy akompaniamencie delikatnych dźwięków, z cudownymi skrzypcami w tle, pełnymi ciepła i uroku słowami, z zapadającym powoli zmierzchem i pociągami osobowymi przejeżdżającymi tuż za oszkloną ścianą sali, symbolicznie komponującymi się ze śpiewanymi tekstami, nie jednej osobie zakręciła się łezka w oku. Koncert był po prostu wspaniały. Po pierwszym dniu naszego pobytu w Warszawie wszyscy uczestnicy szkolenia udali się na zasłużony odpoczynek.

Następnego dnia o godzinie 9:00 moderatorzy spotkali się na wykładzie dr hab. Marzeny Woźniak-Labieniec – historyka literatury z Uniwersytetu Łódzkiego – zatytułowanym „Arcydzieła nie muszą być nudne... o nieznanym obliczu literatury polskiej XX wieku”, w którym opowiedziała o XX-wiecznych dziełach polskich pisarzy wzbudzających w ostatnim czasie duże zainteresowanie. Pojawiły się tutaj takie tytuły jak np.: „Sokół pustyni” Ossendowskiego, „Dolina Issy” Miłosza, czy „Jedźmy, wracajmy” Odojewskiego, które oczywiście stanowiły inspirację dla moderatorów.

Po przedpołudniowej kawie, przy której nie zabrakło ożywionych rozmów dotyczących treści szkoleniowych i naszych klubów DKK, uczestnicy znów udali się na trzy jednoczesne panele tym razem o charakterze warsztatowym. Do wyboru były panele: „Życie literackie jako źródło inspiracji w pracy moderatora DKK” prowadzony przez Jakuba Pacześniaka z Instytutu Książki, „Dyskusja to nie wszystko. Jak stworzyć klub, który chce czegoś więcej?” z prowadzącym Tomaszem Kobylińskim z Centrum Szkoleniowo-Terapeutycznego Self, oraz panel

„Przepędzić nudę, czyli o metodach pracy w dziecięcych i młodzieżowych DKK”, który poprowadził pan Marcin Mołoń także z CST Self.

Tego dnia wzięłam udział w panelu trzecim, który był świetnym źródłem pomysłów i inspiracji do pracy z dziećmi i młodzieżą. Wskazówki udzielone przez prowadzącego miałam okazję już wykorzystać na spotkaniach z moderowanym przeze mnie dziecięcym DKK – okazały się bardzo trafne. Podczas warsztatu wskazówek udzielał nie tylko prowadzący, ale także inni moderatorzy, chwając się swoimi sukcesami, dzieląc pomysłami i przestrzegając przed pewnymi trudnościami, z którymi się spotkali. Ze wszystkich zajęć merytorycznych właśnie z tych wyniosłam najwięcej świeżości i inspiracji.

Wszystko co dobre, szybko się kończy... zupełnie jak nasze szkolenie. Na pożegnanie moderatorzy wzięli udział we wspólnej dyskusji „Ścieżki rozwoju klubów książki w Polsce”. O przyszłości, szansach i zagrożeniach Dyskusyjnych Klubów Książki rozprawiali zaproszeni goście: dr Magdalena Ślusarska z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Jerzy Woźniakiewicz – politolog i menadżer kultury, dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie oraz dr Łukasz Michalski – dyrektor Państwowego Instytutu Książki.

W obliczu niezbyt dobrego poziomu polskiego czytelnictwa, trudno przewidzieć jak będzie wyglądała dalsza ścieżka rozwoju projektu DKK. Jednak jakakolwiek przyszłość czeka Dyskusyjne Kluby Książki, my, bibliotekarze-moderatorzy, na stałe związani z książką i kulturą, zawsze będziemy walczyć o to, aby dyskusje o książce nie ucichły, a wręcz przeciwnie – stały się jeszcze intensywniejsze i głośniejsze.

W bibliotece publicznej pracuję od trzech lat. Dyskusyjny Klub Książki dla dzieci i młodzieży moderuję od dwóch. Wyjazd na Ogólnopolskie Szkolenie Moderatorów DKK był dla mnie pierwszym doświadczeniem na tak wielką skalę i muszę przyznać, że był doświadczeniem NIESAMOWITYM! Program przygotowany przez Instytut był ciekawy i inspirujący, jednak mam poczucie, że najwięcej satysfakcji dała mi wymiana doświadczeń z innymi bibliotekarzami z przeróżnych stron naszego kraju. Mnóstwo pomysłów, dużo nowej energii do działania i jednocześnie wspaniała zabawa – tak mogłabym podsumować Ogólnopolski Zjazd Koordynatorów i Szkolenie Moderatorów DKK w Warszawie.

O swoich wrażeniach z wyjazdu do Warszawy miałam okazję opowiedzieć także na szkoleniu dla podlaskich moderatorów DKK 20 kwietnia 2018 r., zorganizowanego przez Książnicę Podlaską im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku wraz z inną uczestniczką wyjazdu – Renatą Żebrowską z GBP Gminy Grajewo z siedzibą w Rudzie. Wspólnie było podzielić się tymi wrażeniami w szerszym gronie i zaprezentować małą fotorelację. Każdemu, kto będzie miał kiedykolwiek okazję uczestniczyć w tym wydarzeniu w następnych latach serdecznie polecam. Osobiście, jeśli trafi mi się jeszcze taka okazja, na pewno wybiorę się ponownie.

Małgorzata Rokicka-Szymańska

Książnica Podlaska

Bibliotecznym tropem wydarzeń niepodległościowych w bibliotekach powiatu białostockiego

„Świadomość własnej przeszłości pomaga nam włączyć się w długi szereg pokoleń, by przekazać innym wspólne dobro – Ojczyznę”.

Jan Paweł II (Karol Wojtyła)

Historia Polski jest barwna i ciekawa, pełna dramatycznych wydarzeń. Z okazji 100 lat niepodległości Polski, biblioteki z powiatu białostockiego w 2018 roku zaplanowały różnorodne działania związane z danym wydarzeniem. Prawie wszystkie placówki z poszczególnych gmin włączyły się do zaakcentowania tego wydarzenia w swoich środowiskach. Jest to okazja do wspólnego okazywania radości z życia w niepodległym kraju. Zaplanowano wiele różnorodnych wydarzeń przez cały rok dla uczczenia tak ważnej daty. Biblioteki skierowały je do wszystkich grup odbiorców usług bibliotecznych: od najmłodszych do najstarszych. Realizowane działania mają charakter: edukacyjny,

informacyjny, wychowawczy, kulturalny, promujący czytelnictwo, jak i przybliżający lokalne dziedzictwo. Zaplanowano je przez cały rok. Spotkania pozwolą uczestnikom na zabawę, jak i czegoś nauczą, np. Noc Bibliotek (w czerwcu 2018 roku) realizowana była pod hasłem „RzeczpospoCzyta”. Szereg zaplanowanych imprez bibliotecznych będzie ukazywać polską literaturę, sztukę, przyrodę, jak i historię. Sta-
ną się one kanwą dla wielu niekonwencjonalnych, nieszablonowych działań.

W bibliotecznym kalendarzu pracownicy bibliotek ww. obszaru działania odnotowali liczne inicjatywy związane z daną tematyką już w 2017 roku. Rozpoczęto je od konkursu powiatowego ph. „100-lecie Odzyskania Niepodległości w naszej Małej Ojczyźnie”, polegającym na wykonaniu plakatu związanego z tym zdarzeniem. Do organizatora wpłynęło 58 prac plastycznych. Zwyciężył plakat z gminy Zabłudów. I ta praca (wysoko oceniona przez powołane jury konkursowe) była i jest eksponowana we wszystkich instytucjach w powiecie. Uroczyste podsumowanie konkursu odbyło się w Punkcie Usług Turystycznych w Supraślu przy współpracy Książnicy Podlaskiej, Starostwa Powiatu Białostockiego oraz Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich Oddziału Białostockiego.

W poszczególnych bibliotekach gminnych uroczystości związane z odzyskaniem niepodległości na dobre wpisały się w kalendarz wydarzeń. Działania te od samego początku cieszą się dużym zainteresowaniem i przychylnością czytelników bibliotek. Biblioteki realizowały szereg przedsięwzięć tematycznych, nie zapominając również o propagandzie wizualnej: opracowywano szereg zaproszeń, plakatów, ulotek, folderów dotyczących danych wydarzeń.

Biblioteka Publiczna Powiatu Białostockiego ma też swój skromny udział w realizacji kilku wydarzeń związanych z Niepodległością przy współpracy z koalicjantami tj. bibliotekami samorządowymi, Starostwem Powiatu Białostockiego oraz szkołami. Zaplanowane przedsięwzięcia skierowane były i są do wszystkich grup wiekowych odbiorców usług bibliotecznych, a także do bibliotekarzy, w różnych etapach czasowych. Rozpoczęliśmy w lutym 2018 r., a zakończymy w grudniu. Staraliśmy się różnymi drogami odnaleźć klucz do naszej wspólnej przyszłości z bogatą ofertą działań kulturalno-oświatowych. Począwszy od wspomnień, wykładów, relacji, szukaliśmy tropów, wy-

znaczających ścieżkę dla uzyskania Niepodległości Polski. Zaplanowane wydarzenia są ciekawą lekcją lokalnego patriotyzmu.

Przedstawiony wykaz ukazuje zrealizowane i zaplanowane przedsięwzięcia w bibliotekach samorządowych na terenie powiatu białostockiego. Zestawienie powstało w oparciu o przesłane informacje dotyczące wydarzeń niepodległościowych, które były lub będą realizowane w poszczególnych bibliotekach samorządowych. Wykaz rozpoczęto od Biblioteki Publicznej Powiatu Białostockiego, po niej informacje zaprezentowało 14 bibliotek samorządowych w powiecie białostockim (w układzie alfabetycznym gmin). W niektórych gminach wyszczególniono przy wydarzeniu nazwę miejscowości, gdzie są zaplanowane.

Biblioteka Publiczna Powiatu Białostockiego Książnicy Podlaskiej w Białymstoku:

- szkolenie bibliotekarzy w Gminnej Bibliotece Publicznej w Gródku ph. „Biblioteki inspirują – akcentując wydarzenia i rocznice historyczne i literackie”, podczas którego odbył się wykład Jarosława Górskiego pt. „Polska niepodległa jako projekt pisarzy i artystów”, luty 2018 r.;
- spotkania z dziećmi w ramach IV edycji „Przystanku z książką w bibliotece”, gdzie m.in. zrealizowano blok tematyczny pt. „100 lat temu...” w pięciu bibliotekach (Poświętnem, Łapach, Uhowie, Choroszczy, Wasilkowie) z udziałem Wioletty Piasieckiej, czerwiec 2018 r.;
- zaproponowała bibliotekom pokłosie ubiegłorocznego konkursu powiatowego pt. „100-lecie Odzyskania niepodległości w naszej Małej Ojczyźnie”, w formie wypożyczenia prac plastycznych z ktylionami patriotycznymi;
- konkurs powiatowy skierowany do młodzieży „Niepodległa nasza Mała Ojczyzna – puzzle patriotyczne” zaplanowany w listopadzie 2018 roku w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Wasilkowie.

Miejska Biblioteka Publiczna w Choroszczy:

- konkurs recytatorski „Słowo o Polsce niepodległa 2018”, kwiecień 2018;
- „Patriotyczny rajd rowerowy bibliotekarzy, czytelników oraz sympatyków słowa pisanego i rowerów”, maj 2018;

- IV edycja „Przystanek z książką w bibliotece” – „100 lat temu...”, 2018;
- „Noc Bibliotek”, czerwiec 2018.

Miejska Biblioteka Publiczna w Czarnej Białostockiej:

- konkurs na prezentację multimedialną ph. „Czarna Białostocka – tu mieszkam, tu żyję”, podsumowanie, maj 2018.

Gminna Biblioteka Publiczna w Dobrzyniewie Dużym:

- inicjatywa lokalna do której włączyła się Biblioteka w ramach projektu „Lokalni architekci zmian”, zaplanowano spotkanie ph. „Pieśń i literatura patriotyczna”, listopad 2018.

Biblioteka Publiczna w Gródku:

- „Polska niepodległa jako projekt pisarzy i artystów”, wykład J. Górskiego podczas szkolenia bibliotekarzy z powiatu białostockiego, luty 2018;
- spotkania z przedszkolakami nt. patriotyzmu dla najmłodszych, lipiec 2018 (Gródek);
- konkurs „Poezja patriotyczna dla dzieci”, wrzesień 2018 (Filia w Załukach);
- konkurs plastyczny dla dzieci młodszych „Józef Piłsudski i jego Kasztanka”, październik 2018 (Gródek i Filia w Załukach);
- ekspozycje okolicznościowe związane z 100. rocz. Niepodległości, październik-listopad 2018 (Gródek i Filia w Załukach).

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Łapy:

- plebiscyt „Sto książek na 100-lecie” – głosowanie mieszkańców gminy na ulubioną książkę, luty-grudzień 2018 (Łapy);
- „Moja Mała Ojczyzna” – spotkania promujące regionalnych twórców, luty-grudzień 2018;
- cykliczne spotkania w 2018 roku ph. „Polska – moja ojczyzna” – z przedszkolakami, w tym również warsztaty (Łapy, Daniłowo);
- „Niepodległa Polska w oczach mieszkańców Uhowa” – cykl zajęć dla mieszkańców Uhowa, luty-grudzień 2018 rok;
- wystawa „Polskie symbole narodowe”, maj 2018 (Łapy);

- rajd rowerowy Odjazdowy bibliotekarz pod hasłem „Szlakiem niepodległości”, czerwiec 2018 (Łapy);
- XVII Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom pod hasłem „Czytanie łączy pokolenia”, czerwiec 2018 (Łapy i filie biblioteczne);
- spotkania z dziećmi w ramach IV edycji „Przystanku z książką w bibliotece”, gdzie m.in. zrealizowano blok tematyczny pt. „100 lat temu...”, 05.06.2018 w Łapach i Uhowie;
- narodowe czytanie „Przedwiośnia” Stefana Żeromskiego, wrzesień (Łapy);
- „W polskim żyję kraju” – konkurs plastyczny, październik (Płonka Kościelna);
- „Co wiem o mojej Ojczyźnie” – quiz dla uczniów, październik (Płonka Kościelna);
- „Jak Polska walczyła o niepodległość” – konkurs na najciekawszą prezentację multimedialną, październik (Płonka Kościelna);
- „Niepodległość i tradycje narodowe” – wystawa, listopad (Łapy);
- „Spotkanie z historią” – prelekcja historyka dla mieszkańców Łap, listopad (Łapy).

Gminna Biblioteka Publiczna w Michałowie:

- spotkanie edukacyjne z przedszkolakami na temat niepodległości i patriotyzmu, luty 2018;
- przedstawienie teatralne dla dzieci „Moja ojczyzna” o symbolach narodowych, marzec 2018;
- wystawa użyczona przez Muzeum Pamięci Sybiru „Sybir ich połączył” o losach ludności Podlasia wywiezionych na Syberię i do Kazachstanu, marzec-kwiecień 2018;
- konkurs plastyczny „Marszałek Józef Piłsudski w oczach dzieci”, kwiecień-maj 2018.

Gminna Biblioteka Publiczna w Poświętnem:

- zajęcia edukacyjno-plastyczne w klasach III szkoły podstawowej w ramach projektu patriotycznego „Kierunek: Patriotyzm”, realizowany w okresie marzec-wrzesień 2018;

- wystawa prac plastycznych „Kierunek: Patriotyzm”, kwiecień-czerwiec 2018;
- konkurs na „Album symboli narodowych”, kwiecień-listopad 2018;
- udział w konkursie recytatorskim patriotycznym dla dzieci młodszych (współpraca z biblioteką szkolną), maj 2018;
- IV edycja „Przystanek z książką w bibliotece” – „100 lat temu...” spotkanie z Wiolettą Piasecką, czerwiec 2018;
- podczas „Nocy Bibliotek” realizowano: „Sklejkę niepodległościową” (zajęcia na wzór sklejek poetyckich) oraz grę planszową „Niepodległa nasza Polska”, czerwiec 2018.

Miejska Biblioteka Publiczna w Supraślu:

- biblioteka współorganizowała ze szkołą podstawową gminny konkurs recytatorski poezji patriotycznej pod hasłem „Kiedy myślę: Ojczyzna”, czerwiec 2018;
- biblioteka włączyła się w projekt realizowany przez Przedszkole Samorządowe w Supraślu ph. „Tydzień z książką patriotyczną”, kwiecień-maj 2018;
- ekspozycja zbiorów dotyczących naszej ojczyzny – języka, ciekawostek geograficznych, przyrodniczych i historycznych oraz ważnych postaci, maj-październik 2018.

Miejska Biblioteka Publiczna w Suraziu:

- konkurs recytatorski „Katyń w poezji” zrealizowany wspólnie z biblioteką szkolną, kwiecień 2018;
- festyn Grodzisko ph. „100 lat niepodległości”, realizowany wspólnie z MGOK, czerwiec 2018;
- ekspozycja prac dzieci dotycząca Niepodległości, wrzesień 2018.

Gminna Biblioteka Publiczna w Turośni Kościelnej:

- spotkania czytelnicze o tematyce patriotycznej skierowane do przedszkolaków i uczniów szkoły podstawowej, czerwiec-listopad 2018;
- konkurs plastyczny: „Nasza Ojczyzna” dla uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum, listopad 2018;
- małe ekspozycje o tematyce historycznej, styczeń-grudzień 2018;

- lekcja biblioteczna dla dzieci o symbolach narodowych, październik 2018;
- pogadanka o Polsce i odzyskaniu niepodległości z udziałem młodzieży i osób dorosłych, listopad 2018;
- dyskusja nad książką „Kromka chleba” członków Dyskusyjnego Klubu Książki, październik 2018;
- udział w Narodowym Czytaniu – czytanie „Przedwiośnia” Stefana Żeromskiego przez młodzież gimnazjum, wrzesień 2018.

Gminna Biblioteka Publiczna im. Zygmunta Glogera w Tykocinie:

- „Symbole patriotyczne” – pogadanka prowadzona przez historyka – pasjonata, marzec 2018;
- „Lekcja historii zawarta w poezji” – czytanie wierszy z uczniami szkoły podstawowej, maj 2018.

Miejska Biblioteka Publiczna w Wasilkowie

- IV edycja „Przystanek z książką w bibliotece” – „100 lat temu...” spotkanie z Wiolettą Piasecką, czerwiec 2018 (Wasilków);
- utworzenie kącika patriotycznego dla najmłodszych czytelników pt. „Na 100 – Niepodległa” (gry, książki, rysunki), maj-listopad 2018 (Wasilków);
- ekspozycja „Mój kotylion – nasza Niepodległa”, lipiec-październik 2018 (Studzianki);
- realizacja projektu Fundacji im. J.K. Steczkowskiego w ramach programu „Na 100 – Niepodległa”, tytuł projektu „Moja Niepodległość” – patriotyczny escape room w bibliotece, warsztaty twórcze wykonywania kotylionów z włóczki, warsztaty fotograficzne, wrzesień-listopad 2018 (Wasilków);
- wspólnie z Książnicą Podlaską – Biblioteką Publiczną Powiatu Białostockiego „Obchody powiatowe 100-lecia odzyskania niepodległości przez Polskę” ph. „Patriotyczne puzzle”, listopad 2018 (Wasilków).

Miejska Biblioteka Publiczna w Zabłudowie:

- Noc Bibliotek pod hasłem „Rzeczpospolita Czyta 2018”, podczas której p. Aleksander Polikarp snuł wspomnienia pt. „Historia Miasta i Ludzi w Zabłudowie”, czerwiec 2018;

- warsztaty pt. „Moje miasto za 100 lat”, elementem towarzyszącym była makieta oraz wystawa fotograficzna, czerwiec 2018.

Biblioteka Publiczna Gminy Zawady:

- pogadanka nt. 100-lecia odzyskania niepodległości połączona z wykonywaniem kotylionów w barwach narodowych i czytanie poezji niepodległościowej, czerwiec 2018;
- Biblioteka jest współorganizatorem uroczystości związanych z upamiętnieniem 100. rocznicy odzyskania niepodległości w gminie Zawady, czerwiec-listopad 2018.

BIBLIOTEKI

Aleksandra Sękowska

Gminna Biblioteka Publiczna w Juchnowcu Kościelnym

Ćwierć wieku z Melpomeną

Gminna Biblioteka Publiczna w Juchnowcu Kościelnym we współpracy z Książnicą Podlaską im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku oraz Zespołem Szkół im. Jerzego Popiełuszki w Juchnowcu Górnym po raz 25. otworzyła swe podwoje dla młodych miłośników artystycznych zmagających. W dniach 8-12 maja 2018 r. początkujący podlascy aktorzy i recytatorzy uświetnili swoimi występami kolejną edycję majowego święta teatru – III Wojewódzkie Forum Teatrów Dziecięcych i Młodzieżowych – Melpomenę 2018.

Przedsięwzięcie realizowane jest z myślą o młodych, zdolnych, zainteresowanych sceniczną aktywnością, którzy zyskują szansę na zaprezentowanie swych niebagatelnych talentów – wokalnych, aktorskich i tanecznych – przed profesjonalnym jury. Przegląd scenicznego dorobku trup teatralnych z województwa podlaskiego oraz recytatorów z terenu gminy i powiatu jak zawsze zajął jurorom kilka dni. W ramach tegorocznej Melpomeny zaprezentowało się aż 17 zespołów oraz kilkudziesięciu deklamatorów, którzy spróbowali swoich sił w poetyckich zmaganiach w XIII Powiatowym Konkursie Recytatorskim im. Sylwii Choraży dla Gimnazjalistów oraz Konkursie Recytatorskim dla Przedszkolaków „O złotą różdżkę dobrej wróżki”. Przez pięć dni widownia zawsze była pełna i nie szczędziła występującym gorących oklasków – a było kogo oklaskiwać, gdyż w Forum wzięło udział ponad pięćdziesięcioro uczestników. Całym światem stała się dla młodych ludzi teatralna scena i bogate uniwersum własnych artystycznych doznań, wzruszeń i emocji, które z powodzeniem starali się oni na ową scenę przenieść.

Melpomena – majowe święto sztuk scenicznych – już na stałe wpisała się w harmonogram najważniejszych podlaskich wydarzeń kulturalnych związanych z muzą teatru. Impreza zadebiutowała w 1993 roku jako forum gminne, z miejsca podbijając serca artystycznie uzdol-

nionych dzieci. Entuzjazm młodych uczestników, którzy rokrocznie pojawiali się w Juchnowcu Kościelnym, wkładając wiele energii w dopracowanie swych najlepszych spektakli oraz zadbanie o ich wizualno-muzyczną oprawę, nie pozostawił organizatorom wyboru – od 2009 roku przegląd zyskał status powiatowego. Przez kolejne lata Melpomena rosła w sławę, ugruntowując swą pozycję na liście najistotniejszych powiatowych imprez teatralno-edukacyjnych, a zainteresowanie i emocje jakie budziła znalazły swoje odzwierciedlenie w kolejnym rozszerzeniu jej formuły. Od 2016 roku wydarzenie odbywa się pod honorowym patronatem Marszałka Województwa Podlaskiego i znane jest jako Wojewódzkie Forum Teatrów Dziecięcych i Młodzieżowych.

Forum ukierunkowane jest nie tylko na wyrażanie emocji i poglądów poprzez sztukę, ale i na artystyczny dialog – młodzi ludzie mogą przyjrzeć się temu, co do powiedzenia mają ich rówieśnicy – w jaki sposób podchodzą do swoich występów, co jest dla nich ważne i po jakie środki sięgają, by to wyrazić. Kuluarowe rozmowy przy ciastkach i kawie ciągną się długo po występach, a początkujący aktorzy mogą liczyć na cenne wskazówki jurorów, które ukierunkowują ich potencjał, ułatwiając stawianie pierwszych kroków w artystycznym fachu. W ramach Forum odbywają się także warsztaty z aktorami, którzy uczestniczą w pracach jury, co dla wielu młodych ludzi jest silnym emocjonalnym przeżyciem i doświadczeniem na wagę złota. Mimo scenograficznej i kostiumowej świetności, także i poetyckie dusze mogą odnaleźć podczas Melpomeny swoich odbiorców, uwrażliwionych na piękno i wzniosłość słowa, które nierzadko po stokroć wynagradza oszczędność środków. W ramach konkursów recytatorskich wartość poezji regionalnej odkrywają gimnazjaliści, dla których niepozorne tomiki stanowią punkt wyjścia do kreowania własnych interpretacji, zaś po Brzechwę, Tuwima, Chotomską i innych klasyków z entuzjazmem sięgają przedszkolaki, z dziecięcą finezją i spontanicznością prezentując na scenie humorystyczne kwestie żuczków, stonóg czy Samochwał.

Czwierć wieku. Szereg lat wytyczania artystycznych ścieżek i wspierania młodych, początkujących aktorów, którzy na deskach bibliotecznego teatru mają szansę przekuć marzenia w czyny, zamierzenia w pierwsze i kolejne próby, a wszystko po to, by pójść dalej i wyżej – ku profesjonalnym scenom i edukacji wyższego szczebla. Melpomena towarzyszy pierwszym scenicznym krokom kolejnych pokoleń, kształtując artystyczną wrażliwość i pokazując, że ciężka praca i doskonałe-

nie warsztatu to podstawa w aktorskim fachu, a sukces jest na wyciągnięcie ręki. Na oczach organizatorów dojrzewają kolejne aktorskie gwiazdy, a talent nowo odkrytych perełek z każdym kolejnym występem nabiera szlif.

Tematyka tegorocznych spektakli jak zawsze oscylowała wokół spraw różnorodnych: od poważnych problemów egzystencjalnych i rodzinnych nastoletnich bohaterów, po humorystyczne, niefrasobliwe scenki, na znanych i lubianych baśniach (często w niecodziennym wydaniu) skończywszy. Na scenie nie zabrakło mniej lub bardziej strasznych smoków i szpaleru cudem odratowanych księżniczek, Kapturków, wiedźm, wilków i pozostałych oryginalnych wytworów wyobraźni bajkopisarzy, która także i u występujących bywała nad wyraz bujna. Młodzież nie zapomniała o wyjątkowej rocznicy – podczas Forum podziwiać mogliśmy refleksyjne i bardzo dojrzałe występy o tematyce niepodległościowej. Mimo częstego sięgania po zagadnienia nader poważne, poczucie humoru młodym artystom nie szwankowało, a żartobliwe skecze i smakowity absurd w najlepszym wydaniu, rodem z teatryku Zielona Gęś Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego, były na porządku dziennym, dostarczając widzom i jurorom dzienną dawkę dobrego humoru. Jeśli zaś mowa o emocjach pisanych wierszem, starsi deklamatorzy sięgnęli po twórczość lokalnych poetów, m.in. Teresy Radziejewicz czy Józefy Drozdowskiej, zaś wśród młodszych królowała klasyka – z Tuwimem i Brzechwą na czele – oraz wierszyki Agnieszki Frączek i Doroty Gellner. Zwycięzców wszystkich konkursowych zmagani poznaliśmy w sobotę, 12 maja, podczas uroczystej Gali z Melpomeną, która zwieńczyła Forum.

W konkursie poezji regionalnej dojrzałą, sceniczną interpretacją zachwyciły jurorów Wiktoria Głazewska (III miejsce) oraz Aleksandra Szabuńko (II miejsce) z białostockiej Szkoły Podstawowej nr 24 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. 2 Korpusu PSZ na Zachodzie, zaś pierwszą lokatę zdobyła Gabriela Matwiejczuk ze Szkoły Podstawowej nr 9 im. 42 Pułku Piechoty w Białymstoku za doskonałą deklamację wiersza Leona Szubzdy *W Kuryłach*. W poezji dziecięcej nie miały sobie równych maluchy z Przedszkola w Kleosinie, które szturmem zajęły podium: Milena Pawluczuk i Hanna Wasilewska (ex aequo III miejsce), Weronika Mielańczuk (II miejsce) oraz zwyciężczyni Magdalena Lewandowska, która urzekła i rozbawiła publikę wierszykiem *Dzień niegrzeczności* Agnieszki Frączek.

Przegląd Przedstawień Teatralnych również wyłonił pokaźne grono zwycięzców. Nagrody i wyrazy uznania powędrowały do zespołów: „Abakadabra” ze Szkoły Podstawowej nr 43 im. Simony Kossak w Białymstoku oraz „Decorum” z Publicznego Gimnazjum nr 8 w Białymstoku (III miejsce w kategorii Szkoła Podstawowa oraz Gimnazjum). Na II miejscu uplasowały się: grupa „Bakcył” ze Szkoły Podstawowej nr 28 w Białymstoku oraz w kategorii Gimnazjum „Teatr 4” z białostockiej Fundacji „Przestrzeń”. Grand Prix w tym roku zdobyły przedszkolaki! Zespół „Arlekin” z Przedszkola Samorządowego nr 58 Integracyjnego im. Jana Wilkowskiego w Białymstoku wystawiły spektakl pt.: *Legenda o bazyliuszku* i nie miały sobie równych, a opiekunka teatru – pani Barbara Szutkiewicz otrzymała nagrodę specjalną za reżyserię.

Z Melpomeną od lat związani są nie tylko początkujący aktorzy, ale i profesjonaliści – zawodowo zajmujący się edukacją teatralną i przedsięwzięciami artystycznymi realizowanymi na szeroką skalę, a także działacze kultury, którym leży na sercu rozwój młodzieży. Rokrocznie rezerwują oni w swoich terminarzach czas na majowe święto teatru, by wysłuchać, wesprzeć i ukierunkować młodych i pełnych zapału twórców. W gronie jurorów Wojewódzkiego Forum Teatrów Dziecięcych i Młodzieżowych zasiadają osoby zawodowo związane z krzewieniem wartości artystycznych oraz edukacją teatralną młodych aktorów w województwie podlaskim – przedstawiciele zaprzyjaźnionych bibliotek i lokalnych instytucji kultury, animatorzy i instruktorzy teatralni na co dzień pracujący z młodzieżą oraz profesjonalni aktorzy występujący w spektaklach wystawianych na wielu polskich scenach. Przygodę dzieci i młodzieży z muzą teatru oraz poezji przez cały tydzień pilnie śledziło i oceniało grono szacownych jurorów, w którego składzie w tym roku zasiadali: Kinga Matusiak – aktorka współpracująca z Teatrem Animacji w Poznaniu i przewodnicząca składu jurorskiego, Małgorzata Rokicka-Szymańska – kierownik Biblioteki Powiatu Białostockiego Książnicy Podlaskiej, Paulina Miłkowska – przedstawicielka Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku, Helena Marcinkiewicz – przedstawicielka Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego, Ewa Jakubaszek – aktorka i instruktorka teatralna Wojewódzkiego Ośrodka Animacji Kultury w Białymstoku oraz Agnieszka Polińska i Julita Skiepmo – przedstawicielki Starostwa Powiatowego w Białymstoku. To dzięki ich

trudowi oraz wieloletniemu wsparciu występujący mogą liczyć na rzetelną ocenę i rady, które przecierają szlak do stawiania się coraz lepszym w aktorskim fachu.

Honorowy patronat nad III Wojewódzkim Forum Teatrów Dziecięcych i Młodzieżowych – Melpomena 2018 sprawowali: Marszałek Województwa Podlaskiego – Jerzy Leszczyński, Starosta Powiatu Białostockiego – Antoni Pełkowski oraz Wójt Gminy Juchnowiec Kościelny – Krzysztof Marcinowicz. Patronatem medialnym wydarzenie objęły: dziennik „Kurier Poranny”, Polskie Radio Białystok i portale Białystok Online oraz Wrota Podlasia zaś opieką medialną – stacja TVP 3 Białystok. Fundatorami książek, sprzętu elektronicznego i innych, cennych nagród rzeczowych dla uczestników tegorocznego Forum byli: Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego, Wojewoda Podlaski, Starostwo Powiatowe w Białymstoku, Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku, Urząd Gminy Juchnowiec Kościelny oraz firmy: ChM i Lech Garmazeria Staropolska.

Melpomena to impreza, która od wielu już lat z sukcesem pokazuje jak ogromny artystyczny potencjał drzemie w dzieciach i młodzieży z Podlasia – jak wielkie są w nich chęci do twórczego kreowania rzeczywistości i jak wiele mają nam – dorosłym – do powiedzenia, gdy tylko znajdą ku temu stosowną okazję. Ich zapał, zaangażowanie i sposób w jaki wyrażają siebie w ramach Forum są dla organizatorów powodem słusznej dumy. Swobodny przepływ myśli i inspiracji, tydzień wypełniony ekscytującymi występami i rekwizytami z baśniowych światów, możliwość poszukiwania nowych dróg artystycznego wyrazu, utrwalana podczas rozmów i warsztatów z profesjonalistami, twórcza interpretacja tekstów kultury, z uwzględnieniem przekazu lokalnych autorów, pozbawiona niezdrowej rywalizacji inicjatywa skonfrontowania artystycznego dorobku z działalnością paralelnych grup rówieśniczych, a także wkład jurorów, którzy objaśniają, uskrzydłają, pokazują nowe możliwości – to wszystko sprawia, że Wojewódzkie Forum Teatrów Dziecięcych i Młodzieżowych stanowi unikalne przedsięwzięcie, w ramach którego na szeroką skalę prezentowane jest to, co Podlasie ma najcenniejszego – zdolnych, zaangażowanych młodych ludzi, odznaczających się wybitną artystyczno-kulturową wrażliwością.

Katarzyna Pietryńczak

Gminna Biblioteka Publiczna w Poświętnem

Pudełko pomysłów

W lutym 2018 roku w Gminnej Bibliotece Publicznej w Poświętnem pojawił się „nowy lokator” i nie była to wcale mysz czy kot. Było to kwadratowe, zielone, tekturowe pudełko, które miało towarzyszyć czytelnikom biblioteki aż do czerwca. Pudełko, zwykła rzecz, a jednak dla wszystkich odwiedzających bibliotekę było ono czymś ważnym. Dodatkowo symbolizowało zmianę, która miała nadejść w okresie wakacyjnym. „Pudełko pomysłów”, bo tak miała na imię ta „niezwykła” rzecz, pojawiło się w bibliotece, dlatego że potrzeby czytelników są najważniejsze. Jednak aby wyjaśnić, dlaczego akurat w tamtym czasie w bibliotece zamieszkało pudełko na pomysły czytelników, należy zacząć od tego, że w 2018 roku biblioteka miała zmienić swoją siedzibę.

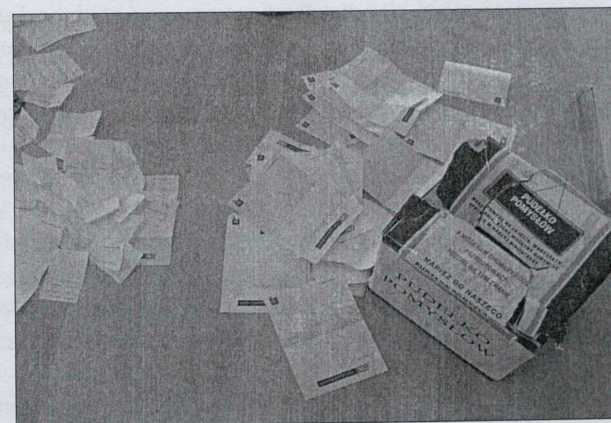
Przez wiele lat siedzibą Gminnej Biblioteki Publicznej w Poświętnem był wynajmowany lokal od Szkoły Podstawowej w Poświętnem, decyzją władz samorządowych został wybudowany nowy budynek, w którym swoje miejsce otrzymała także biblioteka. Okres wakacyjny 2018 roku miał być czasem dużej zmiany w funkcjonowaniu placówki na terenie gminy. Biblioteka przeprowadzała się w końcu na „swoje”. W związku z tym pewnego dnia zrodził się pomysł, aby to czytelnicy wypowiedzieli się na temat oferty bibliotecznej. I tak na początku lutego pudełko zamieszkało w bibliotece. Przez te wszystkie miesiące, w których czytelnicy mogli wrzucać karteczki z pomysłem do pudełka, można było zaobserwować duże zainteresowanie. I w końcu w lipcu nadszedł czas, aby sprawdzić co komu w duszy gra i co by chciał, aby biblioteka w nowym miejscu miała do zaoferowania.

W pudełku karteczek było bardzo dużo, a więc pomysłów na nowe życie biblioteki też było dużo. Otwarcie „Pudełka pomysłów” nastąpiło już w nowej siedzibie. Można powiedzieć, że był to swego rodzaju symbol nowych, lepszych dni funkcjonowania biblioteki.

Nie sposób wymienić wszystkie pomysły, które znalazły się w pudełku, jednak te które powtarzały się najczęściej dotyczyły:

- zajęć plastycznych;
- warsztatów kulinarnych;
- zajęć fotograficznych;
- warsztatów teatralnych;
- zajęć komputerowych;
- zajęć nauki gry na instrumencie;
- zajęć językowych;
- spotkań autorskich, z ciekawymi ludźmi;
- warsztatów z rękodzielnictwa;
- konkursów;
- zajęć w ferie i wakacje;
- spotkań aktywnych rodzin.

Pojawiły się także pomysły typowo czytelnicze np. utworzenie grupy czytelników na facebook'u, tworzenie hasła promującego czytelnictwo na każdy miesiąc, stworzenie internetowej ankiety o czytelnictwie, najlepsi czytelnicy miesiąca, roku, a nawet lat (najaktywniejszy czytelnik dziesięciu lat). Były także takie, które troszeczkę ograniczały możliwości małej gminnej placówki, np. nauka jazdy konnej, lekcje magii, treningi sztuk walki.

Warto zaznaczyć, że każdy pomysł, każda ta mała karteczka stanowi ważną część w rozpoczęciu nowego etapu w funkcjonowaniu biblioteki. Można przecież powiedzieć, że do tej pory i tak działania

biblioteczne skupiały się wokół większości tych wszystkich propozycji, inicjatyw wskazanych przez użytkowników biblioteki, więc w sumie nic nowego... A jednak biblioteka jak wcześniej zostało to podkreślone przez blisko 20 lat funkcjonowała na terenie szkoły, wśród uczniów, chętnych do współpracy nauczycieli, a teraz rozpoczyna nowe życie w nowym miejscu. Dlatego tak ważne wydało się to, aby czytelnicy zaproponowali to z jakiej oferty chcieliby skorzystać w bibliotece.

Od września 2018 roku funkcjonujemy w nowym budynku w centrum gminy. Usytuowanie wspaniałe. Liczymy, że aktywność czytelnicza będzie zadowalająca i podpowiedzi naszych czytelników wykorzystamy do działań bibliotecznych. Serdecznie zapraszamy do nowej siedziby.

Teresa Skrodzka

Gminna Biblioteka Publiczna w Czerwonym

Równamy szanse w gminie Kolno

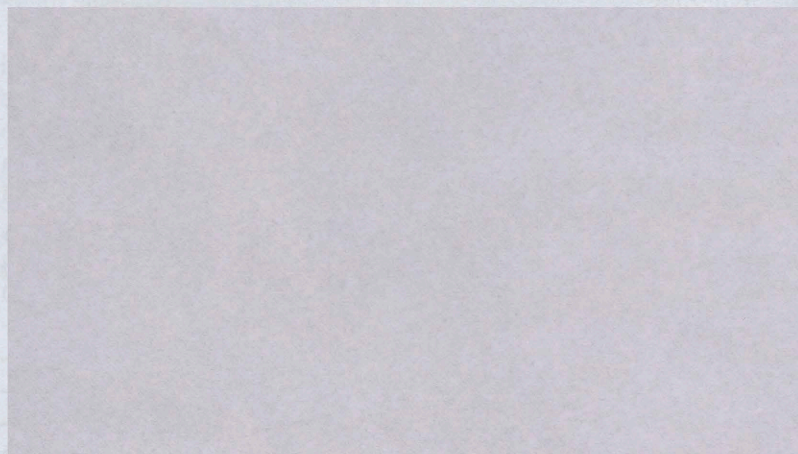
„Tu moje miejsce, tu jest mój dom” to tytuł projektu realizowanego przez Gminną Bibliotekę Publiczną w Czerwonym, w okresie od 2 lutego do 31 sierpnia 2018 r. Celem projektu było stworzenie młodzieży aktywnych i atrakcyjnych form poznania historii swojej małej ojczyzny w odniesieniu do 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości. Środki na ten cel, w kwocie 7 900 zł, otrzymaliśmy z Programu Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności Równać Szanse 2017. Dotację przeznaczyliśmy na przeprowadzenie warsztatów historycznych, fotograficznych, dziennikarskich, wykonanie tablic, wydrukowanie folderu i poczęstunek.

3-osobowa grupa młodzieży z Czerwonego i okolic w wieku od 13 do 19 lat spotykała się przez pół roku w bibliotece, by wspólnie realizować zaplanowane zadania. Spotkania były doskonałą okazją do zintegrowania i lepszego poznania się grupy, zwłaszcza, że zajęcia były przeplatane zabawami, ćwiczeniami rekreacyjnymi i wspólnymi posiłkami. Dodatkową atrakcją była dwudniowa wycieczka nad morze.

Zadaniem młodych ludzi było nawiązanie współpracy z lokalną społecznością w celu zebrania starych fotografii i informacji na ich temat. W związku z tym młodzież podzielona na mniejsze grupy ochotczo odwiedzała swoich sąsiadów, znajomych i dalszą rodzinę. Zgromadzone materiały zostały zeskanowane, opisane i ułożone chronologicznie. Na warsztatach historycznych, które poprowadził nauczyciel historii, młodzież uzupełniła wiedzę na temat swojej miejscowości, poznała ciekawe miejsca, dowiedziała się o ważnych ludziach i wydarzeniach Czerwonego. W trakcie spotkań uczestnicy zredagowali pismo do sponsorów, których w wolnym czasie odwiedzali. Na wiosnę grupa wyruszyła w plener, by sfotografować ciekawe miejsca i uzupełnić dotychczas zebrane dokumenty. Zgromadzone materiały posłużyły do

wykonania 5 tablic, na których zostały zamieszczone zeskanowane stare i aktualne zdjęcia wraz z dokładnym opisem. Tablice ustawiono na placu przy bibliotece, obok kamienia upamiętniającego obchody 600-lecia powstania wsi Czerwone.

Na warsztatach dziennikarskich młodzież nauczyła się m.in. redagowania tekstu i układania zebranego materiału historycznego, w wyniku czego powstał folder z miejscami godnymi obejrzenia i zwiedzenia. Foldery rozdano mieszkańcom i gościom zaproszonym, przybyłym na świętowanie projektu. Zgromadzeni goście zapoznali się z działaniami grupy projektowej, która w formie prezentacji multimedialnej przedstawiła swoją sześciomiesięczną pracę. Nie zabrakło też podziękowań dla sponsorów, od których młodzi ludzie pozyskali wsparcie finansowe na dokonanie ostatnich szlifów przy tablicach i folderze. Podczas świętowania goście zostali zaproszeni na zewnątrz budynku biblioteki, gdzie młodzież zaprezentowała i omówiła wykonane przez siebie tablice. Wysiłek młodych ludzi został doceniony przez przewodniczącego Rady Gminy Kolno, który ufundował im wyjazd do parku trampolin i na seans filmowy do Łomży.

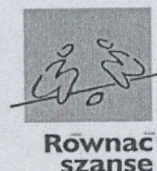

Budując również jest to, że w działania młodych ochoczo włączyli się ich najbliżsi, niosąc pomoc zarówno przy udostępnianiu materiałów historycznych, wkopywaniu i montowaniu gotowych tablic oraz przy organizacji poczęstunku podczas świętowania zadania. Rodzice i dziadkowie pomogli przygotować kiełbaski z grilla i słodki stół.

Uczestnictwo młodych ludzi w projekcie ma dla nich ogromne znaczenie, ponieważ mogą się oni poczuć dumni z osiągniętych efektów. Mają świadomość, że coś od nich zależy, że mogą zmieniać swoje otoczenie. Udało im się nawiązać relacje nie tylko z lokalną społecznością, sąsiadami, znajomymi, ale poznali również radnych i sołtysa swojej miejscowości. Działania projektowe przyczyniły się do rozbudzenia wśród nich poczucia tożsamości. Na warsztatach historycznych pogłębili swoją wiedzę na temat możliwości poszukiwania swoich korzeni, dowiedzieli się jak stworzyć drzewo genealogiczne swojej rodziny. Realizacja projektu wpłynęła na ich poczucie własnej wartości i wyjątkowości. Najważniejsze jednak jest to, że młodzież współpracując ze sobą poznała się lepiej, zintegrowała i stanowi zwartą i chętną grupę gotową do nowych wyzwań. Mają już nowy pomysł na kolejny projekt.

Mieszkańcy są dumni z tego, że tablice mówiące o ich historii i czasach współczesnych, ustawione w miejscu publicznym, są wizytówką ich miejscowości. Często przyprowadzają tu swoich gości.

Poczynania grupy można śledzić na stronie <https://www.facebook.com/Tu-moje-miejsce-tu-jest-mój-dom>.

Maria Jolanta Siwik

Miejska Biblioteka w Kolnie

Nietypowa Noc Bibliotek

Miejska Biblioteka Publiczna w Kolnie zaprosiła swoich czytelników na *Noc Bibliotek* 8 czerwca tj. w piątek. Oprócz tego, że impreza odbyła się dzień wcześniej niż ogólnopolska akcja, wszystkie zaplanowane atrakcje odbyły się w ciągu dnia.

O godz. 10³⁰ **Marta Todys** przeprowadziła warsztaty plastyczno-literackie adresowane do dzieci ze Szkoły Podstawowej nr 1. Pani Marta pracuje jako bibliotekarka i animatorka, jest członkinią Polskiej Sekcji IBBY oraz PSPiA Klanza. Od 10 lat prowadzi warsztaty dla dzieci i młodzieży. Współpracuje z wydawnictwem „Dwie Siostry” i Narodową Galerią Sztuki Zachęta.

Zajęcia zaczęły się od przeczytania fragmentów książki Otfrieda Preusslera *Malutka czarownica*. Dzieci z uwagą słuchały opowieści o perypetiach małoletniej czarownicy (miała dopiero sto dwadzieścia

siedem lat). Lekturze towarzyszyły częste wybuchy śmiechu. *Malutka czarownica* powstała dość dawno, bo w 1957 roku, ale do dziś nie traci nic ze swojej magii, ciepła i mądrości. Czytanie książki było pretekstem do rozmowy o wartościach i o tym, czy warto jest mieć swoje zdanie i bronić go. *Malutka czarownica* bardzo chciała być dobrą czarownicą, ale jej koleżanki po fachu niestety za taką jej nie uważały. Na pytanie, czy bohaterka książki była dobrą, czy złą czarownicą każde dziecko musiało odpowiedzieć sobie samo. Po głośnym czytaniu przyszedł czas na zajęcia plastyczne. Dzieci pod kierunkiem Marty Todys wykonały piękne, „straszne portrety” malutkiej czarownicy. Na każdym portrecie czarownica miała obszerny, czarny, zawiązywany na włóczkowy sznureczek płaszcz. Pod nim kryło się to, co uczestniczące w zajęciach dzieci uznały za najważniejsze. Najważniejszymi dla dzieci okazali się: rodzice, rodzina, czasem zwierzaki domowe, ale także piłka czy deskorolka.

W południe zaprosiliśmy naszych czytelników na **Turniej Pokoleń**. Tematem przewodnim była Polska i odzyskanie przez nią niepodległości. Do rywalizacji stanęło 24 uczestników, czyli cztery drużyny z miejscowych szkół podstawowych kontra dwie drużyny seniorów. Zawodnicy zmierzyli się w pięciu konkurencjach. Musieli m.in. odpowiedzieć na pytania dotyczące historii Polski, która obejmowała okres od 1918 roku do czasów współczesnych, wybrać z wyłożonych książek te napisane po 1918 roku, skojarzyć hasło z podanym określeniem, czy podać tytuł i autora usłyszanego fragmentu tekstu. Dodatkowe punkty dla drużyny można było uzyskać za ubiór nawiązujący do wybranego dziesięciolecia ostatniego stulecia. I w ten sposób obok siebie w szranki stanęły damy z lat 20. i 30. oraz „dzieci kwiaty”.

Zmagania uczestników dopingowała licznie zgromadzona publiczność. Pierwsze miejsce wywalczyła drużyna ze Szkoły Podstawowej nr 1 ex aequo z drużyną seniorów, którzy wspaniałomyślnie ustąpili młodszemu najwyższego miejsca na podium. Wszyscy uczestnicy zostali nagrodzeni drobnymi upominkami.

Po południu gościem naszej biblioteki był **Piotr Kowalczyk**. Z wykształcenia geograf i geolog, pasjonat kultury Azji, fotograf. Tematem naszego podróżniczego spotkania była historia trzech kobiet należących do odmiennych kulturowo rejonów świata. Pierwsza opowieść dotyczyła Pakistanu, z którego pochodzi Mahine – żona Sadulla – kolegi Piotra Kowalczyka ze studiów w Norwegii. Zebrani dowie-

dzieli się o tym jak aranżowane są małżeństwa w tym kraju, kto decyduje o tym czy mężczyzna może poślubić drugą żonę, a także dlaczego kobiety muszą zakrywać swoje ciało burkami, hidżabami czy czadorami.

Z Pakistanu podróżnik przeniósł swą opowieść do Kambodży. Tam mieszka Nghuan ze swoją rodziną. Kambodżanka prowadzi rodzinny biznes, w którego centrum są... tarantule. Jej synowie tropią, wywabiają z nor i łapią te jadowite pająki, które potem trafiają na restauracyjne stoły jako ekskluzywna potrawa. Dystrybucją tych wyszukanych smakołyków do renomowanych restauracji zajmuje się mąż Nghuan.

Ostatnim przystankiem w podróży po trzech kontynentach była Mauretania, kraj północno-zachodniej Afryki, w którym do 1984 r. panowało niewolnictwo. Po jego zniesieniu wyzwolenicy praktycznie poza wolnością nie posiadali niczego. Wielu z nich, z tego właśnie powodu pozostało przy dawnych panach jako służba. Tak też uczynili bohaterowie ostatniej opowieści – rodzeństwo – Mandziara i Omar. Nasz gość swoje relacje z podróży uzupełniał materiałem zdjęciowym. Słuchacze mogli obejrzeć m.in. cmentarzysko porzuconych okrętów w Mauretanii, odziane w „przyzwoite” stroje mużłmanki oraz wykwintne dania z ptasznika.

Noc Bibliotek w naszej placówce była nietypowa z kilku względów. Pomijając datę oraz porę dnia, należy wspomnieć o nieszablonych tematach zajęć. W Turnieju Pokoleń nawiązaliśmy do 100-lecia odzyskania niepodległości przez Polskę. Poruszyliśmy temat wartości w życiu człowieka małego i dużego. Poznaliśmy kulturę i sposób życia kobiet z trzech różnych państw. Wszystkie nasze działania podejmowane były w oparciu o książki, które są nieocenioną pomocą podczas takich spotkań. Było kolorowo i wesoło. Tegoroczna odsłona *Nocy Bibliotek* cieszyła się ogromnym zainteresowaniem, a czas przeznaczony na spotkania upłynął pod znakiem dobrej zabawy!!!

Do zobaczenia za rok!!!

Katarzyna Węclawska
Książnica Podlaska

Podlaski Bibliotekarz Roku 2017

9 maja 2018 r. tytułem Bibliotekarza Roku Województwa Podlaskiego uhonorowano panią **Marię Kołodziejską** – dyrektorkę Biblioteki Publicznej im. Marii Konopnickiej w Suwałkach. Pogodna, serdeczna, otwarta na ludzi, godna zaufania, koleżeńska, kobieta z klasą – to tylko niektóre z wielu zalet wymienianych przez jej współpracowników.

W kalendarzu imprez kulturalnych Suwałk na stałe zagościły już organizowane przez panią Marię „Suwalskie limeryki latem” – w minionym roku odbyła się kolejna, 11. edycja tego konkursu, a zgłoszenia spłynęły z całej Polski. Pokłosiem tych spotkań jest jubileuszowe wydawnictwo zawierające ponad 200 nagrodzonych i wyróżnionych utworów z lat 2007–2017. Pani Maria zainicjowała szereg akcji dofinansowanych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Miasto Suwałki: „Listopadowe prześmiejmy bibliotekę”, czyli literacki festiwal śmiechu oraz „Kapelusze Marii Konopnickiej” – projekt obejmujący konkurs plastyczny, wykłady, warsztaty i stworzony z myślą o najmłodszych quest „Śladami suwalskich krasnoludków”. Głośno było również o inicjatywie „Luty pod znakiem miłości”, którego zwieńczeniem było 100 listów z poezją rozesłanych wśród suwalczan.

Pod jej kierunkiem suwalska biblioteka we współpracy z Grodzieńską Obwodową Biblioteką Naukową prowadziła akcję „StayTuned for America”, podczas której czytano poezję w Polsce i na Białorusi, a uczestnicy mogli posłuchać m.in. wierszy Czesława Miłosza w języku angielskim.

Współpracuje z organizacjami pozarządowymi – Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych CENTRUM TRÓJKI w Suwałkach, Stowarzyszeniem Bibliotekarzy Polskich, Stowarzyszeniem Kulturalnym BiblioFil w Suwałkach, Kołem Polskiego Związku Filatelistów w Suwałkach, Stowarzyszeniem Pomocy Osobom Niepełnosprawnym LARIX i wieloma innymi. W wyniku wspólnych działań uruchomiono

wypożyczalnię odtwarzaczy cyfrowej książki mówionej – Czytak Plus, zorganizowano także akcje „Noc Bibliotek”, rowerowy rajd „Odjazdowy Bibliotekarz”, czy „Fantastyczne popołudnie w bibliotece”. Zaprezentowano także wystawy filatelistyczne.

Maria Kołodziejska jest osobą niezwykle kreatywną i otwartą na innowacje. Koordynuje prace Medicentrum – interaktywnego oddziału dydaktycznego biblioteki w Suwałkach, gdzie najmłodszy uczą się wykorzystując najnowsze technologie. Aktywnie promuje czytelnictwo wśród najmłodszych. Zainicjowany przez nią projekt „Scena Literatury Dziecięcej” obejmował cykliczne spotkania z autorami książek dla dzieci m.in. z Barbarą Kosmowską, Joanną Olech czy Tomaszem Samojlikiem, a na stronie internetowej biblioteki powstał blog „Biblioteka poleca dzieciom”. Z myślą o rodzicach uruchomiono na Facebooku profil polecający wydawnictwa dla najmłodszych.

Pani Maria nie zapomina o osobach wykluczonych. Prowadzi Dyskusyjny Klub Książki dla osadzonych w Areszcie Śledczym oraz zorganizowała akcję „Czytam dla ciebie...”, podczas której nagrano skazanych czytających wiersze i bajki dla dzieci.

Podczas 30 lat pracy dbała nie tylko o potrzeby czytelników, ale również o rozwój biblioteki i promowanie zawodu bibliotekarza. Nawiązała ścisłą współpracę z biblioteką w Tromsø, która zaowocowała wyjazdem studyjnym i wymianą doświadczeń z norweskimi bibliotekarzami. Zorganizowała także konferencję „Wzorce kulturowe w pracy bibliotekarza”. Z jej inicjatywy odbyły się też szkolenia dla bibliotekarzy powiatu suwalskiego, m.in. „Niepełnosprawni w bibliotece”, „Rozwój kompetencji bibliotekarzy”, czy „Zagrożenia w sieci – jak je rozpoznawać i reagować w bibliotece”.

Tytuł Bibliotekarza Roku 2017 jest uhonorowaniem wszystkich wspomnianych działań i inicjatyw pani Marii (i wielu, wielu innych), chociaż jak podkreśla sama laureatka nagroda jest „podsumowaniem pracy całej biblioteki”. Serdecznie gratulujemy i życzymy dalszych sukcesów.

Przy okazji przypominamy Państwu ubiegłoroczną laureatkę:

Bibliotekarzem Roku Województwa Podlaskiego za 2016 rok została Pani **Iwona Czyżewska**, kierownik Filii nr 15 Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku. Ubiegłoroczna laureatka pracuje w zawodzie od 30 lat. Jest osobą o ogromnym poczuciu

humoru. Jak zgodnie podkreślają współpracownicy i czytelnicy – bardzo koleżeńska, ciepła i serdeczna. Cechują ją wyjątkowy profesjonalizm, oddanie pracy i kreatywność. Jest zawsze otwarta na współpracę, dyspozycyjna, zaangażowana na 200% i gotowa na nowe wyzwania. Posiada niezwykłą umiejętność „przyciągania” do biblioteki nowych czytelników.

Iwona Czyżewska przez wiele lat pracowała w Dziale Zbiorów Specjalnych, gdzie od podstaw stworzyła unikalny zbiór Dokumentów Życia Społecznego (około 60 000 druków związanych z naszym regionem). Od kilku lat z dużym powodzeniem kieruje Filią nr 15. Nieustannie promuje czytelnictwo i biblioteki m.in. poprzez wypowiedzi dla programów „Obiektyw” oraz „Teleexpress”. W ostatnim czasie z sukcesem przeprofilowała swoją placówkę na bibliotekę dla dzieci i młodzieży. Szczególnie mocno promuje książki wśród najmłodszych, dlatego wprowadziła rozbudowany program czytania dzieciom. Realizowała także całoroczne programy edukacyjne dla dzieci – „Wychowanie patriotyczne w grupie dzieci sześciolatków”, czyli zajęcia podczas których przedszkolaki poznają polskie symbole narodowe i jednocześnie dziedzictwo kulturowe naszego regionu; „Wychowanie prozdrowotne i proekologiczne” – projekt promujący zdrowy tryb życia oraz warsztaty biblioterapeutyczne „W krainie emocji i uczuć”. W sumie w 2016 roku zorganizowała 106 spotkań, zajęć i warsztatów promujących czytelnictwo, z których skorzystało ponad 2 tysiące osób. Efektem tych wszystkich działań jest stały wzrost liczby czytelników – zwłaszcza wśród najmłodszych – co w dzisiejszych czasach jest ogromnym sukcesem.

Organizuje szereg wystaw plastycznych, pokazów i koncertów propagujących lokalnych twórców. Ścisłe współpracuje w tym zakresie z Wojewódzkim Ośrodkiem Animacji Kultury w Białymstoku, Uniwersytetem Trzeciego Wieku, a także ze Środowiskowym Domem Samopomocy. Dzięki jej staraniom i pomysłom na aranżację przestrzeni biblioteczna zyskała więcej miejsca na ekspozycje wystawowe – obecnie Filia nr 15 może prezentować nawet 80 prac plastycznych.

Od lat współpracuje ze Szkołą Muzyczną, której uczniowie przygotowują oprawę artystyczną dla spotkań autorskich i wernisaży organizowanych w bibliotece. Współdziała także z zespołem Kurpie Zielone, który podczas warsztatów dla dzieci propaguje podlaskie tradycje. Jest także moderatorem jednego z największych w Białymstoku Dys-

kusyjnego Klubu Książki. Podczas spotkań z klubowiczami aktywnie promuje literaturę. Dzięki jej zaangażowaniu członkowie DKK z Filii nr 15 wzięli udział w konkursie literackim, a opowiadanie jednej z klubowiczek wygrało konkurs organizowany przez Wydawnictwo Znak.

Pani Iwona od wielu lat jest aktywnym członkiem Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, a w 2014 roku została uhonorowana Dyplomem Srebrnej Róży. Przyznanie jej tytułu Bibliotekarza Roku 2016 uznaje za podsumowanie wielu lat pracy, a swój sukces zadedykowała współpracownikom i czytelnikom.

Serdecznie gratulujemy naszym Koleżankom i trzymamy kciuki za kolejne zawodowe sukcesy.

POMOCE METODYCZNE

Grzegorz Zys
Książnica Podlaska

„Inżynier Ciućma – śrubka, młotek i przemądrzałe roboty”, czyli o robotach dla najmłodszych – zajęcia wykorzystujące robota Photon oraz elementy kodowania

Scenariusz zajęć dla dzieci w wieku 5-8 lat

Czas trwania zajęć: 45 min./1 godzina

Cele:

Uczestnicy:

- poznają książkę Grzegorza Kasdepke pt. *Inżynier Ciućma, czyli śrubka, młotek i przemądrzałe roboty*;
- poznają robota Photon i elementy kodowania;
- zapoznają się z podstawami wiedzy dotyczącej kodowania;
- ćwiczą kreatywne, logiczne myślenie i wyobraźnię;
- są zachęcani do czytania poprzez ciekawą formę kontaktu z książką.

Formy pracy:

- indywidualna i zbiorowa, grupowa.

Metody pracy:

- burza mózgów,
- głośne czytanie,
- praca z aplikacją,
- kodowanie robota.

Pomoce dydaktyczne:

- książka Grzegorz Kasdepke pt. *Inżynier Ciućma, czyli śrubka, młotek i przemądrzałe roboty*;
- plansze (A4) z imionami robotów Inżyniera Ciućmy (ze względu na ich specyficzną pisownię w stosunku do wymowy: P0M0(ts)-NicK II, II-eS);
- robot Photon, tablet z zainstalowaną aplikacją *Photon Coding* do sterowania urządzeniem, piankowa mata edukacyjna;
- elementy wyposażenia pracowni Inżyniera Ciućmy (ilustracje: śrubki, nakrętki, młotek, śrubokręt itp.);
- kolorowanki z robotami.

Przebieg zajęć:

1. Powitanie uczestników.
2. Pytania na wprowadzenie: Z czym kojarzą się dzieciom roboty? Gdzie je spotykamy? Co rozumieją jako programowanie/kodowanie?
3. Głośne czytanie jednego rozdziału książki G. Kasdepke *Inżynier Ciućma, czyli śrubka, młotek i przemądrzałe roboty (Rozeżlony toster, Głodny Robot, Rdza, Święta w spreju)*
4. Omówienie przeczytanego fragmentu.

Przykładowe pytania:

- Jak nazywają się roboty Inżyniera Ciućmy? (P0M0(ts)-NicK II, II-eS)
- Jak pieszczotliwie Inżynier Ciućma nazywa P0M0(ts)-NicKa II – pseudonim robota? (Grubasek)
- Jaką funkcję pełni II-eS? (odkurzacz z funkcją obronną)
- Jaka funkcję w pierwotnym zamyśle Inżyniera miał pełnić Grubasek? (mobilny, samobieżny śmietnik)
- Co zjadł Grubasek? (rozdział *Głodny robot*: odkurzacz (II-eSa), skrzynkę z narzędziami (śrubokręt, klucze, obcęgi, młotek), toster (deser), budzik (przekąska), wieczne pióro, golarka,

spaghetti z drutu polanego smarem samochodowym, instrukcję obsługi)

Warsztaty z robotem Photon:

- nawiązanie do odpowiedzi dzieci na pytanie o kodowanie – teraz one staną się programistami,
- dzieci układają z piankowych puzzli Pracownię Inżyniera Ciućmy (np. kwadrat 4x4, 5x5 itp.),
- prezentacja pomocnika inżyniera – robota Photon,
- „rozrzucenie” po pracowni Inżyniera elementów wyposażenia: wg przygotowanego wcześniej wzoru (*patrz uwaga 1*) lub dowolnie,
- ustawienia Photona na wybranym polu startowym,
- określenie jakie elementy nasz robot powinien „zbierać” (może „zbierać” wszystko lub określoną rzecz, np. śrubki, nakrętki itp.) – ustalenie dźwięku (koloru), gdy Photon natrafi na określony element,
- sprzątanie pracowni Inżyniera Ciućmy: uruchomienie wcześniej przygotowanej ścieżki (*patrz uwaga 1*) lub zaprogramowanie wspólnie z dziećmi* określonej ścieżki ruchu Photona, tak by przejechał on przez wszystkie porzucane elementy.

Uwaga 1: Można sobie wcześniej przygotować układ „rozrzuconych” elementów w pracowni Inżyniera Ciućmy i odpowiednio zaprogramować Photona wykorzystując dostępne funkcje: zmianę kolorów, wydawanie dźwięków, wykorzystanie czujników dotyku i dźwięku. Zaprojektowaną drogę robota można zapisać w aplikacji.

Uwaga 2: Jeśli zdecydowaliśmy się wcześniej przygotować układ elementów i sami programowaliśmy Photona:

- 1) tworzymy nowy układ rozsypanych elementów i pozwalamy uczestnikom kodować (*patrz **) lub kodujemy wspólnie,
- 2) pozwalamy uczestnikom kodować dowolne ruchy Photona.

* – by każde dziecko mogło poczuć się jak wynalazca i programista robotów – każdy uczestnik spotkania koduje np. trzy ruchy Photona lub dojście do kolejnego elementu itp. Wykorzystujemy dostępne funkcje Photona: zmianę kolorów, wydawanie dźwięków, czujniki dotyku, dźwięku, wykrywania przeszkód.

Uwaga 3: Wybór ścieżki zajęć zależy od czasu jakim dysponujemy, wieku uczestników i liczebności grupy uczestniczącej w zajęciach.

Podziękowanie za udział w zajęciach, rozdanie kolorowanek i pożegnanie uczestników.

Paulina Miłkowska

Książnica Podlaska

„Pingwiniada”

scenariusz zajęć bibliotecznych dla 5-6-latków

Czas trwania zajęć: ok. 60 min.

Cele:

Dziecko

- rozwija zainteresowanie książką,
- poznaje książkę Adama Bahdaja *Mały pingwin Pik-Pok*,
- uczy pracy w grupie,
- poznaje życie pingwinów,
- poznaje bibliotekę, jako miejsce gdzie można dowiedzieć się wielu ciekawostek o pingwinach,
- ze zrozumieniem słucha czytanego tekstu,
- umie opowiadać o czytanej wcześniej tekście.

Formy pracy:

- indywidualna i zespołowa.

Metody:

- swobodna rozmowa, głośne czytanie tekstu, zabawa ruchowa, praca plastyczna

Pomoce dydaktyczne: książka *Mały pingwin Pik-Pok* Adama Bahdaja, zagadka, koperty z puzzlami – gatunki pingwinów, prezentacja, miarka z pingwinem, elementy potrzebne do wykonania zakładki do książek, pingwinie jajko np. piłka.

Wprowadzenie:

- Zajęcia przeznaczone są dla dzieci w wieku przedszkolnym, jako propozycja lekcji bibliotecznej.

Przebieg zajęć:

1. Przywitanie dzieci.

2. Bibliotekarz czyta zagadkę i prosi dzieci o jej rozwiązanie.

Żyje na Antarktydzie i swetrów nie nosi ten dziwny ptak.

Ma za to elegancki frak.

I we fraku tym na co dzień

Bierze kąpiel w zimnej wodzie.

3. Żeby sprawdzić, czy rozwiązanie zagadki jest prawidłowe, bibliotekarz dzieli dzieci na rodziny pingwinów i rozdaje każdej grupie koperty z puzzlami.

4. Prowadzący sprawdza wiedzę dzieci na temat pingwinów, zadając pytania. W razie potrzeby uzupełnia informacje przez nie podane:

- Jak może być ubarwienie pingwina?
- Czy potrafią latać?
- Czy potrafią pływać?
- Co jedzą pingwiny?
- Kto opiekuje się jajkami pingwinów?
- Jak wyglądają małe pingwiny?

5. Bibliotekarz krótko przedstawia ciekawostki dotyczące pingwinów:

- jest 18 gatunków pingwinów,
- największy – cesarski, potrafi poruszać się po lądzie w stylu saneczkowym – na brzuchu,
- białooki – Adeli, nazwa od imienia żony odkrywcy tego gatunku,
- skocz złotoczuły – porusza się po lądzie skokami,
- maskowy – podkrađa kamienie i syczy jak się denerwuje,
- wyskakują z wody jak torpeda,
- dają partnerce kamyk, żeby jej się przypodobać,
- są towarzyskie, najlepiej przebywa im się w grupie,
- są chronione,
- 20 stycznia Światowy Dzień Wiedzy o Pingwinach, 25 kwietnia Światowy Dzień Pingwina.

6. Zaproszenie do wspólnej zabawy.

■ Dzieci kucają i chowają głowę w ramiona. Młode pingwinów wykluwają się z jajek, rozprostowują skrzydła i nóżki. Chodzą po sali jak dorosłe pingwiny, skaczą, syczą.

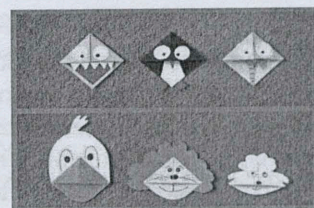
■ Kładą na stopy jajko pingwinie i próbują się z nim poruszać.

■ Dzieci porównują swój wzrost ze wzrostem pingwina cesarskiego z miarki.

7. Na podstawie prezentacji multimedialnej dzieci ustalają w jakich książkach i filmach pingwin jest głównym bohaterem.

8. Osoba prowadząca przedstawia sylwetkę Adama Bahdaja w 100. rocznicę jego urodzin. Krótko omawia książkę *Mały pingwin Pik-Pok* i jej głównego bohatera. Czyta fragmenty z rozdziałów: *Idę spać do lodówki*, *Przyznaj się, co zjadłeś?*, *To pewnie pomyłka*, *Pudełko sardynek*. W trakcie pokazuje ilustracje z książki, rozmawia z dziećmi o przygodzie Pik-Poka.

9. Wspólne wykonanie pracy plastycznej – zakładki do książek. Prowadzący rozdaje każdemu dziecku elementy przygotowane wcześniej. Dzieci ozdabiają zakładkę, tak, by przybrała wygląd pingwinka.

10. Podziękowanie i zakończenie zajęć – rozdanie dzieciom naklejek z wizerunkiem Pik-Poka.

Marta Kozłowska
Książnica Podlaska

Zwiedzamy Polskę z Koziołkiem Matołkiem

(pomoc metodyczna)

Zajęcia przewidziane są dla dzieci w wieku 5-6 lat, ale siedmioletki również dobrze się w nich odnajdują.

Pomoce: książka K. Makuszyński, M. Walentynowicz „Przygody Koziołka Matołka”, ilustracja Baraniej Góry, górala i góralki, barana, smoka, kościoła mariackiego, Sukiennic, syrenka warszawska, bazylierek, mapa Polski, woda, kubki, łyżeczki, sól, cukier, mąka, muszle, piasek, ilustracja smoka wawelskiego pocięta na części.

Przebieg zajęć:

1. Zapoznanie dzieci z postacią Kornela Makuszyńskiego: mówimy, że to on jest twórcą postaci Koziołka Matołka i jego przygód. Przedstawiamy dzieciom jakiś ciekawy epizod z życia Makuszyńskiego, np. że nie lubił matematyki i kompletnie nic z niej nie umiał, ale za to był bardzo dobry z łaciny i polskiego, dlatego też w gimnazjum pisał kolegom wypracowania za bułkę z kielbasą. Następnie przedstawiamy postać samego Koziołka, opowiadamy o tym, że przeżywał różne przygody podczas swoich podróży i zapraszamy dzieci do wspólnej podróży po miastach Polski.

Dzieci spacerują, „błąkają się” po sali, a nauczyciel czyta fragment „Przygód Koziołka Matołka”:

*W Pacanowie kozy kują,
więc koziołek mądra głowa
błąka się po całym świecie,
aby dojść do Pacanowa.*

2. Zagadka

Dzieci zgadują z jakiego miejsca rozpoczniemy podróż po Polsce na podstawie charakterystycznych elementów: ilustracja Baraniej Góry, barana, górala i góralki.

Zapoznanie dzieci z fragmentem „Przygód...” s. 30-31.

3. W smoczej jamie.

Kiedy już znudziło się koziołkowi w górach postanowił powędrować dalej. Po drodze miał wiele różnych przygód, m.in. trafił do zoo, gdzie wypuścił lisa z klatki.

Czy wolno komukolwiek wypuszczać zwierzęta w zoo z klatek?

Koziołek zorientował się, że źle zrobił i dlatego zamiast przyznać się do błędu jak odważny kozioł, postanowił uciekać. Czy dobrze zrobił? Dlaczego?

Odczytanie fragmentu „Przygód...” s. 59-60.

Prosimy dwoje ochotników, by ułożyli obrazek. Po ułożeniu dzieci nazywają postać przedstawioną na ilustracji i zgadują do jakiego miasta dotarli. Przedstawienie dzieciom kolejnych ilustracji związanych z Krakowem – kościół Mariacki, Sukiennice.

Odczytanie fragmentu „Przygód...” s. 60.

Z Krakowa Koziołek wędrował dalej po Polsce do kolejnego miasta.

4. Zabawa ruchowa

Tworzymy z dziećmi pociąg i jedziemy po bibliotece do kolejnego miasta.

Stacja: Warszawa. Zapoznajemy dzieci z herbem Warszawy oraz ilustracją Bazyliuszka. Przybliżamy lub przypominamy legendę o nim.

Odczytanie kolejnego fragmentu z „Przygód...” s. 45-46.

5. Zabawa badawcza

Nauczyciel pokazuje dzieciom charakterystyczne elementy piasek, woda, muszle i pyta do jakiego miejsca dotarliśmy?

Zapoznanie dzieci z fragmentem „Przygód...” s. 15.

Wykonanie doświadczenia „Jak sprawić, żeby woda była słona?”

Dzieci sprawdzają swoją hipotezę, mają do wyboru różne produkty: sól, cukier, mąka. Mieszają odpowiednie składniki, próbują i określają smak wody.

6. Zabawa dydaktyczna „Poznajemy Pacanów”

Odwołanie się do mapy Polski. Przemierzyliśmy całą Polskę i nie znaleźliśmy Pacanowa? Jak to możliwe? – dzieci wymyślają odpowiedź na pytanie nauczyciela.

Musimy zawrócić i poszukać. Będziemy płynąć rzeką Wisłą, bo może przegapiliśmy Pacanów, gdy jechaliśmy pociągiem. Dzieci wsiadają na kajak (ustawiają się jedno za drugim) i płyną (ręce to wiosła). Docierają do Pacanowa.

Zapoznanie dzieci z kolejnym fragmentem „Przygód...” s. 66-67.

W Pacanowie nasz Koziołek chodził do szkoły, opowiadał tam o miejscach, które odwiedził – dzieci wymieniają te miejsca.

Wskazanie Pacanowa na mapie, umieszczenie postaci K. M.

Kalendarz rocznic 2019

Kalendarz Rocznic 2019 przeznaczony jest dla bibliotek publicznych woj. podlaskiego jako pomoc przy planowaniu działań kulturalno-oświatowych upowszechniających książki i czytelnictwo.

Opracowano na podstawie materiałów dostępnych w Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku, „Kalendarium rocznic i wydarzeń” Grażyny Bliskiej oraz stron internetowych – w szczególności portalu *Wikipedia*.

Informacje o osobach związanych z Regionem wyróżniono kursywą.

Wybór i opracowanie:

Izolda Hukałowicz, Paulina Milkowska

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej poparł uchwały ustanawiające rok 2019 rokiem:

- **Stanisława Moniuszki** (w 200. rocznicę urodzin artysty),
- **Gustawa Herlinga-Grudzińskiego** (100. rocznicę urodzin pisarza),
- **Anny Walentynowicz** (90. rocznicę urodzin działaczki),
- **Jubileuszowi Unii Lubelskiej** (450. rocznica zawarcia),
- **I powstania śląskiego** (100. rocznica wybuchu).

Jubileusze:

- 200. rocznica urodzin Narcyzy Żmichowskiej (1819–1876),
- 200. rocznica urodzin Walta Whitmana (1819–1892),
- 150. rocznica urodzin Stanisława Wyspiańskiego (1869–1907),
- 100. rocznica utworzenia grupy literackiej Skamander,
- 100. rocznica urodzin Jeromea Davida Salingera (1919–2010),

- 100. rocznica urodzin Jana Józefa Szczepańskiego (1919–2003),
- 100. rocznica urodzin Aliny Goldnikowej (1919–1973),
- 100. rocznica urodzin Stanisławy Fleszarowej-Muskat (1919–1989),
- 100. rocznica urodzin Natalii Rolleczek (1919),
- 100. rocznica urodzin Kazimierza Dębnickiego (1919–1986),
- 100. rocznica urodzin Doris Lessing (1919–2013),
- 100. rocznica urodzin Ryszarda Kaczorowskiego (1919–2010),
- 100. rocznica śmierci Wiktora Gomulickiego (1848–1919),
- 100. rocznica śmierci Lymana Franka Bauma (1856–1919),
- 100. rocznica śmierci Karla Adolpha Gjellerupa, pseud. Epignos (1857–1919),
- 50. rocznica śmierci Kazimierza Wierzyńskiego (1894–1969),
- 50. rocznica śmierci Zenona Klemensiewicza (189–1969),
- 50. rocznica śmierci Marka Hłasko (1934–1969),
- 50. rocznica śmierci Tadeusza Peipera (1969–1891),
- 50. rocznica śmierci Krzysztofa Komedy (1931–1969).

STYCZEŃ

- 1.01. (90)** Urodziła się **Jadwiga Solińska** (z domu Orłowska) (1.01.1929), wszechstronnie uzdolniona wybitna artystka ludowa. Największe sukcesy osiągnęła w dziedzinie plastyki obrzędowej i zdobniczej oraz w pisarstwie.
- 1.01. (90)** Urodził się **Zbigniew Nienacki** (1.01.1929–23.09.1994), prozaik, autor sztuk scenicznych, książek dla młodzieży z serii „Pan Samochodzik”.
- 1.01. (80)** Zmarła **Zofia Urbanowska** (15.05.1849–1.01.1939), powieściopisarka dla młodzieży, jedna z najbardziej cenionych i popularnych autorek w dobie pozytywizmu, dziennikarka.
- 1.01. (100)** Urodził się **Jerome David Salinger** (1.01.1919–27.01.2010), amerykański pisarz, autor głośnej powieści *Buszujący w zbożu*.
- 1.01.** Światowy Dzień Pokoju

- 3.01. (80)** Urodziła się **Joanna Papużyńska** (3.01.1939), doktor nauk humanistycznych, krytyk literacki, autorka książek dla dzieci, słuchowisk radiowych, wieloletni redaktor „Guliwera”, czasopisma o książce dziecięcej.
- 3.01. (135)** Urodził się **Kornel Makuszyński** (8.01.1884–31.07.1953), powieściopisarz, poeta, felietonista, krytyk teatralny, autor książek dla dzieci i młodzieży.
- 4.01. (210)** Urodził się **Luis Braille** (4.01.1809–6.01.1852), wynalazca uniwersalnego systemu znaków pozwalających niewidomym pisać i czytać (alfabet Braille'a).
- 4.01. (15)** Zmarła **Dorota Terakowska** (30.08.1938–4.01.2004), polska pisarka i dziennikarka.
- 10.01. (80)** Urodził się **Wiesław Kazanecki** (10.01.1939–1.02.1989), poeta, publicysta. Autor 12 tomów wierszy. Od 1992 roku w Białymstoku przyznawana jest Nagroda Literacka Prezydenta Miasta jego imienia.
- 12.01. (100)** Urodził się **Jan Józef Szczepański** (12.01.1919–20.02.2003), polski pisarz, reporter, eseista, scenarzysta filmowy i tłumacz, taternik, podróżnik.
- 14.01. (85)** Urodził się **Marek Hłasko** (14.01.1934–14.06.1969), prozaik polski.
- 14.01. (20)** Zmarł **Jerzy Grotowski** (11.08.1933–14.01.1999), polski reżyser teatralny, teoretyk teatru, pedagog oraz twórca metody aktorskiej. Jeden z największych reformatorów teatru XX wieku.
- 15.01. (150)** Urodził się **Stanisław Wyspiański** (15.01.1869–28.11.1907), wybitny polski dramaturg, poeta, malarz, grafik i architekt.
- 17.01. (15)** Zmarł **Czesław Niemen** (16.02.1939–17.01.2004), właśc. **Czesław Juliusz Niemen-Wydrzycki**, polski kompozytor, multiinstrumentalista, piosenkarz rockowy i autor tekstów piosenek. Jeden z najważniejszych i najwybitniejszych twórców muzyki w Polsce.
- 18.01. (170)** Urodził się **Aleksander Świętochowski** (18.01.1849–25.04.1938), polski pisarz, publicysta, filozof i historyk, aforysta, krytyk, publicysta polityczny, działacz społeczny.

- 19.01. (210) Urodził się **Edgar Allan Poe** (19.01.1809–07.10.1849), amerykański poeta, nowelista, krytyk literacki i redaktor. Przedstawiciel romantyzmu w literaturze amerykańskiej. W jego twórczości dominowały wątki fantastyki i horroru. Zapoczątkował gatunek noweli kryminalnej.
- 19.01. (40) Zmarł **Włodzimierz Puchalski** (6.03.1908–19.01.1979), fotograf, filmowiec i przyrodnik, autor krótkometrażowych filmów o tematyce przyrodniczej.
- 21.01. (100) Urodziła się **Stanisława Fleszarowa-Muskat** (21.01.1919–1.10.1989), polska powieściopisarka, poetka, publicystka i dramaturg.
- 21.01. (60) Zmarł **Stanisław Młodożeniec** (31.01.1895–21.01.1959), poeta, prozaik, dramaturg, współtwórca futuryzmu.
- 22.01. (170) Urodził się **August Strindberg** (22.01.1849 – 14.05.1912) – szwedzki pisarz. Twórca dramatów, powieści, esejów i utworów poetyckich, malarz i fotograf. Uznawany za ojca współczesnego teatru.
- 24.01. (85) Urodził się **Stanisław Grochowiak** (24.01.1934–2.09.1976), polski poeta, dramatopisarz, publicysta, scenarzysta filmowy.
- 24.01. **Światowy Dzień Środków Masowego Przekazu**
- 25.01. (260) Urodził się **Robert Burns** (25.01.1759–21.07.1796), wedle tradycji najwybitniejszy narodowy poeta szkocki, prekursor romantyzmu, którego pamięć Szkoci zwykli czcić narodowym świętem.
- 27.01. (20) Zmarł **Jerzy Turowicz** (10.12.1912–27.01.1999), polski dziennikarz i publicysta, redaktor naczelny „Tygodnika Powszechnego”. Kawaler Orderu Orła Białego.
- 28.01. (80) Zmarł **William Butler Yeats** (13.06.1865–28.01.1939), poeta, dramaturg i filozof irlandzki. Laureat literackiej Nagrody Nobla w 1923 roku.
- 29.01. (110) Urodziła się **Hanna Zdzitowiecka** (29.01.1909–25.04.1973), prozaik, autorka słuchowisk radiowych, popularyzatorka wiedzy przyrodniczej.

LUTY

- 1.02. (30) Zmarł **Wiesław Kazanecki** (10.01.1939–1.02.1989), poeta, publicysta. Autor 12 tomów wierszy. Od 1992 roku w Białymstoku przyznawana jest Nagroda Literacka Prezydenta Miasta jego imienia.
- 3.02. (145) Urodziła się **Gertrude Stein** (3.02.1874–27.07.1946), amerykańska powieściopisarka żydowskiego pochodzenia, poetka i feministka. Miała wpływ na rozwój modernistycznej sztuki i literatury.
- 3.02. (120) Zmarł **Juliusz Kossak** (29.10.1824–3.02.1899), polski malarz, rysownik i ilustrator. Specjalizował się w malarstwie historycznym i batalistycznym, ulubionym tematem jego obrazów były konie.
- 3.02. **Międzynarodowy Dzień Walki z Rakiem**
- 7.02. (110) Urodziła się **Anna Świrszczyńska** (7.02.1909–30.09.1984), poetka, autorka utworów dramatycznych i książek dla dzieci.
- 11.02. **Światowy Dzień Chorego**
- 12.02. (35) Zmarł **Julio Cortazar** (26.08.1914–12.02.1984), wybitny argentyński pisarz, tłumacz, filozof i intelektualista argentyński XX wieku. Światowej sławy twórca prozy latynoamerykańskiej, znany przede wszystkim z licznych powieści, m.in. *Gra w klasy*.
- 13.02. (50) Zmarł **Kazimierz Wierzyński** (27.08.1894–13.02.1969), polski poeta, prozaik, eseista. Zdobywca złotego medalu w konkursie literackim IX Letnich Igrzysk Olimpijskich w Amsterdamie w 1928.
- 13.02. (250) Urodził się **Iwan Kryłow** (13.02.1769–21.11.1844), rosyjski poeta, komediopisarz, bajkopisarz.
- 14.02. (100) Zmarł **Wiktor Gomulicki** (17.10.1848–14.02.1919), autor powieści historycznych i obyczajowych, gawęd i felietonów, poeta.
- 14.02. (110) Urodziła się **Anna Miłska** (14.02.1909–12.11.1987), eseistka, autorka książek dla dzieci i młodzieży, tłumaczka.
- 14.02. **Dzień Zakochanych – Walentynki**
- 15.02. (455) Urodził się **Galileusz** (15.02.1564–09.01.1642), wło-

- ski astronom, astrolog, matematyk, fizyk i filozof, prekursor nowożytnej fizyki.
- 16.02. (100) Urodziła się **Natalia Rolleczek** (16.02.1919), polska pisarka, głównie dla dzieci i młodzieży, dramatopisarka.
- 17.02. **Światowy Dzień Kota**
- 20.02. (125) Urodził się **Jarosław Iwaszkiewicz** (20.02.1894–2.03.1980), polski prozaik, poeta, eseista, tłumacz i librecista, współtwórca grupy poetyckiej Skamander, dyplomata, w latach 1952–1980 poseł na Sejm PRL.
- 21.02. **Międzynarodowy Dzień Języka Ojczystego**
- 21.02. (35) Zmarł **Michail Aleksandrowicz Szołochow** (24.05.1905–21.02.1984), rosyjski pisarz oraz działacz polityczny i kulturalny. Laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury za rok 1965.
- 22.02. (205) Urodził się **Oskar Kolberg** (22.02.1814–3.06.1980), polski etnograf, folklorysta i kompozytor.
- 22.02. (95) Urodziła się **Maria Ziolkowska** (22.02.1924–11.09.2012), polska pisarka, autorka utworów dla młodzieży oraz podręczników do nauki języka esperanto.
- 23.02. (160) Zmarł **Zygmunt Krasiński** (19.02.1812 – 23.02.1859), jeden z trójcy wieszczów, największych poetów polskiego romantyzmu, autor *Nie-Boskiej komedii*.
- 23.02. (120) Urodził się **Erich Kästner** (23.02.1899–27.07.1974), poeta niemiecki, prozaik, satyryk, krytyk teatralny.

MARZEC

- 1.03 **Narodowy Dzień Pamięci „Żołnierzy Wyklętych”** – polskie święto państwowe poświęcone pamięci Żołnierzy Wyklętych – żołnierzy antykomunistycznego i niepodległościowego podziemia.
- 2.03. (100) Urodził się **Kazimierz Dębicki** (2.03.1919–2.03.1986), prozaik, publicysta, krytyk filmowy, autor książek dla młodzieży.
- 2.03. (160) Urodził się **Szolem Alejchem** (2.03.1859–15.05.1916), właśc. **Szolem Rabinowicz**, pisarz żydowski, autor

- Dziejów Tewji Mleczarza*, na podstawie których powstał musical *Skrzypek na dachu*.
- 3.03. (75) Urodziła się **Maria Nurowska** (3.03.1944), polska powieściopisarka i nowelistka.
- 3.03 **Międzynarodowy Dzień Pisarzy**
- 3.–09.03 **Międzynarodowy Dzień E-książki**
- 4.03. (15) Zmarł **Jeremi Przybora** (12.12.1915–4.03.2004), polski poeta, pisarz, satyryk, aktor, współtwórca telewizyjnego „Kabaretu Starszych Panów”.
- 4.03. (200) Urodziła się **Narcyza Żmichowska** (4.03.1819–24.12.1876), ps. Gabryella, powieściopisarka i poetka, autorka *Poganki*. Uważana za jedną z prekursorów feminizmu w Polsce.
- 6.03. (110) Urodził się **Stanisław Jerzy Lec** (6.03.1909–7.06.1966), właśc. baron **Stanisław Jerzy de Tusch-Letz**, polski poeta, satyryk i aforysta.
- 7.03. (180) Urodził się **Adolf Dygasiński** (7.03.1839–3.06.1902), powieściopisarz, nowelista, pedagog, publicysta.
- 8.03. **Międzynarodowy Dzień Kobiet**
- 8.03. (160) Urodził się **Kenneth Graham** (8.03.1859–6.07.1932), brytyjski ekonomista i pisarz, pochodzenia szkockiego, autor *O czym szumią wierzby*.
- 10.03. **Światowy Dzień Mężczyzn**
- 13.03. (120) Urodził się **Jan Lechoń** (13.03.1899–8.06.1956), właśc. **Leszek Józef Serafinowicz** herbu Pobóg, polski poeta, prozaik, krytyk literacki i teatralny, współtwórca grupy poetyckiej Skamander, autor dziennika.
- 14.03. (140) Urodził się **Albert Einstein** (14.03.1879–18.04.1955), niemiecki fizyk żydowskiego pochodzenia, jeden z największych fizyków-teoretyków XX w., twórca ogólnej i szczególnej teorii względności, współtwórca korpuskularno-falowej teorii światła, odkrywca emisji wymuszonej.
- 14.03. (215) Urodził się **Johann Strauss**, ojciec (14.03.1804–25.09.1849), austriacki kompozytor okresu Romantyzmu.
- 16.03. (180) Urodził się **René Sully Prudhomme** (16.03.1839–7.09.1907), francuski poeta, pierwszy laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury za rok 1901.

- 19.03. (15) Zmarł **Zygmunt Kubiak** (30.04.1929–19.03.2004), polski pisarz, eseista, tłumacz, propagator kultury antycznej, wykładowca Uniwersytetu Warszawskiego, laureat Nagrody Kościelskich za 1963 rok.
- 20.03. Światowy Dzień Inwalidów i Osób Niepełnosprawnych
- 21.03. Międzynarodowy Dzień Poezji
- 21.03. Pierwszy Dzień Wiosny – Dzień Wagarowicza
- 23.03. (430) Zmarł **Marcin Kromer** (11.11.1512–23.03.1589), humanista, historyk i pisarz okresu renesansu, teoretyk muzyki, autor łacińskiej kroniki dziejów Polski.
- 26.03. (60) Zmarł **Raymond Thornton Chandler** (23.07.1888–26.03.1959), amerykański autor powieści i opowiadań kryminalnych, z których wiele zaadaptowano na potrzeby filmu.
- 27.03. Międzynarodowy Dzień Teatru

KWIECIEŃ

- 1.04. (210) Urodził się **Mikołaj Gogol** (1.04.1809–4.03.1852), pisarz, poeta, dramaturg i publicysta pochodzenia ukraińskiego, klasyk literatury rosyjskiej.
- 1.04. (90) Urodził się **Milan Kundera** (1.04.1929), czeski i francuski pisarz i eseista, znany m.in. jako autor *Nieznosnej lekkości bytu*.
- 2.04. Międzynarodowy Dzień Książki Dla Dzieci obchodzony od 1967r. w rocznicę urodzin H. Ch. Andersena.
- 2.04. (50) Zmarł **Zenon Klemensiewicz** (2.11.1891–2.04.1969), polski językoznawca, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, członek Polskiej Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Nauk.
- 3.04. (170) Zmarł **Juliusz Słowacki** (4.09.1809–3.04.1849), polski poeta, przedstawiciel romantyzmu, dramaturg i epistolograf. Obok Mickiewicza i Krasińskiego określany jako jeden z Wieszczów Narodowych.
- 10.04. (130) Urodziła się **Gabriela Mistral** (7.04.1889–10.01.1957), właśc. **Lucila de María del Perpetuo Socor-**

ro Godoy Alcayaga, chilijska poetka, dyplomatka i działaczka oświatowa. Laureatka Nagrody Nobla w dziedzinie literatury za rok 1945, pierwszy laureat pochodzący z Ameryki Łacińskiej.

- 10.04. (120) Urodziła się **Ewa Szelburg-Zarembina** (10.04.1899–28.09.1986), powieściopisarka, poetka, dramaturg, eseistka, działaczka społeczna, autorka książek dla dzieci.
- 13.04. (80) Urodził się **Seamus Justin Heaney** (13.04.1939–30.08.2013), poeta irlandzki, laureat nagrody Nobla w dziedzinie literatury za 1995.
- 16.04. (85) Urodziła się **Halina Snopkiewicz** (16.04.1934–30.06.1980), polska powieściopisarka, tłumaczka, autorka powieści dla młodzieży.
- 16.04. (90) Urodził się **Mikołaj Samojlik** (16.04.1929–2003), pisarz regionalny.
- 18.04. (65) Urodziła się **Józefa Drozdowska** (1954), polska poetka, regionalistka, bibliotekarka, autorka tomików wierszy i książek dla dzieci, bibliografii oraz małych form prozatorskich i dziennikarskich, członek Związku Literatów.
- 19.04. (195) Zmarł **George Byron** (22.01.1788–19.04.1824), znany również jako **lord Byron**, jeden z największych angielskich poetów i dramaturgów.
- 22.04. (110) Urodziła się **Zofia Charszewska** (22.04.1909–23.06.1941), nauczycielka, bibliotekarka, działaczka społeczna, autorka książek dla dzieci.
- 22.04. (120) Urodził się **Vladimir Nabokov** (22.04.1899–2.07.1977), rosyjski i amerykański pisarz, tworzący do mniej więcej 1938 roku głównie w języku ojczystym, potem głównie w języku angielskim; autor *Lolity*.
- 23.04. (455) Urodził się **William Szekspir** (23.04.1564–23.04.1616), angielski poeta, dramaturg, aktor. Powszechnie uważany za jednego z najwybitniejszych pisarzy literatury angielskiej oraz reformatorów teatru.
- 23.04. Światowy Dzień Książki i Praw Autorskich
- 23.04. (95) Urodziła się **Margit Sandemo** (23.04.1924), norweska pisarka pisząca po szwedzku, autorka popularnej serii *Saga o Ludziach Lodu*.

- 23.04. (50) Zmarł **Krzysztof Komeda** (27.04.1931–23.04.1969), właśc. **Krzysztof Trzcíński**, polski kompozytor i pianista jazzowy, twórca znanych na całym świecie standardów jazzowych i muzyki filmowej.
- 28.04. (115) Urodził się **Jan Sztaudynger** (28.04.1904–12.09.1970), polski poeta, fraszkopisarz, satyryk, teoretyk lalkarstwa, tłumacz.

MAJ

- 1.05. (120) Urodził się **Witold Doroszewski** (1.05.1899–26.01.1976), polski językoznawca, teoretyk języka, redaktor naczelny Słownika Języka Polskiego
- 1.05. (110) Urodził się **Zbigniew Uniłowski** (1.05.1909–12.12.1937), polski prozaik.
- 3.05. **Święto Konstytucji 3 Maja**
- 5.05. (200) Urodził się **Stanisław Moniuszko** (5.05.1819–4.06.1872), polski kompozytor, dyrygent, pedagog, organista; autor ok 268 pieśni, operetek, baletów i oper.
- 6.05. (100) Zmarł **Lyman Frank Baum** (15.05.1856–6.05.1919), pisarz amerykański, autor *Czarnoksiężnika z Krainy Oz*.
- 6.05. (70) Zmarł **Maurice Polydore Marie Bernard, hrabia Maeterlinck** (29.08.1862–6.05.1949), belgijski dramaturg, poeta, eseista, piszący w języku francuskim, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury za rok 1911.
- 14.05. (35) Zmarł **Andrzej Babiński** (5.01.1938–14.05.1984), poznański poeta urodzony w Białymstoku, przyjaciel Edwarda Stachury, jeden z polskich poetów przeklętych.
- 15.05. (170) Urodziła się **Zofia Urbanowska** (15.05.1849–1.01.1939), powieściopisarka dla młodzieży, jedna z najbardziej cenionych i popularnych w dobie pozytywizmu.
- 16.05. (95) Urodził się **Tadeusz Kubiak** (16.04.1924–3.06.1979), polski poeta, satyryk, autor utworów dla dzieci i słuchowisk radiowych.
- 17.05. (35) Zmarł **Irvin Shaw** (27.02.1913–17.05.1984), amerykański dramatopisarz, scenarzysta i autor powieści.
- 18.05. **Międzynarodowy Dzień Muzeów**

- 20.05. (220) Urodził się **Honore de Balzac** (22.05.1799–18.08.1850), powieściopisarz francuski, obok Dickensa i Tolstoja jeden z najważniejszych twórców współczesnej powieści europejskiej, autor monumentalnego cyklu powieściowego *Komedia ludzka*.
- 20.05. (100) Urodził się **Gustaw Herling-Grudziński** (20.05.1919–4.07.2000), polski pisarz, eseista, krytyk literacki, dziennikarz, żołnierz, więzień obozów koncentracyjnych Gułagu, autor utworu *Inny świat*.
- 21.05. (40) Zmarł **Eugeniusz Paukszta** (4.08.1916–21.05.1979), prozaik, publicysta, autor słuchowisk radiowych, działacz kultury.
- 22.05. (75) Urodził się **John Flanagan**, australijski pisarz, autor popularnej wśród młodzieży serii powieści *Zwiadowcy*.
- 22.05. (160) Urodził się **Arthur Conan Doyle** (22.05.1859–7.07.1930), pisarz angielski, autor powieści detektywistycznych z Sherlockiem Holmesem w roli głównej.
- 24.05. (20) Zmarł **Józef Ratajczak** (29.02.1932–24.05.1999), poeta, prozaik, autor książek i sztuk teatralnych dla dzieci.
- 24.05. (80) Zmarł **Aleksander Bruckner** (29.01.1856–24.05.1939), polski slawista, historyk literatury i kultury polskiej.
- 29.05. (20) Zmarła **Danuta Wawilow** (14.04.1942–29.05.1999), prozaik, poetka, tłumaczka z języka rosyjskiego.
- 30.05. (30) Utworzenie **Stowarzyszenia Pisarzy Polskich** w 1989 roku.
- 31.05. (200) Urodził się **Walt Whitman** (31.05.1819–26.03.1892), amerykański poeta, uważany za jednego z prekursorów współczesnej literatury amerykańskiej. Przez wielu okrzyknięty mianem „największego amerykańskiego poety” oraz ojca wiersza wolnego.

CZERWIEC

- 1.06. **Międzynarodowy Dzień Dziecka**
- 3.06. (95) Zmarł **Franz Kafka** (3.07.1883–3.06.1924), niemieckojęzyczny pisarz pochodzenia żydowskiego, autor m.in. *Procesu* i *Zamku*.

- 3.06. (40) Zmarł **Tadeusz Kubiak** (16.05.1924–3.06.1979), poeta, satyryk, autor słuchowisk radiowych.
- 5.06. (70) Urodził się **Ken Follett**, brytyjski pisarz, autor thrillerów, powieści szpiegowskich i historycznych.
- 5.06. Światowy Dzień Ochrony Środowiska Naturalnego
- 6.06. (220) Urodził się **Aleksander Puszkyn** (6.06.1799–10.02.1837), rosyjski pisarz i przedstawiciel romantyzmu rosyjskiego, klasyk literatury rosyjskiej, reformator rosyjskiego języka literackiego.
- 10.06. (70) Zmarła **Sigrid Undset** (20.05.1882–10.06.1949), wybitna powieściopisarka i nowelistka norweska, laureatka Nagrody Nobla w dziedzinie literatury za rok 1928.
- 14.06. (50) Zmarł **Marek Hłasko** (14.01.1934–14.06.1969), prozaik polski.
- 22.06. (115) Urodził się **Michał Choromański** (22.06.1904–24.05.1972), polski pisarz i dramaturg.
- 23.06. (130) Urodziła się **Anna Achmatowa** (23.06.1889–5.03.1966), poetka rosyjska.
- 25.06. (70) Urodził się **Jerzy Binkowski** (25.06.1949), poeta regionalny, psycholog oraz reżyser. Laureat m.in. literackiej nagrody Prezydenta Białegostoku im. Wiesława Kazaneckiego za najlepszą książkę poetycką roku 1993.

LIPIEC

- 1.07. (450) Zawarcie porozumienia między stanami Korony Królestwa Polskiego i Wielkiego Księstwa Litewskiego – **Unia Lubelska 1569**.
- 3.07. (115) Urodziła się **Halina Auderska** (3.07.1904–21.02.2000), powieściopisarka, dramatopisarka, autorka słuchowisk radiowych, publicystka, leksykograf.
- 3.07. (95) Zmarł **Joseph Conrad** (3.12.1857–3.07.1924), właśc. **Teodor Józef Konrad Korzeniowski**, pisarz angielski pochodzenia polskiego, autor powieści i opowiadań, głównie marynistycznych, m.in. *Lorda Jima* i *Jądra ciemności*.

- 4.07. (85) Zmarła **Maria Skłodowska-Curie** (7.11.1867–4.07.1934), fizyk i chemik, dwukrotna laureatka Nagrody Nobla.
- 10.07. (50) Zmarł **Roman Pisarski** (23.03.1912–10.07.1969), polski pisarz, autor książek dla dzieci, nauczyciel.
- 14.07. (115) Urodził się **Isaac Bashevis Singer** (16.07.1904 lub 21.11.1902–24.07.1991), polski i amerykański pisarz żydowski tworzący głównie w języku jidysz, dziennikarz. Laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury za rok 1978 r.
- 15.07. (30) Zmarła **Maria Kuncewiczowa** (30.10.1899–15.07.1989), polska pisarka, autorka m.in. *Cudzoziemki*.
- 15.07. (115) Zmarł **Antoni Czechow** (29.01.1860–15.07.1904), rosyjski nowelista i dramatopisarz. Klasyk literatury rosyjskiej.
- 20.07. (115) Urodziła się **Hanna Ożogowska** (20.07.1904–26.04.1995), prozaik, tłumaczka literatury rosyjskiej, autorka słuchowisk radiowych dla dzieci, pedagog.
- 21.07. (120) Urodził się **Ernest Hemingway** (21.07.1899–2.07.1961), pisarz amerykański, w 1954 r. otrzymał Nagrodę Nobla.
- 22.07. (140) Urodził się **Janusz Korczak** (22.07.1879 lub 22.07.1878–07.08.1942), właśc. **Henryk Goldszmit**, ps. „Stary Doktor” lub „Pan Doktor”, polsko-żydowski lekarz, pedagog, pisarz, publicysta i działacz społeczny.
- 24.07. (40) Zmarł **Edward Stachura** (18.08.1937–24.07.1979), polski poeta, prozaik, pieśniarz i tłumacz, laureat Nagrody Fundacji im. Kościelskich.
- 25.07. (50) Zmarł **Witold Gombrowicz** (4.08.1904–25.07.1969), prozaik, eseista, autor sztuk scenicznych.
- 26.07. (120) Urodziła się **Magdalena Samozwaniec** (26.07.1894–20.10.1972), właśc. **Magdalena Anna z domu Kosak**, primo voto Starzewska, secundo voto Niewidowska, polska pisarka satyryczna. Nazywana „pierwszą damą polskiej satyry”.
- 26.07. (40) Zmarł **Stefan Wiechecki**, ps. „Wiech” (10.08.1896–26.07.1979), polski prozaik, satyryk, publicysta i dziennikarz. Autor uznawany jest za uosobienie warszaw-

skości z uwagi na swoją twórczość pisaną stylem gwarowym, nazwanym wiechem.

- 31.07. (75)** Zmarł **Antoine de Saint-Exupéry** (29.06.1900–31.07.1944), francuski pilot, pisarz i poeta. Autor *Małego Księcia*, jednego z najważniejszych utworów literackich XX wieku.

SIERPIEŃ

- 1.08. (185)** Urodziła się **Deotyma** (1.08.1834–23.09.1903), właśc. **Jadwiga Łuszczewska**, polska poetka i powieściopisarka doby romantyzmu, improwizatorka.
- 3.08. (95)** Zmarł **Joseph Conrad** (3.12.1857–3.08.1924), właśc. **Józef Teodor Konrad Korzeniowski** herbu Nałęcz, pisarz i publicysta angielski pochodzenia polskiego.
- 4.08. (160)** Urodził się **Knut Hamsun** (4.08.1859–19.02.1952), norweski pisarz, prekursor tendencji w powieści psychologicznej oraz egzystencjalnej. Laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury za rok 1920.
- 4.08. (115)** Urodził się **Witold Gombrowicz** (4.08.1904–24.07.1969), polski powieściopisarz, nowelista i dramaturg.
- 4.08. (75)** Zginął **Krzysztof Kamil Baczyński** (22.01.1921–4.08.1944), poeta, czołowy liryk pokolenia wojennego.
- 8.08. (75)** Zmarł **Juliusz Kaden-Bandrowski** (24.02.1885–8.08.1944), polski pisarz i publicysta, wolnomularz, kapitan piechoty Wojska Polskiego.
- 9.08. (105)** Urodziła się **Tove Jansson** (9.08.1914–27.06.2001), fińska pisarka szwedzkojęzyczna, malarka, ilustratorka i rysowniczką komiksowa, znana najbardziej jako autorka książek o Muminkach.
- 9.08. (120)** Urodziła się **Pamela Lyndon Travers** (9.08.1899–23.04.1996), australijska poetka i pisarka książek dla dzieci. Sławę przyniosła jej seria książek o Mary Poppins.
- 12.08. (55)** Zmarł **Ian Lancaster Fleming** (28.05.1908–12.08.1964), brytyjski pisarz, najbardziej znany z serii powieści

szpiegowskich z Jamesem Bondem w roli głównej, a także w mniejszym stopniu z serii opowieści dla dzieci *Chitty Chitty Bang Bang: The Magical Car*.

- 13.08. (20)** Zmarła **Maria Krüger** (6.09.1904–13.08.1999, wg innych źródeł rok ur. 1911), autorka książek dla dzieci i młodzieży, m.in. *Karolcia*.
- 14.08. (15)** Zmarł **Czesław Miłosz** (30.06.1911–14.08.2004), polski poeta, prozaik, eseista, historyk literatury, tłumacz; laureat Nagrody Nobla w 1980 r.
- 15.08.** **Święto Wojska Polskiego**
- 15.08. (90)** Urodziła się **Anna Walentynowicz** (15.08.1929–10.04.2010), polska działaczka społeczna, opozycjonistka w PRL, działaczka Wolnych Związków Zawodowych, współzałożycielka NSZZ „Solidarność”.
- 16.08. (70)** Zmarła **Margaret Mitchell** (8.11.1900–16.08.1949), amerykańska pisarka. Za swoją, wydaną w 1936 r., powieść *Przeminęło z wiatrem* otrzymała w 1937 r. Nagrodę Pulitzera.
- 16.08. (75)** Zmarł **Tadeusz Gajcy** (8.02.1922–16.08.1944), ps. „Karol Topornicki”, „Roman Oścień”, „Topór”, polski poeta czasu wojny, żołnierz Armii Krajowej.
- 16.08. (100)** Wybuch **I powstania śląskiego** (16–24.08.1919).
- 19.08. (110)** Urodził się **Jerzy Andrzejewski** (19.08.1909–19.04.1983), prozaik, eseista, scenarzysta filmowy.
- 21.08. (20)** Zmarł **Jerzy Harasymowicz** (24.07.1933–21.08.1999), polski poeta, założyciel grup poetyckich Muszyna i Barbarus.
- 22.08. (435)** Zmarł **Jan Kochanowski** (1530–22.08.1584), polski poeta epoki renesansu, tłumacz, dramaturg.
- 27.08. (125)** Urodził się **Kazimierz Wierzyński** (27.08.1894–13.02.1969), polski poeta, prozaik, eseista. Zdobywca złotego medalu w konkursie literackim IX Letnich Igrzysk Olimpijskich w Amsterdamie w 1928.
- 28.08. (270)** Urodził się **Johan Wolfgang Goethe** (28.08.1749–22.03.1832), niemiecki poeta przełomu XVIII i XIX w. i jeden z najbardziej znaczących w skali światowej, dramaturg, prozaik, uczonec, polityk, wolnomularz.

WRZESIEŃ

- 1.09. (80)** **Rocznica wybuchu II wojny światowej.**
4.09. (210) Urodził się **Juliusz Słowacki** (4.09.1809–3.04.1849), polski poeta, przedstawiciel romantyzmu, dramaturg i epistolograf. Obok Mickiewicza i Krasińskiego określany jako jeden z Wieszczów Narodowych.
6.09. (115) Urodziła się **Maria Krüger** (6.09.1904–13.08.1999), polska pisarka literatury dziecięcej oraz dziennikarka w prasie dla dorosłych czytelników, z zawodu ekonomistka.
9.09. (80) Zmarł **Józef Czechowicz** (15.03.1903–9.09.1939), poeta, redaktor.
10.09. (45) Zmarł **Melchior Wańkowicz** (10.01.1892–10.09.1974), polski pisarz, dziennikarz, reportażysta i publicysta.
11.09. (125) Urodziła się **Maria Kownacka** (11.09.1894–27.02.1982), autorka książek dla dzieci oraz sztuk scenicznych, tłumaczka z języka rosyjskiego, bibliotekarka.
13.09. (125) Urodził się **Julian Tuwim** (13.09.1894–27.12.1953), wybitny poeta, satyryk, tłumacz poezji i prozy francuskiej, literatury niemieckiej.
15.09. (230) Urodził się **James Fenimore Cooper** (15.09.1789–14.09.1851), pisarz amerykański, autor powieści przygodowo-indiańskich popularnych zwłaszcza wśród młodzieży.
18.09. (80) Zmarł **Stanisław Ignacy Witkiewicz**, ps. **Witkacy** (24.02.1885–18.09.1939), malarz, rysownik i fotografik, dramaturg i powieściopisarz, filozof, teoretyk i krytyk sztuki.
23.09. (80) Zmarł **Zygmunt Freud** (6.05.1856–23.09.1939), austriacki lekarz żydowskiego pochodzenia, neurolog, twórca psychoanalizy.
28.09. (25) Zmarł **Zbigniew Nienacki** (1.01.1929–18.09.1994), właśc. **Zbigniew Tomasz Nowicki**, polski pisarz i dziennikarz. Największą sławę przyniosła mu seria powieści dla młodzieży o przygodach Pana Samochodzika.
30.09. (25) Zmarła **Anna Świrszczyńska** (7.02.1909–30.09.1984),

poetka, autorka utworów dramatycznych i książek dla dzieci.

PAŹDZIERNIK

- 1.10. (30)** Zmarła **Stanisława Fleszarowa-Muskat** (21.01.1919–1.10.1989), polska powieściopisarka, poetka, publicystka i dramaturg.
1.10. **Międzynarodowy Dzień Muzyki**
2.10. (115) Urodził się **Graham Greene** (2.10.1904–3.04.1991), angielski powieściopisarz i dramaturg. Zaliczany jest do twórców o światopoglądzie katolickim.
2.10. **Światowy Dzień Zwierząt**
5.10. (450) Zmarł **Mikołaj Rej** (4.02.1505– między 8.09. a 5.10.1569), polski poeta i prozaik renesansowy, tłumacz, a także polityk i teolog ewangelicki, wójt urzędowski, poseł na Sejm I Rzeczypospolitej.
6.10. (130) Urodziła się **Maria Dąbrowska** (6.10.1889–19.05.1965), wybitna powieściopisarka i nowelistka, publicystka, tłumaczka, działaczka społeczna.
7.10. (170) Zmarł **Edgar Allan Poe** (19.01.1809–7.10.1849), amerykański poeta, nowelista, krytyk literacki i redaktor. Przedstawiciel romantyzmu w literaturze amerykańskiej. W jego twórczości dominowały wątki fantastyki i horroru. Zapoczątkował gatunek noweli kryminalnej.
12.10. (110) Urodziła się **Halina Rudnicka** (12.10.1909–21.04.1982), prozaik, pedagog, autorka podręczników.
13.10. (100) Zmarł **Karl Adolph Gjellerup**, pseud. **Epigonos** (2.06.1857–13.10.1919), duński poeta, dramaturg i powieściopisarz, piszący zarówno w języku duńskim jak i niemieckim. Laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury za rok 1917.
14.10. (155) Urodził się **Stefan Żeromski** (14.10.1864–20.11.1925), polski prozaik, publicysta, dramaturg. Pierwszy prezes polskiego PEN Clubu.
14.10. **Dzień Edukacji Narodowej**

- 17.10. (170) Zmarł **Fryderyk Chopin** (1.03.1810–17.10.1849), polski kompozytor i pianista.
- 18.10. (160) Zmarł **Henri Bergson** (18.10.1859–4.01.1941), filozof francuski, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury (1927).
- 18.10. (115) Urodził się **Czesław Centkiewicz** (18.10.1904–10.07.1996), polski pisarz, reportażysta, podróżnik.
- 21.10. (90) Urodziła się **Ursula K. Le Guin**, amerykańska pisarka SF i fantasy; wiele jej książek, przede wszystkim cykl *Ziemiomorze*, weszło do klasyki gatunku.
- 22.10. (100) Urodziła się **Doris Lessing** (22.10.1919–17.11.2013), pisarka brytyjska, laureatka Nagrody Nobla w dziedzinie literatury.
- 24.10. (120) Urodził się **Anatol Stern** (24.10.1899–19.10.1968), poeta, prozaik, krytyk filmowy i literacki, scenarzysta, tłumacz.
- 24.11. (170) Urodziła się **Frances Hodgson Burnett** (24.11.1849–29.10.1924), powieściopisarka angielska, tworząca głównie dla dzieci i młodzieży, autorka m.in. *Tajemniczego ogrodu* oraz *Małej księżniczki*.
- 26.10. (90) Urodziła się **Wanda Chotomska** (26.10.1929–2.08.2017), poetka, dziennikarka, autorka wierszy i opowiadań dla dzieci i młodzieży, autorka cyklu programów telewizyjnych dla dzieci *Jacek i Agatka*.
- 29.10. (95) Urodził się **Zbigniew Herbert** (29.10.1924–28.12.1998), poeta, dramaturg, eseista.
- 30.10. (70) Zmarł **Wacław Gąsiorowski** (27.06.1869–30.10.1939), pisarz, znany przede wszystkim jako autor książek dla dzieci, malarz, grafik, historyk sztuki.
- 30.10. (120) Urodziła się **Maria Kuncewiczowa** (30.10.1899–15.07.1989), polska pisarka, autorka m.in. *Cudzoziemki*.

LISTOPAD

- 9.11. (90) Urodził się **Imre Kertész** (9.11.1929–31.03.2016), węgierski pisarz żydowskiego pochodzenia, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury w 2002.

- 9.11. (50) Zmarł **Tadeusz Peiper** (9.11.1969–3.05.1891), polski poeta, krytyk literacki, teoretyk poezji, eseista, założyciel i redaktor czasopisma „Zwrotnica”.
- 10.11. (80) Zmarł **Stefan Demby** (4.06.1862–10.11.1939), polski bibliograf, bibliotekarz i bibliofil, inicjator, a następnie pierwszy dyrektor Biblioteki Narodowej im. J. Piłsudskiego w Warszawie. Urodził się w Łomży.
- 10.11. (110) Urodził się **Paweł Jasienica** (10.11.1909–19.08.1970), eseista, prozaik.
- 10.11. (135) Urodziła się **Zofia Nałkowska** (10.11.1884–17.12.1954), polska pisarka, publicystka i dramaturg, posłanka do Krajowej Rady Narodowej oraz na Sejm Ustawodawczy i Sejm PRL I kadencji, członek Polskiego Komitetu Obróńców Pokoju w 1949 roku.
- 11.11. (101) **Narodowe Święto Niepodległości**
- 12.11. (90) Urodził się **Michael Ende** (12.11.1929–28.08.1995), niemiecki pisarz, autor książek dla dzieci i młodzieży, m.in. *Niekończąca się historia* oraz *Momo*.
- 16.11. (75) Zmarła **Maria Rodziewiczówna** (30.01.1864–16.11.1944), polska pisarka, autorka powieści psychologiczno-obyczajowych z życia polskiej inteligencji ziemiańskiej i mieszczańskiej XIX i XX w. Piewczyni etosu polskiego ziemiaństwa na Kresach wschodnich.
- 18.11. (80) Urodziła się **Margaret Atwood**, kanadyjska pisarka, poetka i krytyczka literacka, aktywistka społeczna i ekologiczna.
- 22.11. (150) Urodził się **Andre Gide** (22.11.1869–19.02.1951), pisarz francuski, laureat Nagrody Nobla za rok 1947.
- 24.11. (170) Urodziła się **Frances Hodgson Burnett** (24.11.1849–29.10.1924), brytyjska powieściopisarka, autorka popularnych książek dla dzieci i młodzieży, m.in. *Tajemniczy ogród* czy *Mała księżniczka*.
- 26.11. (100) Urodził się **Ryszard Kaczorowski** (26.11.1919–11.04.2010), polski polityk urodzony w Białymstoku, mąż stanu, działacz społeczny i harcerz, komendant chorągwi Szarych Szeregów w Białymstoku w 1940, od 2009 roku honorowy harcmistrz Rzeczypospolitej,

- po 1945 na emigracji. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na Uchodźstwie w latach 1989–1990.
- 28.11. (125)** Urodził się **Arkady Fiedler** (28.11.1894–7.03.1985), polski prozaik, reportażysta, przyrodnik i podróżnik, porucznik Wojska Polskiego; autor *Dywizjonu 303*.
- 30.11. (145)** Urodziła się **Lucy Maud Montgomery** (30.11.1874–24.04.1942), pisarka kanadyjska, nauczycielka, autorka cyklu powieści o Ani Shirley.
- 30.11.** **Andrzejki**

GRUDZIEŃ

- 1.12.** Światowy Dzień Walki z AIDS
- 5.12. (105)** Urodził się **Stanisław Dygat** (5.12.1914–29.01.1978), polski autor powieści i opowiadań, felietonista, dramaturg oraz scenarzysta filmowy.
- 15.12. (160)** Urodził się Ludwik Łazarz Zamenhof (15.12.1859–14.04.1917), polski lekarz, twórca międzynarodowego języka esperanto.
- 16.12. (160)** Zmarł **Wilhelm Grimm** (24.02.1786–16.12.1859), niemiecki filolog, członek Akademii Nauk w Berlinie, brat Jacoba Ludwika Karla Grimma. Współautor *Baśni*.
- 17.12. (85)** Urodziła się **Ewa Nowacka** (17.12.1934–29.03.2011), polska powieściopisarka, krytyk, eseistka.
- 17.12. (65)** Zmarła **Zofia Nalkowska** (10.11.1884–17.12.1954), polska pisarka, publicystka i dramatopisarka, posłanka do Krajowej Rady Narodowej oraz na Sejm Ustawodawczy i Sejm PRL I kadencji, członek Polskiego Komitetu Obrońców Pokoju w 1949 roku.
- 21.12. (145)** Urodził się **Tadeusz Boy-Żeleński** (21.12.1874–4.07.1941), polski tłumacz literatury francuskiej, krytyk literacki i teatralny, pisarz, poeta-satyryk, kronikarz, eseista, działacz społeczny, z wykształcenia lekarz.
- 22.12. (30)** Zmarł **Samuel Beckett** (13.04.1906–22.12.1989), pisarz irlandzki, laureat Nagrody Nobla w 1969 r.

- 28.12. (80)** Zmarł **Stanisław Estreicher** (26.11.1869–28.12.1939), polski historyk prawa, bibliograf, profesor i rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- 29.12. (30)** Sejm PRL zmienił nazwę państwa Polska Rzeczpospolita Ludowa na **Rzeczpospolita Polska** i przywrócono koronę orłu białemu w Godle Polski.

[illegible]

Sprawozdanie cyfrowe za I półrocze 2018 r. – województwo podlaskie

Lp.	NAZWA GMINY	CZYTELNICY			ODWIEDZINY W BIBLIOTECY			WYPOŻYCZENIA			UDOSTĘPNIANIE PRZECZYNY						STAN KSIĘGOZBIORU			WPLYWY																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																															
		ogółem			ogółem			ogółem			liczba osób korzystających z Internetu			udost. wol.			ogółem																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
		2018	2018	2018	2018	2018	2018	2018	2018	2018	2018	2018	2018	2018	2018	2018	2018	ogółem	liczba dawna w wol.		z zakupu																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																														
1	2	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									
I.	GRODZKIE	334,39	482	742,7	260	171,340	389	416,120	6748	776,61	17	128,95	41,08	41,695	15,21	328,10	4064	1288,25	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	258,95	119,825	146,724	25

Lp.	NAZWA GMINY	CZYTELNICY				ODWIEDZINY W BIBLIOTECY				WYPOŻYCZENIA				UDOSTĘPNIANIE PRZECZYNY						STAN KSIĘGOZBIORU				WPLYWY					
		ogółem		do lat 15		ogółem		do lat 15		ogółem		literę		plakietę		odwiedziny w czytelni		liczba osób korzystających z Internetu		udost. wol.		udost. czasop. bi. ez.			ogółem		il. pełna dziesiątka w wol.		
		2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019		2018	2019	2018	2019	
		4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25		26	27	28	29	30
1	Białowieża	220	-1	25	-2	1264	244	2724	373	278	35	151	50	90	14	40	3	182,50	46,50	129	56	43							
2	Czeremcha	331	-11	49	-3	1865	279	5162	177	259	274	1003	238	242	615	278	19	162	-12	21,611	53,96	95	85						
3	Czysta	108	-23	19	4	471	1331	1331	1331	1331	1331	1331	1331	1331	1331	1331	1331	1331	1331	1331	1331	1331	1331	1331	1331	1331	1331	1331	
4	Działoszyce	157	-8	11	-10	620	-151	1247	367	389	-419	798	-335	251	-246	106	44	61	21	104,74	43,67	172	172						
5	Kleszczewo	394	-4	111	-6	3086	-6	5526	99	1967	39	1968	77	100	-15	359	63	1499	1	118,24	31,50	74	69						
6	Hajnówka (Dubiny)	182	172	75	44	903	78	2004	644	511	21	84	-196	79	-121	12	-13	20	-18	89,69	2517	342	323						
7	Narew	301	21	81	-6	2590	349	6646	6646	6646	6646	6646	6646	6646	6646	6646	6646	6646	6646	6646	6646	6646	6646	6646	6646	6646	6646	6646	
8	Narewka	242	-8	50	-13	1222	59	3739	99	929	72	1337	3086	4270	1306	4270	1306	4270	1306	4270	1306	4270	1306	4270	1306	4270	1306	4270	
9	hejnowka	5218	109	1421	232	28144	187	66208	2861	16420	2431	14533	1036	4270	2387	175	-85	9038	977	220981	62569	2142	589	220981	62569	2142	589	220981	
10	Kolno - m	1001	-14	452	-35	4752	234	10276	360	1070	487	1073	197	497	68	146	53	808	-248	39,37	12,662	621	597	12,662	621	597	12,662	621	
11	Grabowo	178	-6	88	-6	605	-107	2136	169	1030	-481	242	-32	190	-22	7	-3	22	22	10,890	3022	74	117	10,890	3022	74	117	10,890	
12	Kolno (Czerwone)	459	-2	247	15	2167	257	5201	232	221	61	293	-1004	903	-151	144	-125	124	-283	33,668	10141	122	117	33,668	10141	122	117	33,668	
13	Mały Płock	375	15	172	19	1708	285	2974	171	113	982	-105	1899	455	662	122	0	126	132	1526	337	33,622	10903	337	33,622	10903	337	33,622	
14	Siewsk	474	-97	44	-51	537	-587	1580	-1529	419	-983	23	-41	0	28	-22	0	28	-22	0	-11	17,680	3934	507	0	-11	17,680	3934	
15	Turośń	567	-120	257	-66	5983	724	6902	549	3041	-112	2023	445	1228	107	60	-24	545	286	29,925	8068	435	408	29,925	8068	435	408	29,925	
16	kolneński	2717	-176	1260	-104	15652	170	29069	-1104	11453	-1674	8233	-389	3440	-12	591	11	4045	103	144122	48448	2116	1478	103	144122	48448	2116	1478	
17	Jedwabne	210	3	61	0	3477	-249	900	-464	124	-674	103	39	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
18	Łomża (Podgórze)	1352	45	553	-5	1689	907	2038	268	904	-474	124	-674	103	39	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
19	Łomża (Stare)	1352	45	553	-5	1689	907	2038	268	904	-474	124	-674	103	39	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
20	Maciejów	324	-36	35	-93	1692	-40	3721	-1756	1389	329	1025	-1852	360	186	80	-45	859	-20	11,933	3592	1099	1099	11,933	3592	1099	1099	11,933	
21	Pajęczno	750	-59	335	-51	6537	-1168	2435	-3344	2535	-161	168	168	126	3	3	72	72	16,699	6642	115	109	16,699	6642	115	109	16,699		
22	Piatybrzeg	81	-26	26	-13	275	-339	1556	-836	472	-336	24	15	20	-33	7	-7	0	0	13,930	9939	299	288	13,930	9939	299	288	13,930	
23	Sieniewo	575	9	357	-16	4563	1099	12441	3352	8966	5200	1013	-84	282	-4	115	-12	1390	-260	26,671	10848	372	312	26,671	10848	372	312	26,671	
24	Wizna	187	-18	35	-7	1080	-362	3079	409	1333	172	226	120	-62	567	-124	75	2	273	-7	27148	7867	55	55	27148	7867	55	55	
25	Zbójna	499	-12	221	1	2260	60	3408	-1053	1739	-581	2392	220	1260	141	779	29	447	-170	31405	7586	198	175	31405	7586	198	175	31405	
26	kolneński	4284	-263	1783	-216	25840	-2319	67028	-17269	30571	-10496	15588	1215	4987	-1709	2489	33	3484	-563	301970	101106	2746	2503	301970	101106	2746	2503	301970	
27	Goniądz	126	-11	22	-12	489	125	1367	-676	235	-210	255	-213	63	-68	26	-109	326	-207	10,865	4880	152	121	10,865	4880	152	121	10,865	
28	Jasionówka	167	-7	50	0	1353	-138	2624	94	954	263	127	40	67	16	60	23	0	0	13,932	3510	147	138	13,932	3510	147	138	13,932	
29	Krasnopol	216	5	49	-28	1776	-1495	4424	-467	1595	46	773	-356	514	-229	316	-401	44	-254	24,928	9571	323	323	24,928	9571	323	323	24,928	
30	Krynów	469	29	159	-3	2017	-450	4136	-260	1548	-462	688	-225	140	-39	210	-19	658	-52	28,168	9996	547	516	28,168	9996	547	516	28,168	
31	Krynów	616	18	213	-11	9517	-1479	18837	-1043	5348	-312	4470	-625	465	-104	217	-264	938	-305	51,687	16169	299	288	51,687	16169	299	288	51,687	
32	Łęka	510	230	331	81	3804	600	3438	608	1641	291	333	-1184	170	40	161	83	238	10	10,816	6132	291	291	10,816	6132	291	291	10,816	
33	kolneński	3620	30	4317	71	22847	1214	42624	-1833	14840	-297	4187	-2703	1871	-480	181	-786	264	-902	171,656	67412	2949	2259	171,656	67412	2949	2259	171,656	
34	kolneński	662	77	139	-28	2945	-326	8306	-197	1555	108	134	-481	73	-157	10	-43	45	-17	49,589	5589	679	491	49,589	5589	679	491	49,589	
35	Głub	85	-8	21	-5	248	-99	735	-4	171	-7	92	-36	0	32	32	60	-90	27,342	5437	20	20	27,342	5437	20	20	27,342		
36	Krasnopol	265	1	55	12	1214	-51	2302	72	540	14	37	5	40	0	4	-121	163	-122	16,016	6584	11	11	16,016	6584	11	11	16,016	
37	Puszek	154	-53	38	-13	1072	-240	2373	-521	361	-68	81	-94	0	0	0	0	0	0	16,016	6584	11	11	16,016	6584	11	11	16,016	
38	kolneński	123	2	60	6	567	8	1702	40	676	47	13	-30	0	0	0	0	0	0	15,456	3703	9	9	15,456	3703	9	9	15,456	
39	kolneński	1289	-135	313	-28	6046	-708	16436	-610	3703	94	357	-659	93	-260	88	-130	337	-253	12,657	24,440	831	634	12,657	24,440	831	634	12,657	
40	kolneński	2245	27	640	22	9289	1735	17142	1521	5450	-375	1222	-945	255	20	101	68	-236	44	15,456	3703	9	9	15,456	3703	9	9	15,456	
41	Działoszyce	462	-8	202	6	2149	-440	6759	-2623	2245	-340	384	-246	586	598	-247	2506	-591	672	15,456	3703	9	9	15,456	3703	9	9	15,456	
42	Działoszyce	141	-5	4	-3	173	-311	1615	-401	1615	-401	1615	-401	1615	-401	1615	-401	1615	-401	1615	1615	1615	1615	1615	1615	1615	1615	1615	
43	kolneński	371	-27	110	-33	3336	-33	6266	-1379	2178	-745	1637	-102	982	62	102	32	-44	36	-3	10,714	4127	41	41	10,714	4127	41	41	10,714
44	Mielnica	69	21	10	-20	342	-67	1245	-1148	245	-640	0	-20	0	0	0	0	0	0	13,722	4227	74	74	13,722	4227	74	74	13,722	
45	Nurzec	284	17	77	15	2947	257	3321	-94	769	70	171	35	69	-22	8	3	128	52	16,621	7938	179	179	16,621	7938	179	179	16,621	

Lp.	NAZWA GMINY	CZYTELNICY				W OBIEDZINY				WYPOŻYCZENIA				UDOSTĘPNIANIE PRZECZYTYCZNE				STAN KSIĘGOZBIORU				WPL. WYW.																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																								
		ogółem				do lat 15				ogółem				literatury pięknej działającej				liczba osób korzystających z Internetu					udost. wol.				udost. czasop. b/l eż.				ogółem				liczka działająca w wol.																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																											
		2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+		2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+	2018	+

Sprawozdanie cyfrowe za I półrocze 2018 r. – Książnica Podlaska

Lp.	NAZWA	Czytelnicy		Wypożyczenia				odwiedziny w wypożyczalni				Udostępnianie prezenylnie				Księgozbiór							
		ogółem		do lat 15		ogółem		II pełnej dziec.		ogółem		odwiedziny w czyteln		I-a osob korzystających z internetu		udost.wol.		liczba udostępnionych czasopiśm bieżących		ogółem		lit. piękna uczelnia	
		2018	+/-	2018	+/-	2018	+/-	2018	+/-	2018	+/-	2018	+/-	2018	+/-	2018	+/-	2018	+/-	2018	+/-	2018	+/-
		2018	+/-	2018	+/-	2018	+/-	2018	+/-	2018	+/-	2018	+/-	2018	+/-	2018	+/-	2018	+/-	2018	+/-	2018	+/-
1.	Filia Biblioteczna nr 1	1698	-49	467	-1	30155	4593	6165	-490	312	188	10872	772	362	-347	138	-200	46	-103	600	13	27761	6742
2.	Filia Biblioteczna nr 2	1353	101	241	8	18536	-940	3138	-358	169	142	6324	70	588	33	145	-100	6	667	-228	25979	5147	
3.	Filia Biblioteczna nr 3	1519	43	306	43	20160	-2499	3870	-425	144	112	7946	-275	719	338	511	254	26	4	138	-54	40035	9375
4.	Filia Biblioteczna nr 4	2216	123	903	7	21584	1524	6373	-581	815	-278	10577	-423	2193	-653	1761	243	170	-361	227	-69	23973	6794
5.	Filia Biblioteczna nr 5	1935	-107	464	-51	20888	1389	6903	635	386	44	8830	-1272	2440	440	1432	209	1673	-200	985	24	24345	5854
6.	Filia Biblioteczna nr 6	1797	-2	317	-30	28767	1047	5122	171	12	12	9404	-564	1741	-1133	864	-1520	55	-36	1210	-973	60407	21071
7.	Filia Biblioteczna nr 7	2298	-28	702	30	24164	-2503	6169	-100	685	687	14020	689	1443	-487	459	-184	2233	-92	1809	257	37855	8585
8.	Filia Biblioteczna nr 8	2503	-135	651	-67	31954	-4258	6775	-596	687	168	9400	689	1443	-487	459	-184	2233	-92	1809	257	37855	8585
9.	Filia Biblioteczna nr 9	2542	3	869	-3	36236	278	8022	-692	578	87	15026	13	1784	1	531	90	754	334	412	16	84664	32104
10.	Filia Biblioteczna nr 10	1016	-231	777	-239	5795	-47	3967	-622	26	-19	2130	-348	893	-384	291	-178	273	42	70	-15	12103	9700
11.	Filia Biblioteczna nr 11	286	24	131	6	3412	246	986	-719	0	0	1752	-34	2067	-452	572	-658	607	32	518	92	17451	4485
12.	Filia Biblioteczna nr 12	450	3	197	-19	3254	370	873	3	4	2	1922	193	3005	1727	620	290	-531	674	-6	14610	5486	
13.	Filia Biblioteczna nr 13	1556	22	253	-18	26566	-1043	4408	-705	72	18	8063	-1031	743	-959	343	-872	65	-159	1504	-47	20278	4855
14.	Filia Biblioteczna nr 14	86	-35	0	-35	1711	271	138	83	21	21	645	538	688	656	83	60	4	-396	65	41	3350	259
15.	Filia Biblioteczna nr 15	2364	-83	816	175	32590	-1922	12692	4920	834	595	14391	671	1607	905	477	264	382	329	278	171	37933	10713
16.	Filia Biblioteczna nr 17	1295	-114	246	4	16327	-4444	2340	-432	148	26	5360	-2593	227	118	258	-178	227	-318	67	-230	18389	4126
RAZEM FILIE		24914	-551	7360	-254	328319	-8322	77961	-108	4323	1104	125907	-3277	21809	-632	9171	-2209	7752	-1691	10109	-1578	488824	143019
CENTRALA		8535	79	62	-6	87801	1574	0	0	8203	1687	45342	3666	19886	615	3714	-810	45934	170	22701	-4486	644410	3105
OGÓŁEM KRAJOWA		33419	-472	7427	-260	416120	-6748	77961	-108	12576	2791	171749	389	41695	-17	12885	-3019	53868	-152	12810	-6064	1130234	146124

